Budujemy Polskę potężną — od morza do morza!!

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראשען (ציהונג פון דער מלוכה־לאטעריע זעה 12, 13 זייט) הייגט 14 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 109 | Łódź, Niedziela, 12 maja 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, ט׳ אייר תרצ״ה | № 109

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטרים־אווער 21, טעל. 224-71

אבעגעגעניש היטלער—לאוואל?

פאריז, 11 (סס. טעל.)

די מעגליכקייט פון אינגעהויער־וויכטיגע מראנצויוש־דייטשע געשפעניש זעהט מען פאר אין די היגע פאליטישע קרייזען אין דער העלפט פון הורש מאי. די דאזיגע פאראויסזעהונגען זענען זיך טיילווייז סומך אויפ׳ן געענדערטען טאן פון דער דייטשער פרעסע, וועלכע רעדט דייטליך „הענען שענסען אנציקנייפען א קאנטאקט צווישען פראנקרייך און דייטשלאנד״. די דאזיגע פאראויס־זעהונגען שטיצט מען דא אויך אויף קלאנגען, לויט וועלכע מיניסטער לאוואל האט פאר זיין ארויס־פאהרען קיין וואַרשא געזאלט דורך דער פערמיט־לונג פון לאנדען בעקומען א גייעם פארשלאג פון דער דייטשער רעגירונג.

צי די אנגעקינדיגטע געשעהענישען זאלען זיך אויסדריקען אין א בעגעגניש צווישען מיב. לאוואל מיט היטלער׳ן, — איז נאך נישט בעשטימט. אין פאריז האלט מען דאס פאר העכסטוואהר־שיינליך.

פאריז סוף פון פראצעס

וועגען טעראר און שאנטאזש פון „בלינדען מאקס״

פאבריקאנטען און הויזבעזיצער האבען זיך געוואנדען וועגען דער „פערמיטלונג״ פון אנגעקלאגטען. — דאס געריכט ביי א קראנקען עדות איז שטוב. — וואס איז פארגעקומען ביי די ברידער קאשוב? — מאקס בארנשטיין איז נישט משוגע

די פרייטאגדיגע און שבתדיגע געריכטס־זיצונגען

דער סענסאציאנעלער פראצעס פון „בלינדען מאקס״, וועלכער גיט שטאף אויף א גאנצען שפאנענדען ראמען, האלט שוין ביים פערענדיגט ווערען.

אין פערלויף פון פרייטאגדיגען און שבתדיגען טאג האט דאס געריכט אויסגעהערט אלע עדות אין דעם פראצעס און ווען נישט דער אומ־שטאנד, אז דאס געריכט האט בעשלאסען אויסצו־הערען א קראנקען עדות ביי זיין קראנקען־בעט וואלטען שוין מארגען, מאנטאג, פארגעקומען די רעדעס פון די צדדים און דער אורטייל וואלט געקענט ארויסגעטראגען ווערען דינסטאג, אזוי וועט זיך דער פראצעס פערשלעפען וואַרשיינליך אויף נאך א טאג.

דער אנגעקלאגטער מאקס בארנשטיין וועלכער קען נישט לעזען און שרייבען, קען זיך גארנישט נאטירען, געדענקט אבער יעדען פרט און קען אויסגעצייכענט זיין פראצעס, זיצענדיג אויף דער בעשולדיגונגס־באנק ארבייט זיין קאפ וועגען אפ־שוואכען די שארפסטע שטעלען פון דער בעשולדי־גונג, בעזונדערס געהט עס איהם וועגען צוויי זיי־נע ענינים, וואו די עדות האבען אויפ׳ן פראצעס ערקלערט, אז ער האט בפירוש אנגעווענדעט פיזישען געוואלד. אויף די ענינים לעגט ער זיין בעזונדערע אויפמערקזאמקייט און מאנכעסמאל, מוז מען מודה זיין, אז איהם גיט זיך איין אפצושוואכען דעם רושם, וואס עס מאכען די בעשולדיגונגס־עדות.

מאקס בארנשטיין האט שוין אנגעהויבען זיין אייגענטליכע פערטיידיגונג, וועלכע וועט וואהר־שיינליך בעשטעהען דערין, וואס ער וועט וועלען בעווייזען, אז דער גאנצער פראצעס איז א נקמה־אקט פון זיינע פיינד. ער האט אבער שוין ביי דער דאזיגער מעטאדע געהאט עטליכע מיאוסע דורכפאלען. ער פרובט כסדר פארצווארפען די בעשולדיגונגס־עדות, אז זיי האבען פערשידענע חטאים אויפ׳ן געוויסען. צוקערן, אז ער האט געהאט א פראצעס פאר וועלען דערמארדען, באג־נאסט׳ן, אז ער האט געהאט אנ׳אורטייל פון 8 יאהר. טורמע, א דריטען ווידער עפיס אנדערש. דעם גרעסטען דורכפאל האט ער אבער געהאט ביים ענין פון ישראל רויטמאן, וואו מאקס האט דוקא געוואלט איינרעדען, אז דער עדות איז א פרויען־הענדלער. דאס איז איהם נישט געלונגען, ווייל דאס געריכט האט געקענט פעסטשטעלען, אז דאס אלץ שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט. און האט נישט דערלאזט מעהר דעם אנגעקלאגטען אנווענדען די מעטאדע.

בארנשטיין׳ס פערטיידיגער, אדוו. ליליקער, היט שטארק דעם פראצעס. ער נוצט אויס יעדע קליי־ניגקייט לויכטער צו מאכען דעם גורל פון זיין קליענט.

די פרייטאגדיגע זיצונג

פרייטאג, דעם 5־טען טאג פון דעם סענסאַ־ציאנעלען פראצעס געגען דעם „בלינדען מאקס״ זענען ווייטער בעטראכט געווארען א רייה אפע־רעס און דראהונגען אין וועלכע מאקס בארנ־שטיין ווערט בעשולדיגט.

אין אנהויב ווערט בעטראכט דער ענין שלמה בארנשטיין—פישל קארנאווסקי, וועגען וועקסלען אויף 400 זל. וועלכע קארנאווסקי האט איבער־געגעבען דעם בלינדען מאקס איינצוקאסירען.

דער עדות דערצעהלט, אז דער בלינדער מאקס דאט נאך איהם געשיקט און אויפגעפאדערט צו בעצאהלען די 400 זל. דערביי האט ער איהם גע־דראהט און געזאגט: „איך בין דער בלינדער מאקס, איך האב דערהרגעט באלבערמאנען״. דער עדות האט דיך דאן אפגעבעטען ביים „בלינדען מאקס״ אז ער זאל איהם צולעגען די סומע אויף 8 ראטעס. ער האט אפגעצאהלט 360 זל. די וועקסלען האט ער אבער נישט צוריקגעקריגען און ער ווייסט נישט, וואס מיט זיי איז געווארען.

דער אנגעקלאגטער ווענדעט ווייטער אן זיין פערטיידיגונגס־מעטאדע, וואס בעשטעהט

אין דיסקרעדיטירען די עדות

ער בעט א ווארט און ערקלערט, אז די וועקסלען זענען געווען געפעלשטע. דער „בלינדער מאקס״ ווענדט זיך צום פראקוראר, אז ער זאל פער־פיהרען א פראצעס געגען דעם עדות פאר פאל־שע וועקסלען.

דער פאר׳זיצענדער מאכט אויפמערקזאם דעם אנגעקלאגטען, אז דאס איז נישט קיין וועג. אויב ער וויל זאל ער אנגעבען א שריפטליכע אנקלאגע צום פראקוראר און דער פראקוראר וועט שוין דאן וויסען וואס צו טון.

דאן ווערט ווייטער בעטראכט דער ענין נא־דאן און דער פירמע „סילוואר״. עס איז א מעשה פון 1300 זל., וואס נאדאן איז שולדיג געווען דער פירמע. צוליב דעם, וואס דער עדות ניידאן קען נישט קיין פוליש, ווערט דער עדות אויס־געהערט דורך דעם דאלמעטשער גאלדקאפ.

דער עדות דערקלעהרט, אז עס איז געקו־מען צו איהם דער „בלינדער מאקס״ און האט איהם געדראהט מיט׳ן טויט אויב ער וועט נישט אויסקויפען די 1300 זל. ער האט פיין געלד נישט געהאט און האט דעריבער דעם „בלינ־דען מאקס״ געגעבען 100 זל. און איהם געבעטען אפצולעגען דאס בעצאהלען דעם חוב אויף 2 יאהר. מאקס האט דאס געלד גענומען, אבער אין א פאר חדשים ארום איז ער ווידער געקומען. דער עדות האט איהם געגעבען נאך 100 זל. אין א צייט ארום איז דער בלינדער מאקס ווידער געקומען צום עדות אין דער וואוינונג און האט איהם געדראהט, אז אין

א שכנישער שענק זיצען 6 מאן

און אויב ער וועט תיכף נישט בעצאהלען דעם חוב, וועלען זיי קומען און דעמאלירען די גאנצע וואוינונג. דער עדות האט איהם ווידער גע־געבען 100 זל. דאס געלד איז געגאנגען אויפ׳ן חשבון פון חוב, אדער פאר׳ן „בלינדען מאקס״, ווייסט נישט דער עדות.

ווען דער עדות איז אוועק צו דער פירמע „סילוואר״ און זיי געמאכט פארוואורפען, פאר־וואס זיי האבען איבערגעגעבען איינצוקאסירען דעם חוב א מענש פון דער אונטערוועלט, האט מען איהם געענטפערט, אז אזוי איז עס און זיי האבען אפילו דעם בלינדען מאקס בעאויפ־טראגט איהם צו שלאגען, נאר זיי זאלען קומען צו זייער געלד.

דער „בלינדער מאקס״ ווענדט ווייטער אן זיין מעטאדע פון וועלען דיסקרעדיטירען די עדות. ער פרעגט זיך דעם עדות וועגען עפעס א פראָ־צעס, וואס דער עדות זאל האבען געהאט מיט א געוויסען באלצערמאן, בעת וועלכען דער עדות איז פערמשפט געווארען אויף 8 יאהר תפיסה.

דער עדות ציהט מיט די פלייצעס און ער־קלערט, אז ער האט נישט קיין אהנונג, וועגען וואס דער „בלינדער מאקס״ רעדט.

אין ווייטערדיגען ענין האנדעלט זיך וועגען א סכסוך וועגען 56,000 זל. צווישען זלאָ־טאווסקי און ליכטענבערג׳ן. וועגען דאזיגען סכסוך איז פארגעקומען א דין־תורה ביי הרב מייזעל. די צדדים זענען צווישען זיך אדורכגעקומען אז זלאָ־טאווסקי בעצאהלט ליכטענבערג׳ן 50 טויזענד זל, און די איבריגע 6 טויזענד, וועט ער ביי איהם מעהר נישט מאהנען. מיטאמאל איז צו זלאטאווסקין געקומען דער „בלינדער מאקס״ און פון איהם געפאדערט די איבריגע 6 טויזענד זל. שפע־טער האט אבער ליכטענבערג חושד געווען דעם „בלינדען מאקס״, אז ער האט זיך פערשטענדיגט מיט זלאטאווסקי׳ן, און ער האט זיך געוואלט צוריקציהען פון גאנצען ענין. ליכטענבערג האט געפאדערט פון „בלינדען מאקס״ ער זאל איהם צוריקגעבען די פולמאכט, וואס ער האט איהם אויס־געשריבען איינצוקאסירען ביי זלאטאווסקי׳ן דאס געלד. דער „בלינדער מאקס״ האט אבער די פול־מאכט נישט געוואלט צוריקגעבען. דאן האט ליכ־טענבערג איהם

צוגעשיקט א רעיענטאלע אויפפארע־רונג,

אז ער איז מבטל די פולמאכט. עס האט אבער גארנישט געהאלפען און סר האט געמוזט בע־צאהלען.

שפעטער האט זיך ווידער דער „בלינדער מאקס״ געווענדט צו זלאטאווסקי׳ן און איהם פאר־געלעגט, אז אזוי ווי ער איז געווען איינער פון געריכט און אזוי ווי ער איז דאך אנ׳אנגאלפאבעט זאל ער אנקלאגען דעם אורטייל אין געריכט וועט דאס געריכט דעם פסק־דין אנווידערן. זלאטאווסקי האט טאקע אזוי געטון און ליכטענבערג האט איהם געמוזט צוריקגעבען דאס געלד. דער „בלינ־דער מאקס״ האט פון ביידע צדדים געצויגען געלד.

עס ווערען אויסגעהערט ביידע עדות ליכטענ־בערג און זלאטאווסקי, וועלכע גיבען ערקלערונגען אין הסכם מיט׳ן בעשולדיגונגס־אקט. קיינער פון זיי ביידע זאגט אבער נישט, אז ער זאל האבען געגעבען געלד דעם בלינדען מאקס, דאגעגען זאָ־גען זיי איינער אויפ׳ן צווייטען, אז יענער האט געגעבען געלד.

דאס געריכט טרעט דאן צו צו בעטראכטען אנ׳ענין, וואס איז אפשר די שווערסטע אנקלאגע געגען בלינדען מאקס. דאס איז א מעשה מיט א שווייגער, א געוויסען צוקער. דער שווייגער צוקער האט געפאכטעט די מילך ביי א פריץ אין וויטקאוויצע, וואליצקי. פאר דער פאכט האט ער איינגעלעגט קויציע 1500 זל. אין א געוויסער צייט ארום האט מען צוקער׳ן אויפגעהערט צו שיקען מילך. ער האט כסדר געפאדערט די מילך, אבער עס האט נישט געהאלפען. מיטאמאל איז צו איהם געקומען דער „בלינדער מאקס״ און האט איהם ערקלערט, אז ער איז געווארען דער אדמיניסטראטאר פון גוט, און אז אין אלע ענינים האט ער איצט אונטערצוהאנדלען נישט מיט׳ן פריץ וואליצקי, נאר מיט איהם. די מילך האט אבער צוקער וויטער נישט בעקומען. און דער בלינדער מאקס איהם ערקלערט, אז אויב ער וויל ווייטער מילך מוז ער איינצאהלען ווייטע־רע 500 זל. קויציע. צוקער האט נישט געוואלט איינצאהלען. ווייל ער האט שוין געזעהען, דאס מיט די 1500 זל. איז אויך נישט אזוי גלאטיג.

איינמאל האט דער בלינדער מאקס איהם געשיקט רופען. ווען ער איז ארויפגעקומען אין זיין וואוינונג, זענען דארט געווען דער „בלינדער מאקס״ און דער פריץ וואליצקי. דער „בלינדער מאקס״ האט פון צוקער׳ן געפאדערט, אז ער זאל אונטערשרייבען, דאס ער האט נישט קיין שום טענות צום פריץ וואליצקי און אז עס קומט איהם נישט קיין שום געלד. ווען צוקער האט זיך אפגעזאגט אונטערצושרייבען, האט איהם דער „בלינדער מאקס״

געשלאגען מיט א רעוואלווער איבערן פנים

און אויפ׳ן גאנצען קערפער און דאן איהם ארויס געווארפען פון דער שטוב.

צוקער האט דאן אפגעווארט וואליצקי׳ן אויפ׳ן הויף. ער איז ארא׳פגעקומען צוזאמען מיט׳ן „בלינ־דען מאקס״, צוקער איז דאן צו צו וואליצקי׳ן און איהם געפרעגט, פארוואס ער וויל איהם נישט אפגעבען די 1500 זל. דער „בלינדער מאקס״ האט זיך דאן ווידער געווארפען אויף איהם מיט׳ן רעוואלווער, איהם שרעקליך צושלאגען, אנידער־געווארפען אויף דער ערד און געקאפעט מיט די פיס.

דערמיט האט זיך אבער דער ענין נאך נישט פער׳ענדיגט. דער „בלינדער מאקס״ האט נאך צו־קער׳ן אנגעקלאגט, אז ער איז בעפאלען דעם

(ווייטער זעה 3־טע זייט)

אונזער זעהר געעהרטען מחותן

ר׳ יוסף כזשאנאוויטש

צו זיין יובילעאום פון 70-יאהריגען גע-בורטסטאג ווינשען מיר איהם ער זאל זוכה זיין צו מייערן מיט געזונד זיין 100-יעהריגען יובילעאום

פאמיליע הימעלפארב.

יודישע דעמאקראטישע פאלקס-פארטיי

אין לאדז.

אכטונג מיטגלידער!

היינט, זונטאג, ד. 12 מאי 1935 פינקטליך 6 אוונט קומט פאר אין אייגענעם לאקאל שרודמיעסקא 20

א גרויסע פארטיי-פערזאמלונג

מיט פאלגענדע טאג-ארדנונג:

1 בעריכט פון דער שטאט-ראט פראקציע, 2) בעריכט פון דער פאלקיסטישער פראקציע אין דער לאדזער קהלה, 3) וואהלען פון א נייעם פארטיי-ראט.

דער ראט פון דער יוד. דעם. פאלקס-פארטיי אין לאדז

כשר | איבערדאשענדע נייעס!!! | היגיעניש

דער גוט-בעקאנטער

פענסיאנאט „RAJ"

JURKEWICZOWA, tel. 27

אין ווישניאווא גורא אין זייבערטס שענסטען פלאץ איז טעטיג און נעמט אן געסט.

מיר עמפפעהלען די ג׳ געסט: טרוקענע, זוניגע צימערן מיט אלע בעקוועמליכקייטען. — די קוך געפינט זיך אונטער דער לייטונג פון רוטינירטע קרעפטן.

קאנסורענץ-פרייזען! סאלידע בעדינונג!

אינמארמעציעס ווערען ערטיילט אויפ׳ן ארט.

זאל פילהארמאניע נארוטאוויטשא 20

אין צוזאמענהאנג מיט דעם 10-יעהריגען יובל פון דער עקזיסטענץ פון דעם יודישען ווייסענשאפטליכען אינסטיטוט ארדענט איין די לאדזער געזעלשאפט פריינד פון „יווא"

א גרויסע פייערליכע אקאדעמיע

דינסטאג, דעם 14-טען ה. ח. אין זאל פילהארמאניע 9 א זייגער אוונט. מיט רעפעראטן וועלען אויפטרעטן די ה״ה:

1) יעקב לעשצינסקי (ווארשע) א. ד. ט.
„די יודישע נאציאנאלע פראגע און די אויפגאבען פון דעם יודישן וויסענשאפטליכען אינסטיטוט"

2) רעד. ישעיה אויגער א. ד. ט.
„דער יודישער וויסענשאפטליכער אינסטיטוט, זיינע צילען און אויפגאבען"

3) זלמן ריזיזעז (ווילנע) א. ד. ט.
„10 יאהר ארבייט פון „יווא". אין דעם קינסטלערישן טייל בעטייליגען זיך: 1) דער „שיר-כאר" דיר. פראפ. י. פיוויישים און 2) ה׳ ארטור באלזאם (קלאוויר).

בילעטען צום פרייז פון 49 גר. — 3 נילדר. צו בעקומען אין אדם. פון „נייעם פאלקסבלאט", פיעטריקאווער 21 און אין טאג פון דער שקרעטאריאט אין דער קאסע פון פילהארמאניע.

נאר פאר מענער!

דער לאנג-ערקזיסטירענדער לאדזער ערשט קלאסיגער ספעציאליסט פון הויזען איז צוריקגעקומען פון פאריז. ווער עס וויל טראגען הויזען לויט דער לעצטער מאדע דארף זיך ווענדען נאר צו דעם ספעציאליסט פון הויזען.

אלטע 1. מאי 2, פראנט, 1. שטאק רעקלאמע פרייזען!

B. FAJWLEWICZ

קומט און איבערצייגט אייך!

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער פרעזידיום-מיטגליד

ד״ר ש. אייגער און פאמיליע.

צוליב׳ן טויט פון זייער פאטער

משה צבי נ״ע

די פערוואלטונג

פון דער געזעלש. „ארט" אין לאדז.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער חשיב׳ן פערוואלטונגס-מיטגליד, חבר און פריינד

משה און ברודער הערצקע פעלדמאן און פאמיליע.

צוליב׳ן טויט פון זייער אונמערגעסליכען פאטער

נ״ע יעקב אהרן

זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים

די פערוואלטונג פון שעכטער-הורטאוניקעס און מעלבער-שעכטער-פעריין אין לאדז, פאדזשעטשנא 10

כלאדניא-דאנסינג „ALHAMBRA"

10 פאלודניאווא 10

איז שוין טעטיג.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 55 יאהר מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע מוטער, שוויגערמוטער און גרויסמוטער

נ״ע חינא אשת ר׳ בער נ״י ליטווין

(פיעטריקאווער 207). נעב. קריטשטעין

די לוי׳ קומט פאר היינט, זונטאג, 3.30 א זייגער נאכמיטאג פון טהרה-הויז, ווענען וואס ס׳טיילען מיט אין גרויס צער

מאן, טעכטער, זוהן, איידעמס, אייניקעל און פאמיליע

די אלע, וועלכע האבען אנגעגעבען דעם לעצטן כבוד אונזער אונפערגעסליכען

נ״ע משה צבי איגר

און איבערהויפט דעם חשוב׳ן זגערזשער רב, דריקט אויס א הארצינען דאנק

די פאמיליע.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער פערוואלטונגס-מיטגליד

ה׳ יעקב גאלדמאן

צוליב׳ן טויט פון זיין מוטער

שרה עלקע נ״ע

זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

מליינהענדלער-פעראיין

פון דער שטאט לאדז. פל. וואלנאשטשי 3

נאך קורצע ליידען איז געשטארבען אין בליהענדען עלטער פון 42 יאהר אונזער ליבער טען, פאטער, ברודער און שוואגער נ״ע

אלימלך (מאקס) בערגער

ב״ר אלחנן ז״ל

די לוי׳ קומט פאר היינט, זונטאג, דעם 12 מערץ 1935, 3 א זייגער נאכמיטאג פון מרויער-הויז, גרינער טארק 6. ווענען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די פערבליבענע פאמיליע.

בוכהאנדלונג נ. בערלינסקי, לאדז.

אויסערגעוו. ביליגער פערקויף פון אמעריקאנער ביכער

		אנשטאט	נאר
מש. דארוויז—ענטשטעהונג פון מענשן, רמך איר. 1100 זייטען, 3 ליקטום-בענדער		81.—	10.50
מ. סטעפנישק, אונטערערדישע רוסלאנד		17.75	3.50
סט. שווייגשעווסקי, בעל-שכל, 2 בענדער		24.75	4.50
ה. ספענסער, ערציהונג (גמטס., מארעל., קערס.)		13.75	3.25
ד״ר ב. ליבער, געשלעכטס-לעבן פון מאן און פרוי		17.75	13.50
מענדעלע מוכר ספרים, אלע ווערק, 22 ב.		85.—	14.—
מ. ספעקטאר, אלע ווערק, 12 ב.		90.—	4.—
ש. ציטרון, אלע ווערק, 9 ב.		50.—	15.—
י. ל. נאלדשטיין, צוזאמענברוך ארבעה איבערבוי. 4 ב., 1200 זייטען		30.—	3.90
זשול ווערן, אלע ווערק, 19 ב.		110.—	14.—

אויך צו בעקומען אלע 4 וויסענשאפטן, וואס זענען נאר פארהאן אויפ׳ן ביכער-טארק. א גרויסער אויסוואל פון פיעסן. אויסערגעוו. ביליגע פרייזען

אדרעס: נ. בערלינסקי, לאדז, אלטשאט 12 אי הויף, 2. שטיג

שנעל-דרוקעריי בראמבערג

עענעלניאנא 8. טעל. 255-09

סיתרס אויס:

בריף-בויגען, קאנטערטען, רעכנונגען, קווטאריושען, פערלאבונגס- און חתונה-קארטען, הייוים-קארטען, שריפטן-און קאנטעקציע-עטי-קעטען, שטרימף-באנדראלן

רעיעל און שעהן !!! מאדערן און ביליג

מעכאנישע שלייפעריי „ZGODA"

לאדז, ציגעל-גאס 2 (רוג פיעטריק.)

טעל. 134-51

פיהרט אויס אלע ארט שלייפעריי, ווי: פריזיער-ווערקצייג, שניידער-ווערקצייג, פליישער-ווערקצייג, בוכבינדער-ווערקצייג, ווי אויך כירורגישע-ווערקצייג און ליזשוועס.

ערשט קלאסיגע אויספיהרונג! ציגענגליכע פרייזען!

מיט אכטונג

מעכאנישע שלייפעריי „זגאדא"

צום 70-יעהריגען יובילעאום פון אונזער ג׳ווירט

ר׳ יוסף כזשאנאוויטש

ווינשען פיל גליק און ווייטערע ער-פאלגרייכע ארבייט לטובת הכלל.

פאמיליע לאכמאן

פאדזשעטשנא 9.

אונזער ליבען מחותן

ר׳ יוסף כזשאנאוויטש

צו זיין 70-יעהריגען יובילעאום ווינ-שען מיר דאס ער זאל זוכה זיין צו מייערן זיין 100-יעהריגען יובילעאום און זאל ווייטער קאנען ארבייטען לטובת הכלל.

יצחק מענדל הימעלפארב און פרוי הלל פיאטרקאווסקי און פרוי.

את ידידנו היקר יו״ר של חברת „נושאי המטה" (פל. וואלנאשטשי 3)

ר׳ יוסף כרזשאנאוויטש נ״י

לרגלי שבעים שנת לימי חייו, אנו מברכים אותו מעומק לבנו שיעריך ימים עד מאה שנים על הרי ציון וירושלים.

ידידכם חברי הועד

דוב דאבזשינסקי,

יהודה בערמאן.

אויערעז, נאז און האלז

קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוווא-אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולא-טאריעס פון 9—2 און פון 4—8 אוונט.

Dr. med.

Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 11 פריה ביז 2 מיטאג און 5—9 אוו זונטאג פון 10—1 בימאג

אלע ארט אנאליזען.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.

Dr. med.

Leon Familier

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

6. שערפיען 37 (בענעדיקטא)

נעהמט אן פון 5—7 נאכם.

כעמיש-באקטעריאלאנישער לאבאראטאריום

פ. שאץ, לאדז,

פיעטריקאווער 37.

פיהרט דורך זעמטל, ערצטליכע אנאליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע א. א.

Dr.

L. Szyfman

לעגיאנווב 3, טעל. 106-72

צוריקגעקעהרט

פון גארד,

ביזשוטעריע

און לאמבארד- מוויטעס

צאהלט די העכסטע פרייזען

אליזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

Dr

Wajnberg

ספעצ. פאר לונגען-, הארץ-און מעלעראן-קראנקה.

וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

לאדזער יודישער לאקאטארען און סובלאקאטארען-פעראיין

נעפינט זיך

אויף פיעטריקאווער 31, וו. 22.

טעל. 264-38

דער סעקרעטאריאט איז טעטיג טעגליך פון 6 ביז 9 אוונד. ס׳ווערען געשריבען ביטעס ערטיילט עצות, אויסגענייכט. סכסוכים און געפיהרט פל׳ערליי דירות און עקסמיסיע-פראצעסען.

ראטעווטעט אייער געזונד

קראנקע אויף רופטורען (ברוך-קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפן ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און מישסעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספע-ציעלע אינדיווידואל ציגעפאסטע בויך-באנדאזשען. אויף אויסגעקריכטע רומען-ביין (הוי-קערס) ארטאפעדישע הייל-גארטען אויף ביינער-שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטא-פעדישע הייל-אפפאראטען אויף פלאטפוס.

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאסעס, גומי-זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 09-177 נאהנט פון לאדזער מאבריקס-באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג.

צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף.

(אין זגערש אויף טלאמאצקע № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

פאר'ן סוף פון פראצעס פון „בלינדער מאקס"

(עגדע פון דער ו־טער זייט)

פריץ וואליצקי און איהם געשלאגען. צום פראָ־צעס האט דער בלינדער מאקס צוגעשטעלט צוויי פאלשע עדות. צוקער איז פערמשפט געווארען צו אַ חודש ארעסט.

איי אַ צייט ארום איז דער בלינדער מאקס ווידער געקומען צ וצוקערין און געפאדערט פון איהם 400 זל. וועט ער אין דער אפעלאציע צו־ריקציהען די בעשולדיגונג. צוקער האט איהם געגעבען 200 זל. און דער בלינדער מאקס האט טאקע די בעשולדיגונג צוריקגעצויגען.

דער דאזיגער ענין איז אייגענטליך דער

טווערסטער פונקט פון בעשולדיגונגס־אקט

זייל דא איז דאס ערשטע מאל פעסטגעשטעלט געווארען, דער פאקט פון דראהען און שלאגען מיט אַ רעוואלווער. פאר אזא טאט זעהט דער שטראף־קאדעקס פאר אַ שטראף ביז 10 יאהר תפיסה.

עס איז דעריבער נישט קיין וואונדער, וואס דער „בלינדער מאקס" ווי אויך זיין אדוואקאט מאכען די גרעסטע בעמיהונגען כדי זיך ריינ־צוואשען פון דער דאזיגער שולד. מאקס פרובט זיך פערטיידיגען מיט אַלע מעגליכע מיטלען און ער וויל איינרעדען דעם עדות, אַז ער איז אמאל געמשפט געווארען פאר וועלען בעגעהען אַ מארד. דער עדות ערקלערט אבער, אַז ער וויסט נישט וועגען גארנישט צו זאגען.

דאן ווערט אויסגעהערט דער עדות שטיינ־בערג. אַ שוואגער פון עדות צוקער. ער בע־שטעטיגט פולשטענדיג די ערקלערונגען פון פרי־הערדיגען עדות.

אדוואקאט לילקער און דער בלינדער מאקס פרובען אפצושוואכען די ערקלערונגען פון די דאָ זיגע עדות. דאס גיט זיך איי אבער נישט איין.

דאן קומט ווידער אנ'ענין פון צוויי מאגיסטראט בעאמטע: קלאמפ און ראטשינסקי. וועגען אַ סכ־סוך פון 1200 זל. קלאמפ האט איבערגעגעבען דעם „בלינדען מאקס" איינצוקאסירען ביי יאר־טשינסקי'ן די 1200 זל. וואס זענען איהם געקומען. דער בלינדער מאקס האט געשיקט רופען צו זיך יאַרטשינסקי'ן און איהם געדראהט אויב ער וועט נישט בעצאהלען דעם חוב. יארטשינסקי האט איהם געגעבען 175 זל. דערפון האט דער בלינדער מאקס געגעבען קלאמפ'ן 25 זל.

די אפערע האט זיך אבער דערמיט נישט געענדיגט. דער „בלינדער מאקס" האט געצוואונ־גען יארטשינסקין צו שרייבען צו קלאמפ'ן אין אַ קארטעל, אין וועלכען ער טיילט איהם מיט, אַז דער „בלינדער מאקס" האט איהם, יארטשינסקי'ן געשלאגען, און אַז ער גיט איבער דעם ענין דער פראקוראטור פאר אויספרעסען דורך קלאמפ'ן פון איהם געלד. אויף דער קאנטאָ האט דער „בלינדער מאקס" ווידער ארויסבעקומען פון קלאמפ'ן 150 זל. בכדי צוקלומרשט צו פולען ביי יארטשינסקי'ן ער זאל זיך נישט ווענדען אין דער פראקוראטור

דאס קארטעל געפינט זיך אלס זאכליכער כעווייז אין די אקטען פון פראצעס.

צום סוף פון די פרייטאגדיגע געריכטס־פער־האנדלונגען איז דורכ'ן געריכט בעטראכט געווארען אנ'ענין, ווי אזוי דער „בלינדער מאקס" האט זיך אונטערגענומען

צו פערטיידיגען דעם כבוד פון אַ פרוי

די מעשה איז פאלגענדע: אַ געוויסער ניסקא האט אין דער שטאט גערעדט און געפלאטקעוועט געגען אַ געוויסער פרוי קרושניעוש. דער פערצווייפעלטער מאן האט שוין נישט געקענט אויסהאלטען און, טרעפענדיג זיך אמאל מיט מאקס בארנשטיין, האט קרושניעוש איהם דערצעהלט וועגען זיינע צרות. מאקס האט ערקלערט, אַז ער וועט שוין דעם ענין ערלעדיגען. מאקס האט געדופען צו זיך ניסקא וועלכער האט פערשטאנען, אַז מ'זאר נישט אפ זאגען. מאקס האט איהם בעוויזען, אַז רעוואלווער און געגעבען צו פערשטעהען וואס דאס איז פארא שפילצייג. דאן האט מאקס געצוואונגען ניסקאן, אַז ער זאל אונטערשרייבען אַ פערפליכטונג, אַז ער וועט שוין קיינמאל נישט מעהר פליאטקעווען און בערעדען די פרוי קרושניעוש.

דעם צעטעל האט אויסגעשריבען דער געוו. בירגערמייסטער פון אַלעקסאנדער מאריאן אנדזשע־יאק, וועלכער איז גראד געווען ביי בארנשטיינען אין שטוב, און וועלכען מאקס האט פארגעשטעלט אלס פאליציי־קאמיסאר. מאקס האט אויך שפע־טער געהיטען, אַז ניטקע זאל האלטען וואָרט.

צום סוף פון די פערהאנדלונגען ווערט אויס־געהערט דער עדות דעמבינסקי, געוועזענער סעק־רעטאר פון „עזרת־אחים", וועלכער גיט אָפּ די בעסטע מיינונג וועגען דעם בעשולדיגטען פוקס.

פוקס — זאגט ער — האט זיך פערנומען מיט פילאנטראפישיי ארבייט, איז געווען פערוואלטונגס־מיטגליד אין פערשידענע אינסטיטוציעס און האט פיל גוטס געטון מענשען. מאקס בארנשטיין האט קיינמאל צו „עזרת אחים" נישט געהערט. פוקס אליין האט אריינגעטראגען אַ פארשלאג אין דער פערוואלטונג, אַז מ'זאל אויסשטרייכען אַ רייה מיטגלידער פון „עזרת אחים", וועלכע פערנעהמען זיך מיט מיאוסע ענינים.

דער שבתדיגער טאג

נעכטען, אין 6־טען טאג פון דעם סענסאציאָ־נעלען פראצעס פון דעם „בלינדען מאקס" האט דער אנגעקלאגטער, נאָך איידער מען איז צו־געטרעטען צו די אונטערהאנדלונגען, אַרייגגע־טראגען אַ רייה פאַרשלאגען, וואס זענען אַלע געווען געווענדעט אין דער ריכטונג אפצושוואכען די בעשולדיגונג פון די צוויי ענינים, און נעמליך צוקער און מענאכעם. בארנשטיין פיהלט, אַז דאס זענען די וויכטיגסטע פונקטען פון בעשולדיגונגס־אַקט און ער בעמיהט זיך דעריבער מיט אַלע כוחות זיי צו צוקלאפען.

קודם־כל פאדערט ער, אַז דאס געריכט זאל ארויספאדערען פון שטעטישען געריכט די אקטען פון דער ספראווע, אין וועלכער דער שווייגער צוקער איז פערמשפט געווארען אויף 4 וואכען ארעסט פאר מכלומרשט שלאגען דעם פריץ וואַ־ליצקי. ווייטער בעט ער, אַז אזוי ווי ער זיצט אין תפיסה און

האט נישט די מעגליכקייט אויסצוגע־פינען אדרעסען

זאל דאס געריכט אויסגעפינען דעם אדרעס פון מאניש מענאכעם, דעם פאטער פון הודעס מע־נאכעם ווי אויך איהר שוועסטער חנה מענאכעם און זיי ארויסרופען אלס עדות. דער „בלינדער מאקס" האפט מיט דער הילף פון די דאזיגע עדות אפצושוואכען די בעשולדיגונג.

דאן פאדערט דער אנגעקלאגטער ווייטער, אַז עס זאל ארויסגעפאדערט ווערען דאס הויז־בוך פון צעגעלניאנא 24 פון יאהר 1933, פון וואנען מען וועט זיך דערוויסען, אַז דאס פריילין בלומא פריילך האט געזאלט פערקויפט ווערען צוזאמען מיט אַ גאנצען טראנספארט אנדערע מיידלעך קיין אויסלאנד דורך דעם אנגעקלאגטען גרוניס און אַ געוויסען ראטענבערג און אַז ער, בארנשטיין, האט וועגען דעם מיטגעטיילט דער פאליציי.

נאָך אַ בעראטונג בעשליסט דאס געריכט מא־ניש מענאכעם נישט ארויסצורופען, ווייל זיין אד־רעס איז נישט בעקאנט. חנה מענאכעם זוערט געשלאסען ארויסצורופען אין געריכט טעלע־פאניש נאָך אויף דער היינטיגער זיצונג. וואס ס'יך די אַקטען פון דעם ענין צוקער, בעשליסט דאס געריכט די פראגע צו ענטשיידען אין אַ שפע־טערדיגער צייט. דאס הויז־בוך פון צעגעלניאנא 24 בעשליסט דאס געריכט נישט ארויסצופאדערען ווייל עס האט נישט קיין שייכות צום איצטיגען פראצעס.

דאן גיט ווידער דער „בלינדער מאקס" איבער דעם פראקוראר דריי שריפטליכע אנקלאגעס. גע־גען וועמען זיי זענען געווענדעט איז נישט בע־וואוסט.

דאס געריכט טרעט צו צו בעטראכטען דעם ענין ברידער קאשוב. דער ערשטער ווערט אויס־געהערט דער עדות הערש לייב קאשוב. ער קען נישט קיין פוליש און דאס געריכט בעשליסט איהם אויסצוהערען דורך אַ דאלמעטשער.

דער עדות דערצעהלט, אַז מיט 3 יאהר צו־ריק איז צווישען איהם און זיינע צוויי ברידער קלמן און יצחק קאשוב אויסגעבראכען אַ סכסוך, וועגען אַ בשותפותדיגער אונטערנעהמונג אויף דרע וונאָווסקאַ 77. בכדי צו ערלעדיגען דעם סכסוך איז בעשטימט געווארען אַ שידס־געריכט. ער פון זיין זייט האט אויסגעוועהלט אַלס ארביטער אַ געוויסען מאקאָווער און זיינע ברידער אַ געוויסען סאפיר. אַלס סופער־ארביטער איז אויסגעוועהלט געווארען י. מ. וואידיסלאווסקי. האס שידס־גע־ריכט האט דעם סכסוך ערלעדיגט און עס איז בע־שלאסען געווארען, אַז דער עדות בעקומט 28 פראצ. אדוו. גלאטער האט אויסגעארבייט דעם טעקסט פון אפמאך און עס איז בעשטימט געווארען דער טערמין פון אונטערשרייבען דעם אפמאך אויף דעם ערשטען מאי 1932 ביים רעיענט, דערביי איז אין אפמאך געווען אַ פונקט, אַז אויב ער וועט ער וועט נישט אונטערגעשריבען ווערען ביז צום ערשטען מאי ווערט ער בטל. פאר'ן טערמין איז צום סופער־ארביטער וואידיסלאווסקי געקומען דער „בלינדער מאקס" און האט ערקלערט, אַז ער וועט בשום אופן נישט ערלויבען אונטערצושרייבען דעם אפמאך. ער האט געדראהט, אַז ער וועט דערשיסען אַלע מיטגלידער פון שידס־געריכט, אויב זיי וועלען זיך וואגען אונטערצושרייבען.

וואידיסלאווסקי האט וועגען דעם דערצעהלט דעם עדות ה. ל. קאשוב'ן. וועלכער האט אנגע־הויבען צו אונטערהאנדלען מיט מאקס בארנשטיין אַז ער זאל זיך נישט אריינמישען אין ענין. ער האט איהם דערפאר געגעבען 800 זל. דערפון 500 זל. אין דער אנוועזענהייט פון סופער־ארבי־טער וואידיסלאווסקי און 300 זל. ביי זיך אין שטוב. בארנשטיין האט דאס געלד צוגענומען אבער ווייטער געדראהט און נישט געלאזט אונ־טערשרייבען. ער האט געפאדערט 2500 זל. מען איז ענדליך מושווה געווארען אויף 1500 זל. דאס געלד איז איינגעלעגט געווארען, אבער דער „בלינ־דער מאקס" האט ווייטער נישט דערלויבט, אַז דער אפמאך זאל אונטערגעשריבען ווערען. דער־ווייל איז אַדורך דער טערמין פון 1־טען מאי, וואס איז געווען בעשטימט אויף אונטערשרייבען ביים רעיענט. דער אפמאך איז בטל געווארען און דער ענין איז ביז צום היינטיגען טאג נאָך נישט ערלעדיגט.

מיט אַ פאר חדשים שפעטער האט דער עדות און זיין זוהן בעקומען אַ

אויפפאדערונג צו קומען אין אויספאר־שונגס־אמט

צום אינספעקטאר נאסעק.

דער אינספעק־טאר נאסעק האט ערקלערט, אַז דער „בלינדער מאקס" מוז צוריקגעבען די 800 זלאטיס.

נאכ'ן געשפרעך מיט'ן אינספעקטאר נאסעק האט דער עדות טעלעפאנירט צו מאקס בארנשטיין און געפאדערט פון איהם צוריק די 800 זל. דער „בלינדער מאקס" האט איהם אבער געענטפערט, אַז ער זאל זיך־נישט וואגען מעהר צו רעדען און צו טעלעפאנירען וועגען די 800 זל. ווייל אַ־נ'ישט וועט ער איהם דערשיסען.

דער „בלינדער מאקס" פרובט דאן צו שטע־לען אַ רייה פראגען דעם עדות, אבער דער פאר־זיצענדער ערלייבט דאס איהם נישט ווייל זיינע פראגען זענען שוין אַלעמען דערווידער.

דאן האט ווייטער געזאלט אויסגעהערט ווערען י. מ. וואידיסלאווסקי. צוליב דעם אבער, וואס דער עדות האט צוגעשיקט אַ מעלדונג פון אַ דאקטאר, אַז ער איז קראנק און קען זיך נישט שטעלען, האט דאס געריכט, לויט'ן פארשלאג פון פערטיידיגער אדוו. לילקער, בעשלאסען צו שיקען צום עדות דעם געריכטס־דאקטאר הורוויטש, וועל־כער זאל פעסטשטעלען דעם געזונד־צושטאנד פון דעם עדות.

ד"ר הורוויטש גיט אָפּ אַ־ניערקלערונג, אַז ער איז געווען ביים עדות, וועלכער ליגט אין בעט און קען זיך דעריבער נישט צושטעלען אין געריכט.

אדוו. לילקער ערקלערט דאן, אַז צוליב דעם וואס דער עדות וואידיסלאווסקי איז פאר איהם זעהר וויכטיג, בעט ער, אַז מען זאל דעם עדות אויסהערען ביי איהם אין וואוינונג.

דאס געריכט בעשליסט נישט נאכצוקומען דער דאזיגער פאדערונג.

עס ווערט אויסגעהערט דער עדות יצחק קאַ־שוב, ער דערצעהלט, אַז מאקס בארנשטיין האט זיך געמוזט דערוויסען אין שטאט וועגען

דעם סכסוך, וואס עס קומט פאר צווישן די ברידער

ער איז צו זיי געקומען און פארגעלעגט זיין פער־מיטלען אין ערלעדיגען דעם סכסוך. זיי זענען דערויף איינגעגאנגען. ער האט אבער גארנישט אויפגעטון און דער סכסוך איז נישט ערלעדיגט געווארען

אויף דער פראגע פון פארוויצענדען, פארוואס זיי האבען נישט אונטערגעשריבען דעם אפמאך, ערקלערט דער עדות, אַז די מיטגלידער פון שידס געריכט האבען געוואלט 5000 זל. און דערביי האבען זיי נישט געוואלט אונטערשרייבען. דער עדות ווייסט אויך נישט, צי מאקס בארנשטיין האט בעקומען געלד און וויפיל.

דער עדות קלמן קאשוב ערקלערט, אַז ער האט זיך אין די אונטערהאנדלונגען מיט'ן „בלינ־דען מאקס" נישט בעטייליגט. ער האט זיך אין גארנישט געמישט. ער ווייסט נאר, אַז דער „בלינ־דער מאקס" האט בעקומען עטליכע הונדערט זל. ווער עס האט איהם געגעבען דאס געלד ווייסט ער נישט.

דער עדות איז אויך ארויסגערופען געווארען אין אויספארשונגס־אמט צום אינספעקטאר נאסעק.

יאקוב קאשוב, אַ זוהן פון קלמן, ערקלערט, אַז דאס האט ער אונטערהאנדעלט מיט מאקס בארנ־שטיין און איהם איבערגעגעבען דעם סכסוך צו ערלעדיגען. ער האט איהם אויך געגעבען 500 זל. וויסענדיג אבער וואס פארא פערשוין דאס איז האט ער איהם געבעטען נישט אָנצווענדען קיין טעראר.

דער עדות איז אויך ארויסגערופען געווארען צום אינספעקטאר נאסעק אין אויספארשונגס־אמט, אבער וואס ער האט דעמאלט גערעדט מיט איהם געדענקט ער שוין נישט. ער קען זיך בשום אופן נישט דערמאהנען.

אדוו. לילקער ערקלערט דאן, אַז ער האט שוין אויסגעפונען דעם נומער פון דער ספראווע לויט וועלכער דער שווייגער צוקער איז שער־משפט געווארען פאר שלאגען דעם פריץ וואליצקי ער בעט דעריבער דאס געריכט ארויסצופאדערען די פאקטען פון דער ספראווע נאָך אויף דער היינ־טיגער געריכטס־זיצונג, ווי אויך ארויסצורופען אַלס עדות דעם פשאדאוניק לאנגנער, וואס האט געפיהרט די אויספארשונג אין דער ספראווע.

דאס געריכט בעשליסט די פאקטען ארויסצופא־דערען, ווי אויך ארויסצורופען דעם עדות.

ווייטער ווערט אויסגעהערט דער עדות מענדעל קאשוב, אַ זוהן פון הערש לייב. ער דערצעהלט דאס זעלבע, וואס זיין פאטער. לויט זיינע רייד האט

מאקס בארנשטיין בעקומען פון צוויי־טען צד 6000 זל.

זיין פאטער, ערקלערט ער, האט געליטען אַ היזק צוליב דעם סכסוך 50,000 זל.

מאקס וויל דערווייזען, אַז מענדעל קאשוב האט אנגערעדט לייבל קאצ'ן און אַ געוויסען בע־ריש עהרליך, אַז זיי זאלען איהם שלאגען. עהרלי־ווערט דעריבער ארויסגערופען אַלס עדות. ער ערקלערט אבער, אַז ער ווייסט נישט פון וואס צו זאגען.

ווייטער ווערט אויסגעהערט דער עדות בירנ־בוים, וועלכער ערקלערט, אַז זיצענדיג אין דער צוקערניע „אַסטאָריאַ" האט ער געהערט וועגען דעם סכסוך פון די ברידער קאשוב; און אַז דער „בלינדער מאקס" איז פערמישט אין סכסוך. דער עדות ערקלערט ווייטער, אַז דאס האט ער איבער־געגעבען וועגען דעם דעם אינספעקטאר נאסעק.

וועגען דעם ענין ווערט נאָך אויסגעהערט די פרוי פון הערש לייב קאשוב. זי ווייסט די גאנצע צייט פון איהרע ערקלערונגען. דער „בלינדער מאקס" — ערקלערט זי — איז געווען אנ'אומגליק פאר דער גאנצער פאמיליע. נאָך זיין קומען אין איהר וואוינונג האט זי בעקומען אַ הארץ־פעהלער.

נאָכדעם ווערט נאָך אויסגעהערט דער עדות בערנהיים,

וועלכער ווערט געבראכט פון טורמע

וואו ער קומט אָפּ אַ שטראף פאר עפיס אַ פערברע כען. דער דאזיגער עדות האט לויט מאקס בארנ־שטיין געזאלט פעסטשטעלען, אַז פרוי רויטמאן איז אויפגעצויגען געווארען ביי שאול בערנהיים. מאקס בארנשטיין איז דערמיט אויסען צו קוועסט־יאנירען דאס עדות זאגען פון דער פרוי רויטמאן.

אדוו. לילקער פרעגט דעם עדות, צי ווייסט ער נישט אויב שאול בערנהיים האט אמאל געהאט אויף זיך אַ פראצעס. דער עדות ערקלערט, אַז ער ווייסט נישט.

אדוו. לילקער: צי איז שאול בערנהיים גע־זעסען אמאל אין תפיסה?

עדות: ניין, זייט איך געדענק, נישט.

אדוו. לילקער: מיט וואס האט זיך בערנהיים פערנומען פאר דער מלחמה?

עדות: ער האט געבויט אַ הויז, ער האט געהאט אַ פרוכטען־געשעפט, אַ צוקערניע.

דער פראקוראר פרעגט דאן דעם עדות, צי ער איז נישט געזעסען צוזאמען מיט'ן אנגעקלאגטען מאקס בארנשטיין אין תפיסה?

דער עדות ערקלערט, אַז פסח האבען זיי געגעסען צוזאמען אין טורמע.

צום סוף שטעלט דאס געריכט פעסט, אַז פרוי רויטמאן איז נישט ערזויגען געווארען ביי שאול בערנהיים אין שטוב, אַזוי ווי מאקס האט געוואלט אייגרעדען דעם געריכט.

אינצווישען איז אין געריכט אנגעקומען דער עדות חנה מענאכעם, וועלכע איז טעלעפאניש ארויס גערופען געווארען, זי ערקלערט, אַז שאנטאזשירט איהר פאטער דעם נדן האט נישט דער בלינדער מאקס, נאר אַ געוויסער יעקב נייסט, וועלכער האט זיך אנגעגעבען אלס איינער פון בלינדען מאקס באַ דע.

דאן שטעלט זיך ווידער אויף דער בלינדער מאקס און בעט דאס געריכט, אַז מען אויסהערען דעם עדות וואידיסלאווסקי ביי זיך אין וואוינונג. ער ערקלערט, אַז די בעשולדיגונג דאס ער האט גענומען 500 זל. דראהט איהם מיט 15 יאהר טורמע.

דאס געריכט געהט אוועק אויף אַ בעראטונג און בעשליסט דאן, אַז מאנטאג האלב 10 אַ זייגער אינ־דערפריה וועט דאס געריכט מיטן פראקוראר, בע־שולדיגער, פערטיידיגער און די עדות קאשוב אוועק אין דער וואוינונג פון י. מ. וואידיסלאווסקי אויף דער קראנקער וואָ־דיסלאווסקי וועט אויסגעהערט ווערען וועגען דאָ־זיגען ענין.

דאן ווערט אויסגעהערט

דער קאמיסאר פון דער אויספארשונגס פאליציי בזשאזאווסקי

וועלכער האט געפיהרט די גאנצע אויספארשונג וועגען דעם ענין. ער הויבט אָן פון דער צייט ווען עס איז געגרינדעט געווארען דער „עזרת אחים". די סטאטוטען פון דער דאזיגער געזעלשאפט האבען גע־רעדט וועגען אַ גרויסער פילאנטראפישער ארבייט פאר דער ארימער יודישער בעפעלקערונג. ס'האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אַז די מיטגלידער פון דער געזעלשאפט, האבען אנגעהויבען אויסצונוצען די סטאטוטען צו טונקעלע געשעפטען, בעזונדערס מיט „דין־טוירעס" און „אינקאסאָ" פון וועקסלען. קאמי־סאר בזשאזאווסקי ערקלערט, אַז מאקס בארנשטיין איז געווען אַ פערקאנספיריטער מיטגליד אין עזרת אחים. אין יאהר 1929) איז פסארגעקומען אַ שפאל־טונג אין דער געזעלשאפט, מיט איין גרופע האבען אנגעפיהרט לייבל קאץ און באלבערמאן און מיט דער צווייטער מאקס בארנשטיין און הענער פוקס. די שפאלטונג איז פארגעקומען צוליב קאנקורענץ־טעמים און ענינים פון פיהרען „דין־טוירעס". לייבל קאץ און באלבערמאן האבען דאס געמאכט איידע־לער און קלוגער, מאקס איז געווען ריקזיכטסלאָ. די דאזיגע קאנקורענץ, זאגט קאמיסאר בזשאזאוו־סקי, האט געפרענגט צו גרויסע מחלוקות און דער רעזולטאט איז געווען די ערמארדונג פון באלבער־מאנען דורך דעם „בלינדען מאקס". בארנשטיין איז דעמאלט אפגעזעסען אַ יאהר אין טורמע. דאן איז פארגעקומען זיין פראצעס און

בארנשטיין איז בעפרייט געווארען

ווייל דאס געריכט האט אנערקענט, אַז בארנשטיין האט פערטיידיגט זיין לעבען.

דער דאזיגער בעפרייאונגס־אורטייל איז אויס־גענוצט געווארען דורך דעם „בלינדען מאקס", וועל־כער האט פאר קיינעם נישט געהאט קיין מורא. מאקס האט זיך געמאכט אונאפהענגיג און געפיהרט „דין־טוירעס" פאר זיך, טעראריזירענדיג די יודישע בע־פעלקערונג, צוערשט האט ער זיך געעפענט אַ ביוראָ צו שרייבען ביטעס און דאס איז געווען דער דעק־מאנטעל פאר אַלע אפערעס. דאן ווען די סטאראסט־וועט האט דאס ביוראָ פערמאכט, האט מאקס בארנ־שטיין אַלע ענינים אויסגעפיהרט ביי זיך אין שטוב. ס'איז געווען אונמעגליך צו ליקווידירען די טעטיג־קייט פון בלינדען מאקס, ווייל די געליטענע האבען אוים מורא נישט אָנגעגעבען קיין אָנקלאגען אויף איהם, ביז ער איז ארעסטירט געווארען דעם 19 פעברואר 1934 און די רעוויזיע, וועלכע איז ביי איהם אדורכגעפיהרט געווארען האט געגעבען אַ זעהר אַ רייכען בעשולדיגונגס־מאטעריאל, וועלכער האט געבערענגט צו דעם דאזיגען פראצעס.

קאמיסאר בזשאזאווסקי כאראקטעריזירט דאן די מעטאדען, וועלכע זענען אנגעווענדעט געווארען

(ווייטער זעה 4־טע זייט)

טראגען אַ רייה פאַרשלאגען, וואס זענען אַלע געווען געווענדעט אין דער ריכטונג אפצושוואכען די בעשולדיגונג פון די צוויי ענינים, און נעמליך צוקער און מענאכעם. בארנשטיין פיהלט, אַז דאס זענען די וויכטיגסטע פונקטען פון בעשולדיגונגס־אַקט און ער בעמיהט זיך דעריבער מיט אַלע כוחות זיי צו צוקלאפען.

קודם־כל פאדערט ער, אַז דאס געריכט זאל ארויספאדערען פון שטעטישען געריכט די אקטען פון דער ספראווע, אין וועלכער דער שווייגער צוקער איז פערמשפט געווארען אויף 4 וואכען ארעסט פאר מכלומרשט שלאגען דעם פריץ וואַ־ליצקי. ווייטער בעט ער, אַז אַזוי ווי ער זיצט אין תפיסה און

האט נישט די מעגליכקייט אויסצוגע־פינען אדרעסען

זאל דאס געריכט אויסגעפינען דעם אדרעס פון מאניש מענאכעם, דעם פאטער פון הודעס מע־נאכעם ווי אויך איהר שוועסטער חנה מענאכעם און זיי ארויסרופען אַלס עדות. דער „בלינדער מאקס" האפט מיט דער הילף פון די דאזיגע עדות אפצושוואכען די בעשולדיגונג.

דאן פאדערט דער אנגעקלאגטער ווייטער, אַז עס זאל ארויסגעפאדערט ווערען דאס הויז־בוך פון צעגעלניאנא 24 פון יאהר 1933, פון וואנען מען וועט זיך דערוויסען, אַז דאס פריילין בלומא פריילך האט געזאלט פערקויפט ווערען צוזאמען מיט אַ גאנצען טראנספארט אנדערע מיידלעך קיין אויסלאנד דורך דעם אנגעקלאגטען גרוניס און אַ געוויסען ראטענבערג און אַז ער, בארנשטיין, האט וועגען דעם מיטגעטיילט דער פאליציי.

נאָך אַ בעראטונג בעשליסט דאס געריכט מא־ניש מענאכעם נישט ארויסצורופען, ווייל זיין אד־רעס איז נישט בעקאנט. חנה מענאכעם זוערט געשלאסען ארויסצורופען אין געריכט טעלע־פאניש נאָך אויף דער היינטיגער זיצונג. וואס ס'יך די אַקטען פון דעם ענין צוקער, בעשליסט דאס געריכט די פראגע צו ענטשיידען אין אַ שפע־טערדיגער צייט. דאס הויז־בוך פון צעגעלניאנא 24 בעשליסט דאס געריכט נישט ארויסצופאדערען ווייל עס האט נישט קיין שייכות צום איצטיגען פראצעס.

דאן גיט ווידער דער „בלינדער מאקס" איבער דעם פראקוראר דריי שריפטליכע אנקלאגעס. גע־גען וועמען זיי זענען געווענדעט איז נישט בע־וואוסט.

דאס געריכט טרעט צו צו בעטראכטען דעם ענין ברידער קאשוב. דער ערשטער ווערט אויס־געהערט דער עדות הערש לייב קאשוב. ער קען נישט קיין פוליש און דאס געריכט בעשליסט איהם אויסצוהערען דורך אַ דאלמעטשער.

דער עדות דערצעהלט, אַז מיט 3 יאהר צו־ריק איז צווישען איהם און זיינע צוויי ברידער קלמן און יצחק קאשוב אויסגעבראכען אַ סכסוך, וועגען אַ בשותפותדיגער אונטערנעהמונג אויף דרע וונאָווסקאַ 77. בכדי צו ערלעדיגען דעם סכסוך איז בעשטימט געווארען אַ שידס־געריכט. ער פון זיין זייט האט אויסגעוועהלט אַלס ארביטער אַ געוויסען מאקאָווער און זיינע ברידער אַ געוויסען סאפיר. אַלס סופער־ארביטער איז אויסגעוועהלט געווארען י. מ. וואידיסלאווסקי. האס שידס־גע־ריכט האט דעם סכסוך ערלעדיגט און עס איז בע־שלאסען געווארען, אַז דער עדות בעקומט 28 פראצ. אדוו. גלאטער האט אויסגעארבייט דעם טעקסט פון אפמאך און עס איז בעשטימט געווארען דער טערמין פון אונטערשרייבען דעם אפמאך אויף דעם ערשטען מאי 1932 ביים רעיענט, דערביי איז אין אפמאך געווען אַ פונקט, אַז אויב ער וועט ער וועט נישט אונטערגעשריבען ווערען ביז צום ערשטען מאי ווערט ער בטל. פאר'ן טערמין איז צום סופער־ארביטער וואידיסלאווסקי געקומען דער „בלינדער מאקס" און האט ערקלערט, אַז ער וועט בשום אופן נישט ערלויבען אונטערצושרייבען דעם אפמאך. ער האט געדראהט, אַז ער וועט דערשיסען אַלע מיטגלידער פון שידס־געריכט, אויב זיי וועלען זיך וואגען אונטערצושרייבען.

וואידיסלאווסקי האט וועגען דעם דערצעהלט דעם עדות ה. ל. קאשוב'ן. וועלכער האט אנגע־הויבען צו אונטערהאנדלען מיט מאקס בארנשטיין אַז ער זאל זיך נישט אריינמישען אין ענין. ער האט איהם דערפאר געגעבען 800 זל. דערפון 500 זל. אין דער אנוועזענהייט פון סופער־ארבי־טער וואידיסלאווסקי און 300 זל. ביי זיך אין שטוב. בארנשטיין האט דאס געלד צוגענומען אבער ווייטער געדראהט און נישט געלאזט אונ־טערשרייבען. ער האט געפאדערט 2500 זל. מען איז ענדליך מושווה געווארען אויף 1500 זל. דאס געלד איז איינגעלעגט געווארען, אבער דער „בלינ־דער מאקס" האט ווייטער נישט דערלויבט, אַז דער אפמאך זאל אונטערגעשריבען ווערען. דער־ווייל איז אַדורך דער טערמין פון 1־טען מאי, וואס איז געווען בעשטימט אויף אונטערשרייבען ביים רעיענט. דער אפמאך איז בטל געווארען און דער ענין איז ביז צום היינטיגען טאג נאָך נישט ערלעדיגט.

מיט אַ פאר חדשים שפעטער האט דער עדות און זיין זוהן בעקומען אַ

אויפפאדערונג צו קומען אין אויספאר־שונגס־אמט

צום אינספעקטאר נאסעק.

דער אינספעק־טאר נאסעק האט ערקלערט, אַז דער „בלינדער מאקס" מוז צוריקגעבען די 800 זלאטיס.

נאכ'ן געשפרעך מיט'ן אינספעקטאר נאסעק האט דער עדות טעלעפאנירט צו מאקס בארנשטיין און געפאדערט פון איהם צוריק די 800 זל. דער „בלינדער מאקס" האט איהם אבער געענטפערט, אַז ער זאל זיך־נישט וואגען מעהר צו רעדען און צו טעלעפאנירען וועגען די 800 זל. ווייל אַ־נ'ישט וועט ער איהם דערשיסען.

דער „בלינדער מאקס" פרובט דאן צו שטע־לען אַ רייה פראגען דעם עדות, אבער דער פאר־זיצענדער ערלייבט דאס איהם נישט ווייל זיינע פראגען זענען שוין אַלעמען דערווידער.

דאן האט ווייטער געזאלט אויסגעהערט ווערען י. מ. וואידיסלאווסקי. צוליב דעם אבער, וואס דער עדות האט צוגעשיקט אַ מעלדונג פון אַ דאקטאר, אַז ער איז קראנק און קען זיך נישט שטעלען, האט דאס געריכט, לויט'ן פארשלאג פון פערטיידיגער אדוו. לילקער, בעשלאסען צו שיקען צום עדות דעם געריכטס־דאקטאר הורוויטש, וועל־כער זאל פעסטשטעלען דעם געזונד־צושטאנד פון דעם עדות.

ד"ר הורוויטש גיט אָפּ אַ־ניערקלערונג, אַז ער איז געווען ביים עדות, וועלכער ליגט אין בעט און קען זיך דעריבער נישט צושטעלען אין געריכט.

אדוו. לילקער ערקלערט דאן, אַז צוליב דעם וואס דער עדות וואידיסלאווסקי איז פאר איהם זעהר וויכטיג, בעט ער, אַז מען זאל דעם עדות אויסהערען ביי איהם אין וואוינונג.

דאס געריכט בעשליסט נישט נאכצוקומען דער דאזיגער פאדערונג.

עס ווערט אויסגעהערט דער עדות יצחק קאַ־שוב, ער דערצעהלט, אַז מאקס בארנשטיין האט זיך געמוזט דערווייסען אין שטאט וועגען

דעם סכסוך, וואס עס קומט פאר צווישן די ברידער

ער איז צו זיי געקומען און פארגעלעגט זיין פער־מיטלען אין ערלעדיגען דעם סכסוך. זיי זענען דערויף איינגעגאנגען. ער האט אבער גארנישט אויפגעטון און דער סכסוך איז נישט ערלעדיגט געווארען

אויף דער פראגע פון פארוויצענדען, פארוואס זיי האבען נישט אונטערגעשריבען דעם אפמאך, ערקלערט דער עדות, אַז די מיטגלידער פון שידס געריכט האבען געוואלט 5000 זל. און דערביי האבען זיי נישט געוואלט אונטערשרייבען. דער עדות ווייסט אויך נישט, צי מאקס בארנשטיין האט בעקומען געלד און וויפיל.

דער עדות קלמן קאשוב ערקלערט, אַז ער האט זיך אין די אונטערהאנדלונגען מיט'ן „בליג־דען מאקס" נישט בעטייליגט. ער האט זיך אין גארנישט געמישט. ער ווייסט נאר, אַז דער „בליג־דער מאקס" האט בעקומען עטליכע הונדערט זל. ווער עס האט איהם געגעבען דאס געלד ווייסט ער נישט.

דער עדות איז אויך ארויסגערופען געווארען אין אויספארשונגס־אמט צום אינספעקטאר נאסעק.

יאקוב קאשוב, אַ זוהן פון קלמן, ערקלערט, אַז דאס האט ער אונטערהאנדעלט מיט מאקס בארנ־שטיין און איהם איבערגעגעבען דעם סכסוך צו ערלעדיגען. ער האט איהם אויך געגעבען 500 זל. וויסענדיג אבער וואס פארא פערשוין דאס איז האט ער איהם געבעטען נישט אָנצווענדען קיין טעראר.

דער עדות איז אויך ארויסגערופען געווארען צום אינספעקטאר נאסעק אין אויספארשונגס־אמט, אבער וואס ער האט דעמאלט גערעדט מיט איהם געדענקט ער שוין נישט. ער קען זיך בשום אופן נישט דערמאהנען.

אדוו. לילקער ערקלערט דאן, אַז ער האט שוין אויסגעפונען דעם נומער פון דער ספראווע לויט וועלכער דער שווייגער צוקער איז שער־משפט געווארען פאר שלאגען דעם פריץ וואליצקי ער בעט דעריבער דאס געריכט ארויסצופאדערען די פאקטען פון דער ספראווע נאָך אויף דער היינ־טיגער געריכטס־זיצונג, ווי אויך ארויסצורופען אַלס עדות דעם פשאדאוניק לאנגנער, וואס האט געפיהרט די אויספארשונג אין דער ספראווע.

דאס געריכט בעשליסט די פאקטען ארויסצופא־דערען, ווי אויך ארויסצורופען דעם עדות.

ווייטער ווערט אויסגעהערט דער עדות מענדעל קאשוב, אַ זוהן פון הערש לייב. ער דערצעהלט דאס זעלבע, וואס זיין פאטער. לויט זיינע רייד האט

מאקס בארנשטיין בעקומען פון צוויי־טען צד 6000 זל.

זיין פאטער, ערקלערט ער, האט געליטען אַ היזק צוליב דעם סכסוך 50,000 זל.

מאקס ו

מיג. לאוואל'ס רוידיט אין וואַרשא

וואַרשא, 11 (טעלעפאָניש)

פרייטאג 6 פאַרגאַכט איז געקומען קיין וואַרשא דער פראַנצויזישער אויסערן־מיניסטער פיער לאַוואַל, וועלכער איז אויפן הויפּט־וואָקזאַל בעגריסט געוואָרען דורכן אויסערן־מיניסטער בעק.

אין אָוועגד איז לכבוד דעם פראַנצויזישן מלוכה־מאַן אַרויסגעגעבען געוואָרען אַ מייערליך מיטאָג, שפּעטער איז פאָרגעקומען אַ ראָוט ביי דער בעטייליגונג פון דער פּוילישער רעגירונג און דעם דיפּלאָמאַטישן קאָרפּוס.

היינט פריה האָט מיג. לאַוואַל אָנגעהויבען דעם טאָג מיט אַן אָפיציעלען וויזיט דעם פרעמיער סלאַוועק, אַביסעל שפּעטער האָט דער פרעמיער רעוויזיטירט דעם מיג. לאַוואַל אין האָטעל „אייראָפּעיסקי". רעוויזיטירט דעם הויכען גאַסט האָט אויך מיג. בעק.

מיטאָג־צייט איז מיג. לאַוואַל געקומען אין דער בעגלייטונג פון דער פראַנצויזישער אַמבאַסאַדע, וואו ער האָט אויפגענומען פאַרשטעהער פון דער פראַנצויזישער קאָלאָניע אין וואַרשא. 1 ביי־טאָג איז מיג. לאַוואַל אויפגענומען געוואָרען אין שלאָס דורכן מלוכה־פרעזידענט. נאָכדעם האָט דער פרעזידענט אַרויסגעגעבען אַ פריהשטיק לכבוד מיג. לאַוואַל. אין פריהשטיק האָבען אָנטיילגענומען פרעמיער סלאַוועק, מיג. בעק, אַמבאַסאַדאָר כאַראַש און אַנדערע.

נאָכמיטאָג זענען צווישען מיג. בעק און דעם פראַנצויזישען גאַסט פאָרגעקומען ווייטערדיגע געשפּרעכען, וואָס זענען אָנגעהויבען געוואָרען נאָך נעכטען.

אין אָוועגד איז אין דער פראַנצויזישער אַמבאַסאַדע אַרויסגעגעבען געוואָרען אַ מיטאָג, בעת וועלכען עס זענען געהאַלטען געוואָרען רעדעס. אין אָוועגד ווערט אויך דערוואַרט אַן אָפיציעלער קאָמוניקאַט וועגען פערלויף פון די געשפּרעכען צווישען מיג. לאַוואַל און מיג. בעק אין וואַרשא.

מיג. לאַוואַל זאָל מאָרגען (היינט) פערלאָזען וואַרשא און אַרויספאָרען קיין מאָסקווא.

די פראַנצויזישע פּרעסע וועגען די וואַרשאַווער געשפּרעכען

פאַריז, 11 (ספּ. טעל.)

אין ספּעציעלע אַרטיקלען אין קאָרעספּאָנ־דענצען פון וואַרשאַ רעדט אַרום די פראַנצויזישע פּרעסע דעם וויזיט פון מיג. לאַוואַל אין וואַרשאַ.

דער אָפיציעלער „האַוואַס" - קאָרעספּאָנדענט מעלדעט פון וואַרשאַ, אַז דער מיינונגס־אויסטויש צווישען מיג. בעק און מיג. לאַוואַל קאָן נאָר פאַר שטאַרקען דעם איינדרוק פון געגענזייטיגען אַזטרוי. מיג. לאַוואַל קומט נישט קיין וואַרשאַ, כדי אויג טערצושרייבען וועלכען עס איז אָפּמאַך אָדער אַנ־צוהויבען אינטערהאַנדלונגען. ער איז געקומען קיין וואַרשאַ בלויז כדי אַרומצורעדען געוויסע דיפּלאָ־מאַטישע געשעהענישען פון די לעצטע וואָכען אָדער בעריהרען דיפּלאָמאַטישע שריט, וועלכע זענען ערשט אין צוגרייטונג. דער געגענשטאַנד פון די וואַרשאַווער געשפּרעכען וועט אויך זיין אַ גענויע אויפקלערונג בנוגע דעם פראַנצויזיש־סאָוויעטישען אָפּמאַך און בעזייטיגען אַלערליי מיספאַרשטענדנישען, וואָס זענען נוגע די פראַנ־צויזיש פּוילישע בעציהונגען.

דאָסגלייכען וועלען אַרומגערעדט ווערען די אונטערהאַנדלונגען וועגען דעם אָפּמאַך פון די דונאַי־מלוכות. ביידע מיניסטאָרען וועלען געוויס בעריהרען דעם קאָמפּלעקס פון די שטרייט־פראַגען, וואָס זייער נאָהענטע ענטשיידונג וואָלט געבראַכט צו אַ פערפעסטיגונג פונ'ם צוטרוי אין אייראָפּאַ.

„לא פרעס שרייבט: די אויפקלערונגען פון מיג. לאַוואַל וועלען דורכ'ן מיג. בעק אונטערזוכט ווערען גענוי און מיט גוטען ווילען, אָבער אויך מיט רעזערוו, וואָס מען דאַרף בעטראַכטען פאַר געדעכט. אויב פּוילען וועט צושטעהן צו דער פראַנצויזיש־סאָוויעטישער מיטאַרבייט, דאַן וואָלטען די סאָוויעטישע איינפלוסען אויף דער פראַנצויזי־שער פּאָליטיק געקענט זיין אין גינסטיגען גלייכ־געוויכט.

איין צייטונג שרייבט, אַז שטאַרק אויפפאַלענד איז דער פאַקט, וואָס אין פּוילען איז דער אונ־זטרוי צו די סאָוויעטען גרעסער, ווי דער אונ־זטרוי צו דייטשלאַנד.

מיג. לאַוואַל וועגען זיין רייזע קיין וואַרשא און מאָסקווא?

פאַריז, 11 (ספּ. טעל.)

נעכטען אָוועגד האָבען די ראַדיאָ־סטאַציעס פון פאַריז, טוליז און ליאָן פערעפענטליכט פאָל־גענדע ערקלערונג פון מיג. לאַוואַל:

נאָכ'ן אָנקומען קיין וואַרשאַ און פאַר'ן אַרויספאָהרען קיין מאָסקווא, האַלט איך פאַר וויכ־טיג צו דערמאָנען, אַז מיינע וויזיטען האָבען דעם צוועק צו פערלייכטערן די אָרגאַניזאַציע פון דער קאָלעקטיווער זיכערהייט אין מזרח־אייראָפּאַ.

די דיפּלאָמאַטישע טעטיגקייט פון דער פראַנצויזישער רעגירונג האָט נישט קיין אַנדערע אויפגאַבע, ווי צוצוהעלפען די נויטיגע דערגעהנ־טערונג צווישען די פעלקער. אונזער פאָל יטיק אין געגען קיינעם נישט געווענדעט.

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש)

נאָכן מיטאָג אין דער פראַנצויזישער אַמבאַ־סאַדע, האָבען די מיניסטאָרען לאַוואַל און בעק דורכן ראַדיאָ אָפּגעגעבען געגענזייטיגע פריינד־שאַפטס־ערקלערונגען.

מיג. לאַוואַל וועגן דער פראַנ־צויזיש־פּוילישער פריינדשאַפט

וואַרשאַ, 11 (ספּ. טעל.)

מיג. לאַוואַל האָט אָפּגעגעבען דורכ'ן ראַדיאָ מאָלגענדע ערקלערונג: איך בין גליקליך, וואָס איך ברענג מאַר פּוילען אַ גרוס פון מיין לאַנד, פאַר לאָזענדיג וואַרשאַ, וועל איך בלויז בעדויערן, וואָס דער שלעכטער געזונדזשטאַנד פון מאַרשאַל פּילסודסקי האָט מיר נישט ערלויבט אָפּצושטאָטען אַ וויזיט דעם וועלט בעקאַנטען זעלגער, וועלכער פערקערפּערט מוט, שטאָלץ און פאַטריאָטיזם פון פּוילישען פאָלק. מיט אַ יאָהר צוריק איז לודוויק באַרטו, וועמענס אַנדענק איך דערמאָן מיט גע־ריידקייט, דאָ געווען דער אויסדריקער פון דער פראַנצויזיש־פּוילישער פריינדשאַפט.

די דאָזיגע פריינדשאַפט האָט דאָ בעקומען איהר אויסדרוק אין מיינע איצטיגע געשפּרעכען מיט'ן מיג. בעק. צווישען אונזערע ביידע לענדער דאַרפען נישט עקזיסטירען קיין צוויידייטיגקייטען און נישט קיין אונקלאָרקייטען. אין וואַרשאַ ווי אין פאַריז ווייסען די רעגירונגען נאָר איינס צו שיצען און צו קאָנסאָלידירען דעם שלום.

אין יאָהר 1934 האָט מיג. בעק, אויפגעמאַכט דיג באַרטון ערקלערט: „די אָפּמאַכען צווישען פּוילען און פראַנקרייך בילדען איינעם פון די שטאַרקסטע און דויערהאַפטיגסטע עלעמענטען אין דער אינטערנאַציאָנאַלער פּאָליטיק". דאָס בלייבט אַנ'אמת אויך ווייטער.

די פאַרברייטונגען אין מאָסקווע

מאָסקווא, 11 (ספּ. טעל.)

אין מאָסקווא ווערען געמאַכט הכנות אויפצו־נעמען מיג. לאַוואַל'ן. היינט ביינאַכט פאָהרען אַרויס צו דער גרעניץ דער פראַנצויזישער אַמבאַ־סאַדאָר אין מאָסקווא און דער דירעקטאָר פון דער מערב אָפּטיילונג פון אויסערן קאָמיסאַריאַט ווייג בערג.

מיניסטער לאַוואַל וועט אַלס גאַסט פון דער סאָוויעטישער רעגירונג, וואוינען אין רעפּרעזענ־טאַציע פּאַלאַץ פון נאַרקאָמינדעיל. אין דעם ער־מיטאָג טאָג פון זיין בעזוך אין מאָסקווא, וועט לאַוואַל זיין אין דער פראַנצויזישער אַמבאַסאַדע. ערשט מאָנטאָג 3 נאָכמיטאָג וועט מיג. לאַוואַל אָפּהאַלטען די ערשטע קאָנפערענץ מיט'ן קאָמיסאַר ליטווינאָוו.

דינסטאָג וועט לאַוואַל בעזוכען דעם קרעמל, אָפּשטאַטען אַ וויזיט מאָלאָטאָוון, וואו עס וועט אויך זיין סטאַלין, דערנאָך וועט זיין אַ פייערלי־כער פריהשטיק ביים פרעמיער מאָ־לאָטאָוו. אין לעצטען טאָג פון זיין בעזוך, דינסטאָג, וועט לאַוואַל בעזוכען די מאָסקווער שטאָטישע אונטערנעהמונגען. דערנאָך — אַנ'אויסגאַהמע ביים פאָרויצער פון מאָסקווער סאָוויעט בולגיענין. אין אָוועגד אַ באַלעט. דערנאָך אָפּרייז — קיין פאַריז.

פיגולקעס קאַווענאַ

(CAUVIN'A)

מיט אויסשליסליכע בעוואוקס - בעשטאַנד - טיילען זענען דאָס ווירקזאַמסטע, דאָס אָנגענעהמסטע און בילליגסטע אָפּפיהרונגס־מיטל.

פריין פון אַ שאַכטעל 2.50 זל.

צו בעקומען אין אַלע אָפּטייקען.

געעפענט דעם פּאַרטיי־טאָג פון די רעכטע פּ"צ

גוטע גרוסען פון די יודען אין א"י

טשיקאַווע ערקלערונגען פון מיגליד פון דער יור. אַגענץ, ה' קאַפּלאַן

וואַרשאַ, (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט.)

ביים מיטגליד פון דער עקזעקוטיווע פון דער יודישער אַגענץ, אליעזר קאַפּלאַן, איז פאַר געקומען אַ פרעסע קאָנפערענץ צווישרמעט אקטועלע א"י־פראַבלעמען.

ה' קאַפּלאַן האָט צווישען אַנדערן דערציילט וועגען דער בעציהונג פון דער א"י רעגירונג צו דער איינוואַנדערונג. נישט קוקענדיג אויף אַלע שטערונגען וואַקסט די עליה אונאויפהערלעך. אין די ערשטע 4 חדשים פון היינטיגן יאָהר זענען אין לאַנד אַריינגעקומען העכער 20,000 אימיגראַנ־טען, מ'רעכענט אויפ'ן היינטיגען יאָהר אויף נאָך 60 טויזענד עולים.

צוזאַמען מיט'ן נאַטירליכען צוואַוקס ער־וואַרט מען, אַז דאָס א"י־יודענטום וועט היינטיגס יאָהר וואַקסען אין צאָהל מיט 70 טויזענד נפשות.

דער וואוילשטאַנד אין לאַנד וואַקסט. עס פיהלט זיך אַ שטאַרקער מאַנגעל אין אַרבייטס־הענד. דער פריז פאַר אַרבייט איז לעצטענס גע־שטיגען אויף 50 פּראָצענט.

ה' קאַפּלאַן האָט בעטאָנט, אַז ס'איז נישט לייכט צו זאָגען, אַז ס'וועט ווייטער אַזוי גיין אין דער זעלביגער ריכטונג.

וואָס עס איז שייך אַ קריזיס, איז עס אין א"י נישט אַזוי שנעל צו ערוואַרטען, אמת. אַ שטי־קעלע סטאַגנאַציע איז איינגעטרעטען אין דער פּראָדוקציע פון די פאָמעראַנצען־פּרדסים. ה' קאַפּ־לאַן האָט נאָך צוגעגעבען, אַז מ'דאַרף זיין אַבי־סעלע פאָרזיכטיגער פונגונ דעם אָפּקלייב פון די איינוואַנדערער.

אין אַלגעמיין גענומען איז די א"י־יודען מאַ־טעריעל נישט שלעכט. 60 פּראָצענט פון ארץ־ישראַל־דיגען רעגירונגס־בודזשעט דעקען די יודען. ווי ווייט די יודען אין א"י איז גוט בעוויזיזט דער פאַקט, וואָס די רעגירונג וויל געבען דער יור. אַגענץ גרעסערע קרעדיטען, אָבער די אַגענץ וויל קיין הלוואות נישט נעמען. ה' קאַפּלאַן קומט צום אויספיהר, אַז דעם ציוניסטישען עקזעקוטיוו איז געלונגען צו בעזייטי־גען אַלע שטערונגען פאַר דער ענטוויקלונג פון דער ווייטערדיגער אַרבייט לטובת דעם א"י־אויפבוי.

אויף דער פראַגע, צי עס איז אמת, וואָס ה' זשאַ־באָטינסקי האָט ערקלערט, דאָס עס דראָהט אַ קאַ־טאַסטראָפע פאַר א"י — האָט ה' קאַפּלאַן ערקלערט אַז עס דראָהט נישט קיין שום קאַטאַסטראָפע. אמת איז, אַז עס עקזיסטירען געוויסע אינערליכע ריי־בונגען אין דער אָרגאַניזאַציע.

וועגען דער פראַגע פון הויכען דירה־געלד אין א"י, האָט ה' קאַפּלאַן ערקלערט, אַז עס ווערען שוין אונטערגענומען שריט דאָס דירה־געלד צו פערפּי־ליגערן.

דער פּראַצעס פון „בלינדען מאַקס"

(ענדע פון דער 3־טער זייט)

דורך דעם אָנגעקלאָגטען, דעם מאָראַלישען און פי־זישען טעראָר, וועלכען ער האָט אָנגעווענדעט און גיט דאַן אַנ'איבערבליק איבער יעדען פערברעכען, וועלכער ווערט פאָרגעוואָרפען די אָנגעקלאָגטע.

די ערקלערונגען פון קאָמיסאַר בזשאַזאָווסקי'ן דויערן אַ לאַנגע צייט און ווערען אויסגעשעפּט דורך די פראַגען פון די ריכטער, פּראָקוראָר און פער־טיידיגער.

דער בלינדער מאַקס איז נישט משוגע

דאַן טרעט דאָס געריכט צו צו בעטראַכטען די דאָקטוירים־צייגנישען פון „בלינדען מאַקס", וועל־כע זענען געפרעגט געוואָרען פון טורמע אויף גדאַנ־סקאַ גאַס און פון די אַקטען אין באַלבערמאַן־פּראָצעס. דאָרט זענען פאַרהאַן אַ רייה צייגנישען וועגען דער אויגען און געדוועזן־קראַנקהייט פון דעם אָנגעקלאָגטען.

אויפ'ן סמך פון די דאָזיגע צייגנישען טרעט אַדוו. ליליקער ווידער אַרויס מיט'ן פאָרשלאָג איינצו־לאַדען אין געריכט אַלס עקספּערטען עטליכע דאָק־טוירים, וועלכע זאָלען פעסטשטעלען צי דער אָנגע־קלאָגטער מאַקס באָרנשטיין איז נישט גייסטיג קראַנק, נאָך אַ בעראַטונג בעשליסט דאָס געריכט אָפּ צוזאַמען די פאָדערונגען פון די פערטיידיגער, אָנערקענענדיג, אַז אין אַלע צייגנישען דערט זיך וועגען אַ שטי־קעלע פון דער 3־טער זייט.

דורך דעם אָנגעקלאָגטען, דעם מאָראַלישען און פי־זישען טעראָר, וועלכען ער האָט אָנגעווענדעט און גיט דאַן אַנ'איבערבליק איבער יעדען פערברעכען, וועלכער ווערט פאָרגעוואָרפען די אָנגעקלאָגטע.

די ערקלערונגען פון קאָמיסאַר בזשאַזאָווסקי'ן דויערן אַ לאַנגע צייט און ווערען אויסגעשעפּט דורך די פראַגען פון די ריכטער, פּראָקוראָר און פער־טיידיגער.

דער בלינדער מאַקס איז נישט משוגע

דאַן טרעט דאָס געריכט צו צו בעטראַכטען די דאָקטוירים־צייגנישען פון „בלינדען מאַקס", וועל־כע זענען געפרעגט געוואָרען פון טורמע אויף גדאַנ־סקאַ גאַס און פון די אַקטען אין באַלבערמאַן־פּראָצעס. דאָרט זענען פאַרהאַן אַ רייה צייגנישען וועגען דער אויגען און געדוועזן־קראַנקהייט פון דעם אָנגעקלאָגטען.

אויפ'ן סמך פון די דאָזיגע צייגנישען טרעט אַדוו. ליליקער ווידער אַרויס מיט'ן פאָרשלאָג איינצו־לאַדען אין געריכט אַלס עקספּערטען עטליכע דאָק־טוירים, וועלכע זאָלען פעסטשטעלען צי דער אָנגע־קלאָגטער מאַקס באָרנשטיין איז נישט גייסטיג קראַנק, נאָך אַ בעראַטונג בעשליסט דאָס געריכט אָפּ צוזאַמען די פאָדערונגען פון די פערטיידיגער, אָנערקענענדיג, אַז אין אַלע צייגנישען דערט זיך וועגען אַ שטי־קעלע פון דער 3־טער זייט און נישט וועגען קיין גייסטיגער קראַנקהייט.

דערמיט פערענדיגט זיך די שפּת'דיגע געריכטס־זיצונג. די פערהאַנדלונגען ווערען בעגייט מאָנטאָג האַלב 10 אינדערפריה. ווי מיר האָבען שוין אָנגע־וויזען וועט אין דער צייט דאָס געריכט אויסהערען דעם קראַנקען עדות ה' איטשע מאיר וואָידיסלאַוו־סקי ביי איהם אין שטוב.

לעצטע דעפּעשן בקיצור

— די קענינגליכע פייערליכקייטן אין ענגלאַנד האָבען זיך פערענדיגט.

— די קאָנפערענץ פון דער באַלקאַנישער אַנ־טאַנט האָט אָנגענומען אַנ'איינהייטליכע שטעלונג אין דער פראַגע וועגען דעם רעסטאָוראַציע פון דער האַבסבורג־דינאַסטיע.

— אין וויען זענען אַרעסטירט געוואָרען 18 פערזאָן, וועלכע קאָלפּאָרטירען אין עסטרייך די סאָ־ציאַליסטישע עמיגראַנטישע „אַרבייטער צייטונג".

— צווישען די רעגירונגען פון ענגלאַנד און פראַנקרייך האָבען זיך אָנגעהויבען בעראַטונגען וועגען ליקווידירען דעם אַביסיניש־איטאַליענישען קאָנפליקט, וואָס קען ברענגען צו אַ מלחמה אין אַפ־ריקאַ.

שוין ווידער געפאַלען

10,000 זל.

אויף № 126743

אין דער בעוואוסטער גליקליכער מאַלעקטור פון

F. BRAJTSZTAJN

14 PIOTRKOWSKA 14

אויך אין ביי מיר געפאַלען ביי דער איצטיגער לאָטעריע 50.000 אויף נ' 173232

ראַדיאָ־פּראָגראַם

זונטאָג, דעם 12 מאַי

9 פּרימאָרגען אויריציע. 9,09 גימנאַסטיק, 9,20 פּליטען, 9,45 ידיעות, 10 גאָטעסדינסט. 11,57 צייט סיגנאַל. 12,03 ידיעות 12,05 רעדע פון פרעמיער מיניסטער יענדזשעיעוויטש, 12,15 מוזיקאַלישער פריהמאָרגען פון וואַרש. פילהאַרמאָ־ניע. 14 קאָנצערט, 15 רעדע פון פּרעזעס פון דער לאָדזער ל.אָ.פּ.פּ. אָפּטיילונג וועגען דער ל.אָ.פּ.פּ. וואָך. 16 לייכטע מוזיק 17 קאָנצערט 17,40 א שמועס פאַר קינדער 18 קאָנצערט 18,45 פאָרלעזונג 7,08 פּליטען, 7,40 פעליעטאָן 20 קאָנצערט 20,45 אָוועגד ידיעות, 21 „אויף די פרעהליכע לעמבערגער כוואַליע". 21 ליטעראַ־רישע סקיצע 21,45 ספּאָרט ידיעות 10 לאָקאַלע ספּאָרט ידיעות 10,05 רעקלאַמע־קאָנצערט. 22,15 קאָנצערט 10,45 מוזיק, 11 ידיעות. קאָמוניקאַטע 11,05 טאַנץ מוזיק.

מעלדונג

ציוניסטישע אַרבייטס־פּאַרטיי „התאחדות" פּילסודסקיעגאַ 76

היינט 8,30 אָוועגד קומט פאָר אין אייג־נעם לאָקאַל אַ רעפעראַט פון ח' ד"ר ז. עלענבערג א.ד.ט: „דער יודישער אַרבייטער אין זיין ווערק אין ארץ־ישראל.

זערע אויפגאַבען".

דאַן האָט אינזש. ריים געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען די אויפגאַבען פון דער אַרבייטערשאַפט צום 19־טען ציוניסטישען קאָנגרעס.

רעפעראַטען האָבען אויך געהאַלטען די ה"ה באַ־ראַץ, ראַכיש און פונט, אַלע פון ארץ ישראל.

דערויף זענען אויסגעוועהלט געוואָרען פערשי־דענע קאָמיסיעס און ס'איז געעפענט געוואָרען אַ דיסקוסיע איבער די רעפעראַטען.

דער אָרקעסטער פון „הפועל" האָט געשפּילט דעם „אינטערנאַציאָנאַל", תחזקנה און דעם פ"צ־שבועה.

זונטאָג וועט די קאָנפערענץ געשלאָסען ווערען.

בעשולדיגונג און פערטיידיגונג

אויפ'ן פראצעס וועגען די „פראטאקאלען פון די זקני-ציון"

מאנטאג ביינאכט ווערט ערוואַרט דער אורטייל

בערן, 11 (יט"א טעלעגראַפיש)

דעם גאַנצען פרייטאָגדיגען טאָג האָט גערעדט דער אַדוואָקאַט קרימשנעק. ער האָט אויספיהרליך געשילדערט דעם אופן פון די פראָטאָקאָל-פעל־שונגען און די מעטאָדען פון די אַנטיסעמיטען. ער וואַרפט אָפּ די בעהויפּטונגען פון די אַנ־טיסעמיטען, אַז יודען זאָלען וועלען העצען גע־גען וועלכער ס'איז מלוכה. די שווייצאַרישע יודען זייענדיג געטראָפען און שווער בעליידיגט פון דער אַנטיסעמיטישער העצע, זענען דעריבער אַרויס געטרעטען מיט אַנ'אַנקלאָגע געגען די העצער. דער אַדוואָקאַט שילדערט דאַן די מעטאָדען פון די נאַציס און די ערקלערונגען פון פליישהאַוערן און ער שטעלט פעסט, אַז די עקספערטיזע האָט פולשטענדיג צוקלאַפּט די נאַצישע פלאַפלעריען. און פאָדערט שטרענג צו בעשטראַפען די בע־שולדיגטע.

היינט, שבת, האָט גערעדט דער צווייטער אַדוואָקאַט פון דער בעשולדיגונג, אַדוואָקאַט פראָ־פעסאָר מאַט. ער האָט נאָכאַמאָל איבערגעחזרט די פריהערדיגע אַרגומענטען אין וועלכע ער האָט אונטערגעשטראָכען, אַז די פראָטאָקאָלען ענען שונד פון ערגסטען מין און פאָדערט די בעשולדיגטע שטרענג צו בעשטראָפען.

דאָס וואָרט נעמט דאַן דער פערטיידיגער פון די אָנגעקלאָגטע, ד"ר אורשפּרינג. ער פערטיידיגט זיינע צוויי קליענטען האַלער און מייער. ער זאָגט אַז זיינע קליענטען דאַרפען בעפרייט ווערען, ווייל זיי האָבען בלויז אויסגעפיהרט די בעפעהלען פון זייערע שעפען. די אָנגעקלאָגטע — זאָגט דער פערטיידיגער — האָבען נישט חושד געווען, אַז די פראָטאָקאָלען ענען נישט קיין אויטענטישע. ביידע אָנגעקלאָגטע זענען עהרליכע שווייצאַרישע בירגער און ער בעט זיי צו בעפרייען.

דער אורטייל ווערט ערוואַרט קומענדיגען מאַנ־טאָג ביינאַכט.

„די אַנטיסעמיטישע „געלעהרטע" זענען ווערים, וואָס פרעסען אויף דעם בוים און פערדאַרבען זיין פרוכט"

אונגעוועהנליך שטאַרקע און בייסיגע ערקלעהרונג פון געריכטס־עקספערט ק. א. לאַזלי אין פראצעס וועגען די „זקני-ציון"־פראטאקאלען"

בערן, (יט"א) צו זיין רעפעראַט אויפ'ן בעזינער פראָטאָקאָלען־פראָצעס האָט דער עקס־פערט מצד דעם געריכטס־טריבונאַל ק.א. לאַזלי צוגעגעבען אַ לענגערע פערזענליכע ערקלערונג וועלכע איז אויף זיין פערלאַנג בייגעלעגט געווא־רען צו די פראָצעס־אַקטען.

די מאַטעריאַלען פון מאָסקווער צענ־טראַל ארכיוו

אין משך פון זיינע אויספיהרונגען פאַר'ן גע־ריכט, אַזוי נאָך פאַר'ן פראָצעס אין דער נאַצישער פרעסע „פעלקישער בעאָבאַכטער") האָט דער עקס־פערט פון די אָנגעקלאָגטע, אולריך פליישהאַוער, מהערערע מאָל פאַרגעוואָרפען דעם געריכטס־טרי־בונאַל און בעזונדערס זיין עקספערט, ק. א. לאַזלי, אַז מען האָט איהם נישט געגעבען קיין צוטריט צו די רוסישע אַקטען פון פראָצעס.

געגען דער דאָזיגער בעשולדיגונג שטעלט פעסט לאַזלי, אַז אין הסכם מיט'ן אויפטראָג פון געריכט, האָט יעדערער פון די, דריי עקספערטען געמוזט אויסאַרבייטען זיין עקספערטיזע זעלבסט־שטענדיג און חוץ דעם טעקסט פון די „פראָטאָ־קאָלען" (פריטש־אויסגאַבע), האָט קיינער פון זיי קיין שום מאַטעריאַלען נישט בעקומען. בעת די פערהאַנדלונגען גופא האָבען אָבער אַלע צדדים זעלבסטפערשטענדליך געהאַט צוטריט צו אַלע מאַ־טעריאַלען און דאָקומענטען. וואָס שייך ספּעציעל די רוסישע מאַטעריאַלען, ערקלערט לאַזלי, אַז ער האָט זיי בעקומען פון מאָסקווער צענטראַל־אַרכיוו אונטער די אויסדריקליך - אויסגערעדטע תנאים, אַז ערשטענס וועט ער פון זיי מאַכען גע־ברויך בלויז בעת דעם פראָטאָקאָלען - פראָצעס און באַלד נאָכדעם זיי אומקעהרען קיין מאָסקווע, און צווייטענס, אַז ער וועט מחוץ דעם פראָצעס פון די דאָזיגע אַרכיוו - מאַטעריאַלען נישט מאַ־כען קיין שום פובליציסטישען געברויך. מחמת דעם, ערקלערט לאַזלי, איז ער, הן יורידיש הן מאָראַליש, פערפליכטעט נישט צו דערלאַזען, אַז די מאַטעריאַלען זאָלען אויסגענוצט ווערען מחוץ דער עפענטליכער פערהאַנדלונג — און דעריבער האָט ער זיי נישט געקענט איבערגעבען אין רשות פון וועלכען עס איז פון די עקספערטען פאַר'ן פראָצעס.

מען מוז זיך היטען פאַר די נאַצישע מענשען- און דאָקומענטען רויבער

לאַזלי גיט צו:

היות עס זענען געריכטליך פעסטגעשטעלט געוואָרען אייניגע פאַלען, אין וועלכע נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען האָבען אין דער שווייץ צוגערויבט דאָקומענטען און אַקטען, נישט אָבשטעלענדיג זיך אפילו פאַר אָפענעם מענשען־רויב (בערטאָלד יאַ־קאָבי), בעט איז אייך, הער פרעזידענט אָנצונעמען אַלע צוועקמעסיגע שריט, כדי צו פעראונמעג־ליכען די בעשעדיגונג אָדער פערגיכטונג פון די דערמאָהנטע אַקטען.

שקרים פון דער נאַצי-פרעסע

דער עקספערט רעכענט זיך דאַן אָב מיט די העסליכע אָנגריפען, וואָס זענען געווען געווענדעט געגען זיין פערזאָן אין „פעלקישען בעאָבאַכטער", שטעלט פעסט, אַז די דאָזיגע אָנגריפען האָבען זיך געשטיצט אויף אַ סעריע בעוואוסטזיניגע שקרים, וועלכע לאַזלי שטעמפּעלט אויפ'ן אָרט מיט דער גאַנצער ריקזיכטסלאָזיגקייט. די דאָזיגע שקריט — זאָגט לאַזלי — וואַרפען אַ קלאָהר ליכט אויף דעם ניוואָ און כאַראַקטער פון דער היינטיגער דייטשער פרעסע.

אָבשטעלענדיג זיך אויף אייניגע פונקטען פון די דאָזיגע פאַלשע בעהויפּטונגען פון דער נאַצי־שער פרעסע, שטעלט פעסט לאַזלי, אַז די דאָ־זיגע בעהויפּטונגען, וואָס האָבען זיך בעצויגען אויפ'ן פראָצעס, וועלכער האָט נאָך געדאַרפט פאַר קומען, האָבען נישט געקענט שטאַמען פון קיינעם חוץ דעם עקספערט עקס-פולק. אולריך פליישהאַוער, וועלכער איז געווען די איינציגע פערזאָן, וואָס האָט געהאַט אַ צוטריט צו די פראָצעס־אַקטען.

פליישהאַוער האָט נאָך פאַרן פראָצעס פערראַטען געריכטס - סודות דער נאַ־צי-פרעסע

אין דעם צוזאַמענהאַנג ציטירט לאַזלי פער־שידענע מיטטיילונגען פון דער דייטשער פרעסע אין דער צייט פון פאַר'ן קאָנגרעס, ווי אויך אַ פראָ־טאָקאָלען - אויסגאַבע פון „האַמער־פערלאַג (לייפּ־ציג) מיט אַ'אַריינפיהר, פון וועלכע עס איז דייטליך צו זעהען, אַז דאָס אַלץ האָט געשטאַמט פון פליישהאַוער'ן. דערפון איז קלאָר, פיהרט אויס לאַזלי, אַז דער עקספערט פון די אָנגעלאָגטע האָט געהאַנדעלט נישט אַזוי, ווי עס פאָדערט זיך פון אַ געריכטליכען זאַכקענער, און אַז ער האָט בפירוש פערלעצט די געריכטליכע פראָצעדור, ווען כע פאָדערט פון עקספערט די זעלבסטפערשטענד ליכע דיסקרעציע, וועלכע טאָר נישט פערגוואַל־דיגט ווערען מיט דער כונה צו פרובען שאַפען אין דער עפענטליכקייט שטימונגען פאַר וועלכע עס איז פון די פאַרטיי־צדדים.

יורידיש אונדערלאַזבאַר און מענש־ליך - אונאַנשטענדיג

איך לאָז עס איבער אייך, הער פרעזידענט — פיהרט אויס לאַזלי — אָבצושאַצען. אין וועל־כער מאָס עס שטימט מיט די פליכטען פון אַנ'־עקספערט דאָס צושטעלען מאַטעריאַלען דער פאַרטיי־פרעסע אין אַ נאָך נישט פאָרגעקומענעם פראָצעס. אויף ווי ווייט דאָס איז יורידיש-דערלאָזבאַר, ווי אויך אין וועלכער מאָס דאָס ענטשפּרעכט דער ריין - מענשליכער אַנשטענדיגקייט.

די „ברודערשאַפט" פון בלוטיגען שבת — דעם 30־טען יוני 1934

מיט דער בולטע פונה צו בעליידיגען מיין פערזאָן — ערקלערט ווייטער לאַזלי און דערמיט צו וואַרפען אַ חשד אויף מיין אונפּאַרטייאישקייט, האָט מיר דער „פעלקישער בעאָבאַכטער" גע־שטעמפּעלט אַלס פריימוירער, הגם עס איז נאָך אַ נס, וואָס ער האָט מיר נישט בעשניטען אַלס יוד. איך האָב נישט נויטיג צו שטעמפּלען דעם דאָ־זיגען שקר פאַר די אונדענקפעהיגע, גלייכגעשאַל־טעטע דייטשען און גלויב, אַז עס איז נישט ווערט די מיה צו פערזיכערען, דאָס איך האָב קיינמאָל נישט געהערט צו דער פריימוירעריי אָדער צו וועלכער עס איז עהנליכער געזעלשאַפט און אַז גאַנצע 27 יאָהר האָב איך אויך נישט קיין שום שייכות מיט וועלכער עס איז פּאָליטישער פּאַרטיי.

ווען עס וואָלט אָבער אפילו אַזוי נישט געווען, וואָלט איך עס באַין-אופן נישט געהאַל־טען פאַר קיין פחיתת-הכבוד צו געהערען צו דער פריימוירעריי. אַלענפאַלס, וואָלט עס מיט מיין געוויסען, מיין עהרע און לעבענס-אויפפאַסונג געווען מעהר פערראַיינבאַר צו געהערען צו דער מאַסאָנערייע איידער צו יענער וואַרימער „ברו־דע־שאַפט", וועלכע האָט איהר העכסטען אויס־דרוק געפונען אין טאָג פון 30-טען יוני 1934 דער בלוטיגער שבת פון דער שחיטה פון רעהם, היינעס און זייערע צענדליגער חברים—די רעד.)

„הויך-אַכטונג" פאַר פליישהאַוערין

וואָס שייך דער פערזאָן פון עקספערט הער פליישהאַוער, האָב איך געהאַט מעהרערע טעג די געלעגענהייט איהם צו הערען, אָבסערוויר־ען יאַ־ מאַכען מיינע מסקנות. איך וויל נישט לאָ־זען קיין שום מיספערשטענדניש. איך האַלט איהם פאַר אַ מאַן, וואָס איז אויף זיין שטייגער עהרליך און גלויבט מן-הסתם אין דעם אַלעמען, וואָס ער האָט רעפערירט. און אין דעם זין דריק איך איהם אויס מיין אונבעגרעניצטע הויך-אַכטונג.

ה' פליישהאַוער איז אַ מאַן, וואָס קען פון זיין אייגענער הויט נישט אַרויסגעהען, ווי יעדער פון אונז. איך האַלט איהם אָבער פאַר נישט פע־היג אַריינצוקלערען זיך אין מיינונגען און אָנשוי אונגען, וואָס שטימען נישט מיט זיינע, און אַ פשיטה, אַז ער איז נישט פעהיג, אין אַזעלכע מיינונגען זיך אַריינצופיהלען.

„פליישהאַוער'ס קולטור איז דער חורבן פון אונזערער"

זיינע איבערצייגונגען שטעהען נישט בלויז אין געגענזאַץ צו מיינע, נאָר זענען פונקט דאָס פער־קעהרטע פון יענער מערב־דיגער וועלט - אויפפאַ־סונג, וואָס שפּייזט זיך פון די קוואַלען פון אַטען, ירושלים און רוים. די קולטור פון ה' פליש - האַוער איז דער חורבן פון אונזער קולטור.

און דעריבער שטעהען מיר, מערב-מענשען געגען איהם אין דער לאַגע פון אַ נויט-פערטיי־דיגונג, וואָס ווערט מיט רעכט דיקטירט דורך אינזער עלעמענטאַרער זעלבסט-דערהאַלטונגס-איג סטינקט.

און דערפאַר איז עס מיין פליכט די איבער־צייגונגען פון ה' פליישהאַוער נישט בלויז צוריק צוווייזען, נאָר אויך מיט אַלע ערלויבטע מיטלען אונבעשריבליך מעכטיגען איינדרוק אויפצוברחמנות'דיג צו בעקעמפען.

„נישטאָ קיין איבערזעצער פאַר אונ־זערע שפּראַכען"

דעריבער אויך איז מיר נישט מעגליך אָנצו־נעמען אייער פאָרשלאָג, הער פרעזידענט צו קו־מען צו אַ פערזענליכען אויסגלייך מיט ה' פליש־האַוער. נישט מחמת גרינגשעצונג פון זיין פער־זאָן, נאָר אויס דער איבערצייגונג, אַז יעדע איי־ניגונג איז צוועקלאָז.

מיר רעדען צוויי פערשידענע שפּראַכען. ה' פליישהאַוער רעדט נעמליך ראַסיש-נאָרדיש און איך רעד מערבדיג - אייראָפּעאיש. קיין איבער־זעצער וועט זיך נאָך זעהר לאַנג צווישען אונז נישט געפינען.

איהר וועט מיך דעריבער פערשטעהן און עגטשולדיגען, הער פרעזידענט, דאָס איך בע־טראַכט און בעהאַנדעל די דאָ רעפערירטע בעהויפּ־טונגען פון עקספערט מצד די בעשולדיגטע אַלס אויסאָמאַטישען אויספלוס פון זייער געמיינזאַמער אנשויאונג, איך מאַך נישט באַין-אופן פערזענ־ליך פעראַנטוואָרטליך דעם ה' פליישהאַוער, וועל־כער איז נישט מעהר ווי דער שפּראַך-אָרגאַן פון זיין קולטור.

בעקעמפען און פערניכטען די „האַלץ ווערים"

איך בעטראַכט די אַנטיסעמיטישע געלעהרטע און זייער „וויסענשאַפט" — ערקלערט צוו. אַנד. אין לעצטען טייל פון זיין ערקלערונג דער גע־ריכטס - עקספערט — ווי די ווערים, וואָס פרעסען אויף דעם בוים און פערדאַרבען זיין פרוכט. האַלץ-ווערים זענען נאַטורוויסענשאַפטליך בע־גרייפליכע בעשעפענישען און אין זייער בוי בע־וואונדערונגס - ווערטע אינזעקטען. זיי בילדען אָדער אַ ספּנה, און מען מוז זיי בעקעמפען און וואו-מעגליך פערניכטען דאָרט, וואו מענשען, ווירק־ליכע מענשען לעבען, אָטעמען, שטרעבען און ליידען.

„אויב דאָס איז וויסענשאַפט, בעט איך מיך אויסשטעלען די צייגניש פון אַנ־אונהייבאַרען אידיאָט"

שילדערענדיג אין דראַסטישע פאַרבען די גיפטמישערישע טעאָריעס פון דער אַנטיסעמיטי־שער „וויסענשאַפט", ערקלערט לסוף ק. א. לאַזלי:

הער פרעזידענט! אויב דאָס הייסט וועטענ־שאַפט, אויב דאָס זאָל בעטראַכט ווערען אַלס ווי־סענשאַפט, בעט איך — אַלס גרעסטען חסד פאַר מיר — אויסצושטעלען מיר די צייגניש פון אַנ־אידיאָט נישט אויסצוהיילען און מיר צו שיקען אין אַ משוגעים - אַנשטאַלט.

אויב עס זאָל הייסען וויסענשאַפט די תורה, וואָס לערנט אונז, אַז יעדער יוליוס שטרייכער איז אַ דאַנק זיין נאָרדיש-אַרישער אָפּשטאַמונג פון איידעלערן בלוט ווי אונזערע יודען, אונזערע פריימ'רער, אונזערע סאָציאַליסטען, דאַן בעט איך פאַר זיך אַ גוט-געצילטע טויט-קויל, ווייל דאַן איז מיר איין מינוט מעהר נישט ניחא מיין ערדיש דאָזיין.

דאָס וואָרט פון עמיל זאָלאַ

אָבער גליקליכערוויז איז עס נישט אַזוי, אין דאָס וועל איך מיר געבען די מיה צו בעווייזען. און דערביי וועל איך מיר לאָזען פיהרען פון דעם גלויבען, וועלכען מיין עלטערער פריינד עמיל זאָלאָ האָט אויסגעדריקט מיט די ווערטער:

„דער אמת געהט, און קיין זאַך וועט איהם מעהר נישט קענען צוריקהאַלטען"!

די ערקלערונג פון ק. א. לאַזלי — אָבגע־געבען אין אַ ווירדיגען טאָן און מיט גרויסער רעדנער-מייסטערשאַפט — האָט איבערגעלאָזען אַ אונבעשריבליך מעכטיגען איינדרוק.

„דער גייסט פון די פראטאקאלען איז דער גייסט פון נאציאנאל-סאציאליזם"

די לעצטע אויספיהרונגען פון ק. א. לאַזלים גלענצענדעז רעפעראַט

פליישהאַוער פרובט זיך ראַטעווען מיט אַ ווארשאַווער פראטאקאלעז - אויסגאַבע איז... יודיש

בערן (יט"א) אין לעצטען טייל פון זיין גלענ־צענדען רעפעראַט אויפ'ן בערנער פּראָצעס וועגען די „פראָטאָקאָלען פון די זקני ציון" האָט דער גע־ריכטס-עקספערט ק. א. לאַזלי געמאַכט אַ רייה זעהר אינטערעסאַנטע פעסטשטעלונגען איבער פערשידענע פונקטען פון די פּראָצעס - פערהאַנדלונגען.

די „פראָטאָקאָלען און היטלערס „מיין קאַמף"

אַ שטאַרקען איינדרוק מאַכט דער פערגלייכענ־דער אַנאַליז, וועלכען לאַזלי פיהרט דורך צווישען די פראָטאָקאָלען און אַדאָלף היטלערס „מיין קאַמף" דער עקספערט בעוויזט מיט דער צוזאַמענשטעלונג פון די ענטשפּרעכענדע ציטאַטען, אַז נאָך לאַנג איי־דער די נאַציס זענען געקומען צו דער מאַכט האָט היטלער פון די פראָטאָקאָלען געמאַכט זיין פּאָליטי־שען וועג־וויזער. די צאָהלרייכע בייספּילען בע־וויזט לאַזלי, אַז די נאַצי־רעגירונג פערפאָלגט זעהר גענוי די מאַקסימען פון דער דאָזיגער פובליקאַציע. די פראָטאָקאָלען, זאָגט לאַזלי, ענטשפּרעכען נישט דעם גייסט פון יודענטום, נאָר דעם גייסט פון נאַ־ציאָנאַל־סאָציאַלזם, דעם גייסט פון היינטיגען דייטש לאַנד. וועמען אַלזאָ האָבען די פראָטאָקאָלען גע־דינט? זיכער נישט די יודען, נאָר די גיפט־מישער פון אַלע פעלקער.

ראַטשקאָווסקים ראַל אין דרייפוס פּראָצעס

רעדענדיג וועגען די ווירקליכע אויטאָרען פון די פראָטאָקאָלען, גיט לאַזלי אַ גלענצענדע כאַראַקטע־ריסטיק פון די ספּערען פון דער רוסישער „אָכראַ־נע". ראַטשקאָווסקי איז געווען אַ געוויסענלאָזער אינטריגאַנט און האָט געהאַט בלויז איין ציל אין לעבען — רייך ווערען, און צו דעם ציל איז ער געגאַנגען איבער פגרים. אינטערעסאַנט איז די פעסט שטעלונג, אַז ראַטשקאָווסקי איז ווארשיינליך געווען פערמישט אין דער דרייפוס-אַפערע, האַנדלענדיג אַלס אַגענט פון דער רוסישער רעאַקציע, וועלכע איז געווען פעראינטערעסירט צו שטאַרקען די מיליטע־רישע קליקע אין פראַנקרייך, כדי אַזוי אַרום צו פערגרעסערן די שאַנסען פון אַ רוסיש-פראַנצויזישער אליאַנס. פלעווע האָט זיך אויף ראַטשקאָווסקין גוט אויפגעפירט.

„די אַנטיסעמיטישע „געלעהרטע" זענען ווערים, וואָס פרעסען אויף דעם בוים און פערדאַרבען זיין פרוכט"

אונגעוועהנליך שטאַרקע און בייסיגע ערקלעהרונג פון געריכטס - עקספערט

ק. א. לאַזלי אין פּראָצעס וועגען די „זקני-ציון -פּראָטאָקאָלען"

בערן, (יט"א) צו זיין רעפעראַט אויפ'ן בעזינער פּראָטאָקאָלען - פּראָצעס האָט דער עקס־פערט מצד דעם געריכטס-טריבונאַל ק.א. לאַזלי צוגעגעבען אַ לענגערע פערזענליכע ערקלערונג וועלכע איז אויף זיין פערלאַנג בייגעלעגט געווא־רען צו די פּראָצעס-אַקטען.

די מאַטעריאַלען פון מאָסקווער צענ־טראַל ארכיוו

אין משך פון זיינע אויספיהרונגען פאַר'ן גע־ריכט, אַזוי נאָך פאַר'ן פּראָצעס אין דער נאַצישער פרעסע „פעלקישער בעאָבאַכטער") האָט דער עקס־פערט פון די אָנגעקלאָגטע, אולריך פליישהאַוער, מהערערע מאָל פאַרגעוואָרפען דעם געריכטס-טרי־בונאַל און בעזונדערס זיין עקספערט, ק. א. לאַזלי, אַז מען האָט איהם נישט געגעבען קיין צוטריט צו די רוסישע אַקטען פון פּראָצעס.

געגען דער דאָזיגער בעשולדיגונג שטעלט פעסט לאַזלי, אַז אין הסכם מיט'ן אויפטראָג פון געריכט, האָט יעדערער פון די, דריי עקספערטען געמוזט אויסאַרבייטען זיין עקספערטיזע זעלבסט־שטענדיג און חוץ דעם טעקסט פון די „פּראָטאָ־קאָלען" (פריטש-אויסגאַבע), האָט קיינער פון זיי קיין שום מאַטעריאַלען נישט בעקומען. בעת די פערהאַנדלונגען גופא האָבען אָבער אַלע צדדים זעלבסטפערשטענדליך געהאַט צוטריט צו אַלע מאַ־טעריאַלען און דאָקומענטען. וואָס שייך ספּעציעל די רוסישע מאַטעריאַלען, ערקלערט לאַזלי, אַז ער האָט זיי בעקומען פון מאָסקווער צענטראַל־אַרכיוו אונטער די אויסדריקליך - אויסגערעדטע תנאים, אַז ערשטענס וועט ער פון זיי מאַכען גע־ברויך בלויז בעת דעם פּראָטאָקאָלען - פּראָצעס און באַלד נאָכדעם זיי אומקעהרען קיין מאָסקווע, און צווייטענס, אַז ער וועט מחוץ דעם פּראָצעס פון די דאָזיגע אַרכיוו - מאַטעריאַלען נישט מאַ־כען קיין שום פובליציסטישען געברויך. מחמת דעם, ערקלערט לאַזלי, איז ער, הן יורידיש הן מאָראַליש, פערפליכטעט נישט צו דערלאָזען, אַז די מאַטעריאַלען זאָלען אויסגענוצט ווערען מחוץ דער עפענטליכער פערהאַנדלונג — און דעריבער האָט ער זיי נישט געקענט איבערגעבען אין רשות פון וועלכען עס איז פון די עקספערטען פאַר'ן פּראָצעס.

מען מוז זיך היטען פאַר די נאַצישע מענשען- און דאָקומענטען רויבער

לאַזלי גיט צו:

היות עס זענען געריכטליך פעסטגעשטעלט געוואָרען אייניגע פאַלען, אין וועלכע נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען האָבען אין דער שווייץ צוגערויבט דאָקומענטען און אַקטען, נישט אָבשטעלענדיג זיך אפילו פאַר אָפענעם מענשען-רויב (בערטאָלד יאַ־קאָבי), בעט איז אייך, הער פרעזידענט אָנצונעמען אַלע צוועקמעסיגע שריט, כדי צו פעראונמעג־ליכען די בעשעדיגונג אָדער פערגיכטונג פון די דערמאָהנטע אַקטען.

שקרים פון דער נאַצי-פרעסע

דער עקספערט רעכענט זיך דאַן אָב מיט די העסליכע אָנגריפען, וואָס זענען געווען געווענדעט געגען זיין פערזאָן אין „פעלקישען בעאָבאַכטער", שטעלט פעסט, אַז די דאָזיגע אָנגריפען האָבען זיך געשטיצט אויף אַ סעריע בעוואוסטזיניגע שקרים, וועלכע לאַזלי שטעמפּעלט אויפ'ן אָרט מיט דער גאַנצער ריקזיכטסלאָזיגקייט. די דאָזיגע שקריט — זאָגט לאַזלי — וואַרפען אַ קלאָהר ליכט אויף דעם ניוואָ און כאַראַקטער פון דער היינטיגער דייטשער פרעסע.

אָבשטעלענדיג זיך אויף אייניגע פונקטען פון די דאָזיגע פאַלשע בעהויפּטונגען פון דער נאַצי־שער פרעסע, שטעלט פעסט לאַזלי, אַז די דאָ־זיגע בעהויפּטונגען, וואָס האָבען זיך בעצויגען אויפ'ן פּראָצעס, וועלכער האָט נאָך געדאַרפט פאַר קומען, האָבען נישט געקענט שטאַמען פון קיינעם חוץ דעם עקספערט עקס-פולק. אולריך פליישהאַוער, וועלכער איז געווען די איינציגע פערזאָן, וואָס האָט געהאַט אַ צוטריט צו די פּראָצעס־אַקטען.

„דער גייסט פון די פראטאקאלען איז דער גייסט פון נאציאנאל-סאציאליזם"

די לעצטע אויספיהרונגען פון ק. א. לאַזלים גלענצענדעז רעפעראַט

פליישהאַוער פרובט זיך ראַטעווען מיט אַ ווארשאַווער פראטאקאלעז - אויסגאַבע איז... יודיש

בערן (יט"א) אין לעצטען טייל פון זיין גלענ־צענדען רעפעראַט אויפ'ן בערנער פּראָצעס וועגען די „פּראָטאָקאָלען פון די זקני ציון" האָט דער גע־ריכטס-עקספערט ק. א. לאַזלי געמאַכט אַ רייה זעהר אינטערעסאַנטע פעסטשטעלונגען איבער פערשידענע פונקטען פון די פּראָצעס - פערהאַנדלונגען.

די „פּראָטאָקאָלען און היטלערס „מיין קאַמף"

אַ שטאַרקען איינדרוק מאַכט דער פערגלייכענ־דער אַנאַליז, וועלכען לאַזלי פיהרט דורך צווישען די פּראָטאָקאָלען און אַדאָלף היטלערס „מיין קאַמף" דער עקספערט בעוויזט מיט דער צוזאַמענשטעלונג פון די ענטשפּרעכענדע ציטאַטען, אַז נאָך לאַנג איי־דער די נאַציס זענען געקומען צו דער מאַכט האָט היטלער פון די פּראָטאָקאָלען געמאַכט זיין פּאָליטי־שען וועג־וויזער. די צאָהלרייכע בייספּילען בע־וויזט לאַזלי, אַז די נאַצי־רעגירונג פערפאָלגט זעהר גענוי די מאַקסימען פון דער דאָזיגער פובליקאַציע. די פּראָטאָקאָלען, זאָגט לאַזלי, ענטשפּרעכען נישט דעם גייסט פון יודענטום, נאָר דעם גייסט פון נאַ־ציאָנאַל־סאָציאַלזם, דעם גייסט פון היינטיגען דייטש לאַנד. וועמען אַלזאָ האָבען די פּראָטאָקאָלען גע־דינט? זיכער נישט די יודען, נאָר די גיפט־מישער פון אַלע פעלקער.

ראַטשקאָווסקים ראַל אין דרייפוס פּראָצעס

רעדענדיג וועגען די ווירקליכע אויטאָרען פון די פּראָטאָקאָלען, גיט לאַזלי אַ גלענצענדע כאַראַקטע־ריסטיק פון די ספּערען פון דער רוסישער „אָכראַ־נע". ראַטשקאָווסקי איז געווען אַ געוויסענלאָזער אינטריגאַנט און האָט געהאַט בלויז איין ציל אין לעבען — רייך ווערען, און צו דעם ציל איז ער געגאַנגען איבער פגרים. אינטערעסאַנט איז די פעסט שטעלונג, אַז ראַטשקאָווסקי איז ווארשיינליך געווען פערמישט אין דער דרייפוס-אַפערע, האַנדלענדיג אַלס אַגענט פון דער רוסישער רעאַקציע, וועלכע איז געווען פעראינטערעסירט צו שטאַרקען די מיליטע־רישע קליקע אין פראַנקרייך, כדי אַזוי אַרום צו פערגרעסערן די שאַנסען פון אַ רוסיש-פראַנצויזישער אליאַנס. פלעווע האָט זיך אויף ראַטשקאָווסקין גוט

די „פלעווע רייגקייט" פון די אַנטיסע־מיטישע „למדנים"

אין דעם צוזאַמענהאַנג מאַלט לאַזלי אַ סעריע פּאָרטרעטען, וואָס גיבען אַנ'איינפליק אין דער עטי־שער „רייגקייט" פון די אַנטיסעמיטישע אויטאָרי־טעטען, אויף וועלכע עס פערלאָזט זיך בסדר אַלע צוררי־היהודים און וועלכע פליישהאַוער האָט געהאַט ציטירט מיט אַזאַ ברייטער האַנד.

פּראָפ. לוטאָסטאַנסקי (קרוין־עדות פון פּראָגניי־טים'ן אין בייליס-פּראָצעס און פון פליישהאַוער'ן — אין איצטיגען) איז געוואָרען אַנ'אַנטיסעמיט בלויז אויס געלד־נייגעריגקייט. ער איז געווען דער מחבר פון אַ „וויסענשאַפטליך" ווערק וועגען עלילת־דם. שפּעטער אָבער האָט ער געהאַט געמאַכט יודישע

(ווייטער זעה 8־טע זייט)

לאדז.
12 מאי 1935

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
12 מאי 1935

צום וויזיט פון פראנצויזישען אויסערן־מיניסטער אין וואַרשא

וואס שרייבט די פוילישע פרעסע

וועגען דעם וויזיט פון פראנצויזישען אויסערן־מיניסטער פיער לאוואל. יועלכער איז פרייטאג אינ־דערפריה געקומען קיין וואַרשא און אָפּגעהאַלטען א רייה קאָנפערענצען מיט די פוילישע מליכה־מענער, האָט די פוילישע סאנאציע־פרעסע געשריבען אין זעהר א צוריקגעהאַלטענעם טאָן. די האַלב־אָפיציע־לע „גאזעטא פאָלסקא" האָט וועגען דעם בעזוך פון פראנצויזישען פאָרשטעהער אין דער פוילישער הויפּטשטאָט געשריבען צווישען אנדערן פאָלגענ־דעס:

... „דער היינטיגער טאָג שטעלט אָבער די וויזיט פון מיניסטער לאוואל אין וואַרשא אונטער'ן צייכען פון בעזונדערער אקטואַליטעט. די לעצטע נייאיג־קייט אין אינטערנאציאָנאלען לעבען, דער פראנצוי־זיש־רוסישער אָפּמאך — הגם פולשטענדיג דורכ־זיכטיג אין אינהאַלט פון זיין טעקסט — שאפט אָהן שום ספק א נויטווענדיגקייט פון אויפקלערונגען ווע גען די פאָליטישע אינטענצען ווי אויך די פראַק־טישע פערספּעקטיוען; אויפקלערונגען, וואָס מען קען דערגרייכען נאָר אויפ'ן וועג פון פערזענליכען און דירעקטען קאָנטאַקט פון די דיפּלאָמאַטישע שע־פען פון ביידע מלוכות, וואָס שויך דער נויטווענ־דיגקייט און צוועקמעסיגקייט פון די אויפקלערונגען האָבען זיך איינשטימיג ארויסגעזאָגט די שטימען פון דער עפענטליכער מיינונג, סיי אין פראנקרייך ווי אויך אין פוילען.

.... די פאָליטיק פון דער פוילישער רעפּובליק, וועט אויך ווייטער — אויפ'ן יסוד פון געגענזייט־טיגקייט פערשטעהט זיך — זיין לאָיאל לגבי די פאַקטען. און אויב דער פראנצויזיש־רוסישער אָפּ־מאך געפינט זיך אין הסכם מיט'ן פעלקער־ליגע אָפּ־מאך, וואָס איז פערפליכטענד סיי פאר פראנקרייך און רוסלאַנד, ווי אויך פאר פוילען — בלייבט נאָך איבער, ווי מיר האָבען שוין געזאָגט, די פראגע פון פאָליטישער אינטענץ, וועלכע עס וועט אויפקלערען לויט דער אלגעמיינער ערוואַרטונג דער וויזיט פון מיניסטער לאוואל אין אונזער הויפּטשטאָט. מיר האָבען די טיפע איבערצייגונג, אז דער רעזולטאַט פון די געשפּרעכען, וועלכע עס וועט אין משך פון די נאָהענטסטע צוויי טעג פיהרען מיניסטער בעק מיט אונזער הויכען גאַס — וועט זיין א פּאָזיטיווער"

נאָך דייטליכער שרייבט וועגען דעמזעלבען ענין דער „קוריער פּאָראַנני". די צייטונג שטעלט פעסט, אז צווישען פראנקרייך און פוילען דאַרפען נישט הערשען קיין שום אונקלאָרקייטען און קומט צום פאָלגענדען אויספיהר:

„פראנקרייך וויל מאַכען א פּרוב פון א צוזאַמענ־ארבייט מיט רוסלאַנד, בכדי זיך צו שאפען א בעסע־רע פּלאַטפאָרם פון פערשטענדיגונג מיט דייטשלאַנד? מיר קענען גאָרנישט האָבען געגען דעם, אָבער מיר ווילען נישט טראָגען קיין שום קאָסטען פון דאָזיגען פּרוב. קודם כל דערלאָזען מיר נישט דעם געדאַנק, אז זיי זאָלען קענען בעציהען צו אונזערע אויסשליס־ליכע רעכט פון א בעל־בית פון דער פוילישער ערד. מחוץ אונז קענען נישט עקזיסטירען וועלכע עס איז אָפּמאַכען, וואָס זייער רעאַליזירונג זאָל זיך בינדען מיט'ן אריינטרעטען אויף אונזער געביט און אונ־זער בעזיץ־ראיאָן אין דער לופט — פון א פרעמדער בעוואָפענטער מאַכט, אלץ איינס וועמען זי וואָלט געוואָלט אָנגרייפען פון אונזער הויף. מיר וואָלטען אויך נישט געקענט מסכים זיין, אז די דאָזיגע אָפּע־ראציעס זאָלען פאָרקומען אויף די טעריטאָריעס פון אונזערע פערבינדעטע רומעניען ווי אויך די באַלטי־שע מלוכות, אָהן זייער דייטליכען הסכם דערויף.

גלייכצייטיג מוזען מיר פאָדערן א גלייכע בע־צייכונג פון אָרט פון נייעם פראנצויזיש־רוסישען אָפּמאך אין סיסטעם פון אונזערע בעציהונגען מיט פראנקרייך און ראַטען־פערבאַנד. מיר פערשטעהן נאַטירליך, אז דער ציל פון דאָזיגען אָפּמאך איז גע־ווען צו פערשטאַרקען די רושטאַוואניע פון דער שלום־סטרוקטור און דעריבער קען זי נישט אָפּשוואַ כען די שוין עקזיסטירענדע און אויספּרובירטע און אז דער פּוילישׁ־פראנצויזישער בונד און דער פּוילישׁ־סאָוויעטישער נישט־אַגרעסיע אָפּמאך, זאָ־לען בלייבען אין זייער קראַפט. עס איז נישט פאַר־האן עפּעס מעהר נאַטירליכעס ווי די פאָדערונג, אז עס זאָל פעסטגעשטעלט ווערען דאָס דער דאָזיגער אונזער שטאַנדפּונקט ווערט אָנערקענט דורך ביידע פעראינטערעסירטע מלוכות און אז פון דער דאָזי־גער אינטערפּרעטאַציע פון פראנצויזיש־סאָוויעטי־שען אָפּמאך פון 2 מאי וועט ארויספלעסען זיין פּראַקטישע אָנווענדונג.

פערשטעהט זיך, אז די מיניסטאָרען בעק און לאוואל וועלען אויסנוצען די געלעגענהייט פון צו־זאַמענקומען אין א אַטמאָספער, וואָס איז בעזונדערס גינסטיג פאר א אויפריכטיגער מיינונגס־אויסטויש, בכדי ארומצורעדען אויך אנדערע פראָבלעמען פון דער אינטערנאציאָנאלער פּאָליטיק, וואָס אינטערעסי־רען ביידע מלוכות. מיר זעהען דאָרט נישט קיין פראגען, וואָס זאָלען ארויסרופען שווערינקייטען. עס זענען פאַרהאַן פראגען, וואָס פאָדערן א פער־איינהייטליכונג, אָבער עס עקזיסטירען נישט קיין פּרינציפּיעלע מניעות דאָס צו דערגרייכען. נאָכמעהר צוליב דעם, וואָס די הויפּט־טענדענץ פון די געשפּרע כען, און זי וועט זיכער בעשטעהן אין וועלען פער־פעסטיגען דעם בונד, וועט ערלויבען איבערצוגעהן צו דער טאָג־אָרדנונג איבער דער צייט פון פאַלשע אַלאַרמען, וואָס זענען נאָך מיט א קורצער צייט צור־ריק אויפגעהויבען געוואָרען אין פראנקרייך און צו געפינען א געמיינזאַם קריטעריום פון אָפּשאַצען די רעזולטאַטען פון דער אינטערנאציאָנאלער סצענע".

אויב די סאַנאַציע־פרעסע האָט מיט געוויסע צוריקגעהאַלטענקייט בעגריסט דעם פראנצויזישען בעגריסט, האָט אָבער זעהר ווארים איהם בעגריסט די „גאזעטא וואַרשאַווסקא". די צייטונג שרייבט, אז „מיר פערמאַכען נישט די אויגען דערויף, דאָס אין משך פון לעצטען יאָהר האָט אין דער פּאָליטישער טעטיגקייט פון דער פראנצויזישער און פּוילישע רעגירונגען נישט שטענדיג געהערשט א הסכם. מיר ווייסען גוט, אז אין די שטימונגען פון דער פראנ־צויזישער עפענטליכער מיינונג האָט זיך א סך גע־ענדערט לגבי פּוילען, און דאָס דאָזיגע בעוואוסטזיין פילט אונז אָן מיט זאָרג. מען דאַרף אָבער פעסט־שטעלען, אז אויף דער דאָזיגער פלאַך האָט זיך אין די לעצטע חדשים בעמערקט א געוויסע ענדערונג. עס איז פון הארזאָנט פערשוואונדען די הויפּט־סיבה פון דער מיספערשטענדניש — דער פּראָיעקט פון מזרח־אָפּמאך. די פראנצויזיש־סאָוויעטישע פער־שטענדיגונג, וואָס האָט פערנומען זיין אָרט, אויב זי וועט ווי געהעריג אָנגעווענדעט ווערען וועט נישט שטעהן אין א סתירה צו די פּוילישע אינטערעסען, און נאָך מעהר, זי קען זיין נוצליך סיי פאר פראנק־רייך ווי אויך פאר ביידע מזרח־מלוכות, וואָס זענען איצט מיט איהר פערבונדען.

דאָס שטימען פון פּוילישען מיניסטער אין זשע־נעווע אין דער פראגע פון דייטשען אקט פון 16 מערץ בעווייזט — אין אונזער איבערצייגונג — אז אין א קריטישען, דעצידירענדען מאָמענט איז פּוי־לענס אָרט דאָרט, וואו עס איז איהר בעשטימט דורך געאָגראַפישע און היסטאָרישע פאַקטאָרען, וועלכע זענען און וועלען שטענדיג בלייבען שטאַרקער פון דער פּאָראיבערגעהענדער אונצופרידענהייט.

... גוטע פּאָליטישע רעזולטאַטען פון וויזיט פון ה' לאוואל אין וואַרשא וועלען דאַן זיין א יסוד, אויף וועלכען מען וועט קענען שטיצען דאָס ווערק פון פערבעסערן די בעציהונגען פון ביידע פעלקער, בעציהונגען — מיר זאָגען דאָס אויפריכטיג — וואָס זענען היינט נישט צופרידענשטעלענדע. דאָ אָבער מוזען שוין אריינטרעטען געזעלשאַפטליכע פאַק־טאָרען, וואָס האָבען אליין די מעגליכקייט אדורך־צופיהרען א ווירקזאַמע אקציע.

דער פּראָיעקט פון דער נייער וואַהל־ארדינאַציע

בעווייזט אנ'אונצופטרוי צום בירגער

אין א פּאָר טעג ארום ווערט צוגויפגערופען די סיים־סעסיע, אויף וועלכער עס וועט בעטראַכט ווע־רען דער פּראָיעקט פון דער נייער וואַהל־אָרדינאַציע. מען מוז מודה זיין, אז קיין גרויסע סימפּאַטיע אין דער עפענטליכקייט האָט דער נייער פּראָיעקט נישט געפונען. מען שמועסט וועגען געוויסע ענדערונגען, וואָס וועלען נאָר קומען אין פּראָיעקט, און עס איז פאַראויסצוזעהן, אז די אָפּאָזיציע אין סיים וועט שטאַרק ארויסטרעטען געגען גאַנצען פּראָיעקט. דער־ווייל ווערט ארום איהם אָנגעפיהרט א דיסקוסיע אין דער פּרעסע און צווישען אנדערע האָט אויך גענו־מען א וואָרט אין דער פראגע דעפּ. ד"ר טהאָן.

ד"ר טהאָן קריטיקירט שאַרף דעם גאַנצען פּראָ־יעקט פון דער נייער וואַהל־אָרדינאַציע און מאַכט צווישען אנדערן פאָלגענדען אויספיהר:

זאָלען מיר נעמען למשל, אזא פּרינציפּיעלע זאַך ווי דער צוזאַמענשטעל פון די אזוי גערופענע „קריין פערזאַמלונגען". צי וועט זיך געפינען כאָטש איין ארוואָקאַטען־קאַנדידאַט, אָדער ריכטער־קאַנדידאַט וואָס וועט בעווייזען צו געבען א גענוג צופרידענ־שטעלענדען ענטפער, ווען מען זאָל איהם אויפ'ן עק זאַמען שטעלען א פראגע וועגען דאָזיגען צוזאַמענ־שטעל? זיכער נישט. און דערצו וועט דער עקזאַמינא טאָר אליין אין געהיים מוזען ארייננקוקען אין ביכעל, בכדי נישט צו פערלירען אויפן וועג דעם געדאַנקען־גאַנג. און עס וואָלט שוין געווען פולשטענדיג האָפ־נונגסלאָז זיך צו פרעגען אפילו דעם פעהיגסטען יו־ריסט, וועגען וועלכע עס איז לאָגישע סיבות, פאַר־וואָס מען האָט געמאַכט „רוקא" אזא צוזאַמענשטעל און נישט הונדערטער אָדער טויזענדער אנדערע, מיט מעהר אָדער וועניגער ענליכע קאָמפּליקאַציעס. און וואָס פאַר א געזעץ פון דער לאָגיק האָט דיק־טירט צו בעשטימען ביי די פערשידענע אינסטיטו־ציעס, וואָס דעלעגירען פון צווישען זיך מיטגלידער אויף די דאָזיגע „קריין־פערזאַמלונגען" פערשידענע צאָהלען מיטגלידער און דעלעגאַטען? פאַרוואָס אין פאַל איז שוין די צאָהל — לאָמיר זאָגען — 500 מיטגלידער גענוג צו בעשטימען איין דעלעגאַט און אין א צווייטען פאַל ערשט די צאָהל 2500? פאַרוואָס האָט איין אינסטיטוציע דאָס רעכט נאָר צו איין דע לעגאַט, און א אנדערע אזש צו דריי? און קודם כל א פּרינציפּיעלע פראגע: פאַרוואָס דאַרפען נאָר די אויסגערעכענטע אינסטיטוציעס זיין פּריווילינירט און נישט א גאַנצע רייה אנדערע?

אין זיין רעדע, מיט וועלכער דער פּרעמיער האָט בעגלייט די פערעפענטליכונג און דעם פּראָ־יעקט פון דער נייער וואַהל־אָרדינאַציע, האָט ער גע־רעדט וועגען דער שעדליכקייט פון די פּאַרטייען, וועלכע מען דאַרף דעריבער אוועקנעמען דאָס רעכט צו דיסקאָנירען מיט דעפּוטאַטען מאַנדאַטען. אויב זיי וועלען נישט האָבען קיין רעכט סאַרצושטעלען די קאַנדידאַטען אויף דעפּוטאַטען, איז קלאָר, אז דערמיט וועט זיך ענדיגען זייער הויפּט־פונקציע און דעריבער וועלען זיי איינציגווייז פערשוואונדען. זאָלען מיר אָננעמען, אז די פּאַרטייען זענען פאַקטיש דאָס הויפּט־אומגליק פון דער געזעלשאַפט און דער מקור פון יעדער דעגענעראַציע. אָבער וואָס קומט אויף זייער אָרט אין דעם נייעם פּראָיעקט? דאָס זענען דאָך ווידער מיטגלידער פון פערשידענע גע־זעלשאַפטליכע קאָרפּעראַציעס, וועלכע שטיצען זיך אויף וועלכע עס איז פּאָליטישער סטרוקטור. וואָס זענען דען איינענטליך די פּאָוויאַטאָווע ראַטען, די גמינע־ראַטען, שטאָט־ראַטען, האַנדעלס־קאַמערן, א. אז. וו. — אויב נישט עקספּאָזיטורען פון „פּאַרטייאישע" געזעלשאַפטליכע גרופּירונגען? ווער וועהלט דען די דאָזיגע קאָרפּאָראַציעס און לויט וועלכען שליסעל, אויב נישט די פּאָליטישע גרופּי־רונגען, וואָס זענען געשלאָסען אין פּאַרטייען און דאָס לויט א שליסעל פון פאַקטישען כח, וואָס די געגעבענע גרופּירונג האָט אין דער געזעלשאַפט?

און בכלל דאָס באַנאַלע וואָרט וועגען פּאַרטיי־אישקייט! זעלבסטפערשטענדליך — אויב די געזעל־שאַפטליכע דיפערענצירונג דערגעהט צו א געוואַלדי־גער צושפּליטערונג, איז קלאָר, אז דאָס ווערט נישט נאָר לעכערליך, נאָר אויך שעדליך. אָבער ווי קען מען זיך פאָרשטעלען א ענטוויקעלטע געזעלשאַפט אָהן איינטיילונג אויף פּאַרטייען? קיינער חלומט דאָך זיכער נישט וועגען דעם, אז די געזעלשאַפט, וואָס האָט זיך אויפגעהויבען אויף א בעדייטענדער הויך פון ענטוויקלונג, זאָל מיט זיך פאָרשטעלען א פאָרמלאָזע מאַסע, אָהן אינערליכע דיפערענצירונג. אויב דאָס לעבען אליין שאַפט די געזעלשאַפטליכע בעציהונג, אז עס ענטשטעהט אין דער געזעלשאַפט א איינטיילונג אויף פערשידענע גרופּען, פּראָפעסיאָ־נעלע, מאַטעריעלע, אינטעלעקטועלע, עמאָציאָנעלע, אונטערשידען אין רעליגיע א. אז. וו. בעדערעפענ־שען, טראַדיציעס, שפּאַנונג פון סאָציאַלער פעראינ־טערעסירונג און פון א סך אנדערע, טאָ ווי אזוי קען מען דאָס אליין אריינוואַרפען אין איין רייזיגען קעסעל אָדער טאָפּ און אָפּקאָכען א איינהייטליכע מאַסע? אויב איך בין מיך נישט טועה, עקזיסטירט שוין היינט נישט אפילו ביי די פּרימיטיווסטע שבטים אזא פאָרמלאָזע מאַסע".

אָבער דאָס איז די הויפּט־אויפגאַבע: צי וועט ווירקליך דער איצטיגער סיים עוועניטועל זיין מעהרהייט אָננעהמען די דאָזיגע וואַהל־אָרדינאַציע? צי ציטערן באמת דאָרט נישט די מענשען ביים גע־דאַנק, אז מען ערוואַרט פון זיי אזא זאַך. און עס איז נאָך כדאי צוצוגעבען, פון וועלכע מען פאָדערט א צושטימונג צו דעם פּראָיעקט וועלען שוין מעהר נישט דעם סיים אָדער סענאַט־זאַל נישט אָנקוקען. די אָפּשטימונג איבערן דאָזיגען פּראָיעקט וועט פאַר 95 פּראָצענט זיין שוין די לעצטע פּאָליטישע פונק־ציע, ווייל צו דער דאָזיגער טעטיגקייט וועלען זיי שוין נישט צוריקקעהרען. עס הייסט דעריבער, אז זיי וואָלטען דעם פּראָיעקט אָנגענומען, אָט אזוי, נאָר צוליב דער מידה פון געהאָרכזאַמקייט, אָדער אויך צוליב — איבערצייגונג. אין א אנדערער עוועניטוא־ליטעט גלויבט דאָך קיינער נישט, ווער עס וויל נאָר נישט טיף און וועהטאָגליך בעליידיגען מענשען, וואָס האָבען א געזונדען פערשטאַנד. עס איז דאָך שווער אנצונעמען אזא בלינדע און זינלאָזע געהאָרכ־זאַמקייט, וואָס זאָל דערפיהרען צו בעשליסען אויף א בעפעהל אזא פּראָיעקט.

עס הערשט אין דער געזעלשאַפט א גלייכגעוויכט צו פּאָליטישע פראגען, אָבער דער דאָזיגער פּראָיעקט וועט מסתמא אויפוועקען דעם געזונדען אינסטינקט פון געזעלשאַפטליכער זעלבסטדערהאַלטונג. עס איז ווירקליך פאַקטיש נישט צו פערשטעהן פאַרוואָס מען האָט אזא אונצוטרוי צום בירגער אויב ביז איצט איז ער נישט געווען נישט דעוואָלוציאָנער און נישט אפילו אונגעהאָרכזאַם. מיט איין וואָרט—מען דאַרף אָננעמען, אז דער דאָזיגער פּראָיעקט וועט אויפ־וועקען אין דער געזעלשאַפט א שטאַרקען ווידער־שטאַנד.

ביי די דאָזיגע בעטראַכטונגען פיהלט מען א גע־וויסע פערלייכטערונג, און עס לעבט אויף די האָפ־נונג, אז דער דאָזיגער פּראָיעקט וועט נישט ווערען צו א געזעץ און אזוי ארום וועט נישט אויסוואַקסען א גרויסע וועלט קאָמפּראָמיטאַציע, ווייל מיט'ן אָנ־נעמען דעם פּראָיעקט וואָלט פּוילען געהאַט נישט נאָר די רעאַקציאָנערסטע וואַהל־אָרדינאַציע אויף דער וועלט, נאָר גלייכצייטיג אויך די אונפּראַקטיש־סטע. און פון אזא אונאָנגענעמע „אויסנאַמליכקייט" דאַרף מען ווריקליך אָפּהיטען פּוילען.

צוגרייטונגס־ארבייט צו דער בויאונג פון קויהלען־מעטאַלורגישען קאָמבינאַט אין בירא־בידזשאַן

מאָסקווא (יט"א) א וויסענשאַפטליכע עקס־פּעדיציע פון העכער 300 מאַן פאָהרט אינגיכען ארויס קיין בוריי מיט'ן צוועק אויסצופאָרשען די גרויסע נאַטור־רייכטימער פון דער בורייער טייגע. אין דער ערשטער רייה די גרויסע אוצרות שטיין־קוי־לען, וואָס זענען דאָרט פאַרהאַן.

נאָך מיט דריי יאָהר צוריק האָבען סאָוויעטישע געלעהרטע, ענטדעקט אין באַסיין פון דעם בורייע און איהרע צופלוסען ערטער פון ערשט־פערטיגע שטיין־קויהלען. גלייכצייטיג איז אין נאָהענטער שכ־נות מיט די שטיין־קויהלען, אין כינגאַן, וואָס נע־פינט זיך אין דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד, ענטדעקט געוואָרען קאָלאָסאַלע געבירט־ערטער פון אייזען־ארץ. דאָס האָט געפיהרט צום בעשלוס צו פעראייניגען די בורייער קויהלען מיט דער כינגאַ־זער ארץ און אויסבויען א גיגאַנטישען קויהלען־מעטאַלורגישען קאָמבינאַט.

די ענטדעקונג פון די גרויסע רעזערוועס שטיין־קויהלען אין בורייע האָט א קאָלאָסאַלע בעדייטונג פאַר'ן גאַנצען ווייטען מזרח, וואָס האָט ביז איצט געמוזט צופיהרען הייצונג פאַר זיינע אינדוסטריעלע אונטערנעמונגען פון א מרחק פון 3.000 קילאָמעטער.

די עקספּעדיציע וועט זיך פונאַנדערטיילען אין עטליכע צעהנדליג בעזונדערע פּאַרטיעס אויסשפּי־רער און בויערער. זי וועט פערלעגען די ערשטע בויע רונג־לעכער, אויספאָרשען די רעזערוועס און באַראַק־טער פון די וואַסער־קוואַלען, וואָס דאַרפען דער־נעהרען די אונטערנעהמונגען א. א. וו.

אויף דער באַהן־סטאַציע בוריי ווערט אָרגאַ־ניזירט אנ'אָפּטייל פונם אינסטיטוט פאַר מינעראַלען, רוויוואַרג מיט כעמישע לאַבאָראַטאָריעס, מיט לאַבאָ־ראַטאָריעס צו אנאַליזיקען וואַסער און סיליקאַטען, מיט לאַבאָראַטאָריעס אויף איבערטרייבען קויהלען אויף א טרוקענעם אופן מיט פערשידענע וויסענ־שאַפטליכע קאַבינעטען א. אז וו.

וועגען דעם פערנעם פון דער אויסשפּירונגס־ארבייט אין בוריי קען מען אורטיילען לויט דעם, וואָס אויף דער דאָזיגער ארבייט איז הייראָהר אסיג־נירט געוואָרען 6 מיליאָן רובל.

לויט דעם פּלאַן דאַרף שוין אין די נאָהענטסטע יאָהרען דורכגעפיהרט ווערען א באַהן־ליניע צווי־שען אלע קויהלען־באַסיינען אין בוריי און דער אסורייער אייזענבאַהן־ליניע, בכדי צו געבען די קויה־לען א צוטריט צו דער אסורייער ליניע און במילא צו די אינדוסטריעלע צענטערן פונם ווייטען מזרח.

פאַר דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד האָט די אָנגעמערקטע ארבייט א קאָלאָסאַלע בעדייטונג, ווייל מיט דער אויסבויונג פון דעם בורייאָ־כינגאַנער מעטאַלורגישער קאָמבינאַט, ווערט בירא־בידזשאַן דער „דאָנבאַס' פון ווייטען מזרח און עפענט גרויסע פערספּעקטיוען פאַר דער יודישער איינוואוינדערונג.

אויספלוגען קיין פּאַלעסטינע
פון —.630 זל. אז
אָרגאַניזירט
„ארביס" פּיעטריקאָווער 18, טעל. 9-33

Dr. REICHER
פּאַלודניאָווא 28, טעל. 201-93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער־שוועכע־בעהאַנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ־אַנאַליזען
יעטט אָן פון 8–11 און פון 5–8 אָוונד

פארוואס די רעוויזיאניסטען זענען אוועק פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

פון מ. דאנצים

דער ענטפער אויף דעם איז: די סיבות זענען פסיכאלאגישע און אויך ריין־פרינציפיעלע. די פסיכאלאגישע האבען צו טון מיט א צושטאנד, וואס איז געשאפען געווארען פאר די לעצטע עטליכע יאהר און וואס איז אלץ ווייטער פערשארפט געווארען. די ריין־פרינציפיעלע ווידער, זענען א רעזולטאט פון די לעצטע געשעהענישען אין דער ציוניסטישער בעוועגונג און פון די פערשידענע פערהאנדלונגען, וואס זענען אנגענאנגען.

וועלען מיר אנהויבען פון די פסיכאלאגישע סיבות, וואס זענען נישט ווינציגער וויכטיג פון די ריין פרינציפיעלע אדער, בעסער געזאגט ארגאניזאציאנעלע, ווי די ענדערונג אין שקל און אנדערע.

עס איז גאנץ פשוט: ביי די רעוויזיאניסטען האט סוף כל סוף געפלאצט די געדולד איבערצוטראגען די אלערליי בעליידיגונגען, דיסקרימינאציעס, בעשולדיגונגען און בלבולים, וואס זיי האבען געמוזט אויס שטיין כמעט פון דעם ערשטען טאג פון זייער קיום. א שטייגער די געשעהענישען ביים קאנגרעס אין פערבינדונג מיט דער ארלאזאראָוו־סטאווסקי־געשיכטע. מיר האבען דא אין זין דעם בעשלוס פון קאנגרעס צו בעשטימען א קאמיסיע, וואס זאל אונטערזוכען צי די רעוויזיאניסטען זענען פערענטוואָרטליך פארן מארד פון ארלאזאראָוון און מיט דעם דאס זיגען בעשלוס האבען זיי אוועקגעשטעלט די רעוויזיאניסטישע ארגאניזאציע אונטער א שווארצען חשד.

אדער נעהמט א שטייגער דעם פאקט, וואס דער „העולם", דער אפיציעלער העברעאישער ארגאן פון דער ציוניסטישער וועלט־ארגאניזאציע הערט נישט אויף וואך־איין וואך־אויס צו האגלען מיט אינסינואציעס און בעליידיגונגען אויף די רעוויזיאניסטען דאס איז דער ארגאן וואס ווערט ארויסגעגעבען אויף ציוניסטישע געלדער, צווישען וועלכע עס געפינען זיך אויך רעוויזיאניסטישע, און צווישען וועמעס רע דאקטארען און הויפט־מיטארבייטער עס געפינט זיך נחום סאקאלאָוו, דער פרעזידענט פון דער אלועלטליכער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

אדער נעהמט א שטייגער דאס וואס איז געשעהן אין דער ציוניסטישער וועלט אין אמעריקא. מיט עטליכע חדשים צוריק איז דער פרעזידענט פון דער אמעריקאנער ציוניסטישער ארגאניזאציע, מר. מאריס ראָטענבערג, ארויסגעקומען מיט א רוף פאר שלום. דער רוף איז געווען געווענדעט צו אלע פארטייען אין ציוניזם. חוץ דער רעוויזיאניסטישער און עס איז דאך אונטערשראָכען געווארען אז מיט די רעוויזיאניסטען קאן נישט זיין קיין שלום, אט אזוי האט עס גערעדט דער פרעזידענט פון דער אמעריקאנער ציוניסטישער ארגאניזאציע וועגען א גרופע, וואס איז געווען, ביז דעם בעשלוס אין פאריז א טייל פון זיין ארגאניזאציע.

אבער דאס זענען קליינינקייטען אין פערגלייך מיט די זלזולים, וואס די רעוויזיאניסטען איז אויס געקומען איבערצוטראגען מצד די ציוניסטישע שריי בער און פיהרער, וואס האבען — ווער אפיציעל און ווער אומאפיציעל — אלע אינאיינעם פערשריגען די רעוויזיאניסטען אלס פאשיסטען, מיליטאריסטען, שונאים פון די ארבייטער א.אז.וו.

איז דערפאר קיין וואונדער נישט, וואס די רעוויזיאניסטען האבען זיך די גאנצע צייט געפיהלט אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע ווי אין א פיינט ליכער אטמאספערע, אין א פערגיפטעטער לופט, אין א סביבה וואו מ'קוקט אויף זיי ווי אויף איבריגע, אויף שונאים.

און איצט — די ריין־פרינציפיעלע אדער ארגאניזאציאנעלע סיבות:

ערשטענס, דער שקל. אריגינעל איז דער שקל. ווי הערצל האט איהם בעשאפען. בעשטימט געווארען צו דינען אלס צייכען פאר יעדען יודען, אז ער איז פעראינטערעסירט אינם אויפבוי פון א יודישער היימלאנד אין ארץ ישראל. אין דעם שקל ווערט געזאגט: „די ציוניסטישע ארגאניזאציע שליסט איין אלע יודען וואס אנערקענען דעם באזעלער פראגראם". רעוויזיאניסטען האבען געקאנט טענה'ן, אז די אלגעמיינע ציוניסטען האבען נישט קיין רעכט צו בעלאנגען צו דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, ווייל זיי אנערקענען דאך נישט דעם באזעלער פראגראם. וואס רעדט בפירוש פון א „יודענשטאט", ווי הערצל האט עס פערשטאנען. די רעוויזיאניסטען האבען נאר געדארפט ברענגען די רעדעס, וואס ווייט מאן האט געהאלטען אין בערלין און אין בעלגיען אין דער צייט, ווען ער איז געווען פרעזידענט פון דער אלוועלטליכער ציוניסטישער ארגאניזאציע, און אין וועלכע ער האט צוניישט־געמאכט די אידעי פון א „יודענשטאט" און פון א יודישער מאיאָריטעט, דאס איז אבער בלויז אנב־אורחא. די הויפט־טענה פון די רעוויזיאניסטען קעגען דער אלגעמיינער ציוניסטישער ארגאניזאציע איז אין פערבינדונג מיטן נייעם פונקט וואס מען האט איצט אוועקגעשטעלט אויפן שקל און וואס לייענט זיך אזוי:

„די צוגעהעריגקייט צו דער ציוניסטישער ארגאניזאציע איז מחויב צו אונטערוואַרפען זיך די געזעצען און בעשלוסען פון איהרע פיהרענדע ארגאנען. אין אלע ציוניסטישע פראגען מוז די פליכט פון דיסציפלין לגבי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע שטיין העכער פון דער דיסציפלין לגבי יעדער אנדער ארגאניזאציע".

דערביי ווערט אנגעגעבען אז דאס איז אין איין קלאנג מיט דעם בעשלוס וואס איז אנגענומען געווארען אויפן 18טען קאנגרעס.

די רעוויזיאניסטען האבען טאקע באלד נאכן 18טען קאנגרעס פראטעסטירט קעגען דעם דאזיגען בעשלוס און דערקלערט, אז דאס וועט מאכען פאר זיי אוממעגליך צו פערבלייבען אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, די רעוויזיאניסטען האבען עס מאטיווירט מיט דעם, אז זיי קאנען אנערקענען בלויז איין אויטאָריטעט און איין פליכט פון דיסציפלין און דאס איז די פליכט און דיסציפלין. וואס ווערט דיקטירט פון זייער ארגאניזאציע, אין אבער געגאנגען די ציוניסטישע לייטונג און האט אינקארפאָרירט דעם בעשלוס פון דעם 18טען קאנגרעס אויפן שקל; אין אנדערע ווערטער: מ'האט ארויפגעצוואונגען אויף די רעוויזיאניסטען אנ'אויטאָריטעט, וואס זיי האבען פריהער דערקלערט אז זיי אנערקענען נישט, אן די פליכט פון א פארטיי, צו וועלכער זיי געהערען נישט, מ'האט געגומען דעם פרייען שקל, דעם העכסטען אויסדרוק פון דעמאקראטיע בנוגע ציוניזם, און איהם איבערגעשמידט אין א פארטיי אינ־סטרומענט. האבען עס די רעוויזיאניסטען פרינציפיעל נישט געקאנט דערלאזען און עס האט דערפאר געמוזט פיהרען צו דער שפאלטונג.

און די פארערונג פון די רעוויזיאניסטען פאר א „רונדען טיש קאנפערענץ" צו בעטראכטען די לאגע אין ציוניזם און געפינען א וועג, ווי אזוי צו שאפען א פערשטענדניש צווישען די פערשידענע פראק ציעס און גרופעס אין דער ארגאניזאציע, די רעוויזיאניסטען וואס ווערען בעשולדיגט אין אריינטראגען צעשפליטערונגען, האבען זיך פון לעצטען אויגוסט אן געקלאמערט מיט אלע קרעפטען אין דעם פלאן פון א „רונדען טיש קאנפערענץ" דער אקציאנס־קאמיטעט האט עס אבער אפגעוואָרפען און זיך נישט גערעכענט מיט דעם כאאס וואס מען לאזט איבער אין דער בעוועגונג מיט אזא האנדלונג

אנ'אנדער פאקטאר אנ'אומדירעקטער איז אויך געווען דער רעפערענדום וואס די הסתדרות האט גענומען וועגען דעם אפמאך צווישען זשאבאטינסקי און בן גוריון, און וואס האט זיך געענדיגט מיט א נידערשטימונג פון דעם אפמאך, דערביי האבען אויך צוגעשפילט די דיסקרימינאציעס, וואס ווערען געמאכט פאר רעוויזיאניסטען ביים אויסטיילען סעד טיפיקאטען — דיסקרימינאציעס, וואס זענען אנגעגאנגען אויך נאך דעם, ווי עס האט געהייסען, אז עס איז געשאפען געווארען א פערשטענדניש וועגען דעם ענין

האט איהר דא א טייל פון די פאקטארען, וואס האבען געפיהרט צו דעם בעשלוס, פון דער רעוויזיאניסטישער עקזעקוטיווע אין פאריז

דער בעקענען דא אונזערע לעזער מיט די אויפקלערונגען איבער די סיבות פון רעוויזיאניסטישען ארויסטריט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע פון בעקאוטען רעוויזיאניסטישען טער מ. דאנצים.

דער.

די וואס זענען בעקאנט מיטן גאנג פון דער רעוויזיאניסטישער בעוועגונג און מיט די מיינונגען און שטימונגען נישט בלויז פון די פיהרער נאר אויך פון די טויזענדער מיטגלידער אין פערשידענע לענדער, זענען כלל נישט איבעראשט פון דעם בעשלוס, וואס די רעוויזיאניסטישע עקזעקוטיווע האט איצט גענומען אין פאריז.

די פולשטענדיגע שפאלטונג וואס איז איצט פאר גקומען צווישען די רעוויזיאניסטען און דער אלגעמיינער ציוניסטישער ארגאניזאציע, איז געווען פונקט אזוי אונפערמיידליך ווי דער דונער וואס פאלגט נאך דעם בליץ. דער וואונדער איז נאר, וואס דאס איז נישט געשעהן א סך פריהער; ווארים פאר יעדען איז נעם איז שוין פון לאנג געווען קלאר, אז די פערבינדונגען און בעציהונגען צווישען די צוויי ארגאניזאציעס זענען לויזיג, געקינצעלטע, אומגעזונטע, און אומגעווינשטע, עס איז געווען ווי א מאן און ווייב, וואס האלטען זיך אין איין ארומקריגען און וואס רעדען דאס ערגסטע איינער וועגען דעם אנדערען. און דאך בלייבען זיי אין איין הויז. אונטער איין דאך, ווייל מען וויל נישט מאכען קיין „לייטישע געלעכטער" און מ'האט מורא פאר דעם, וואס „מענשען וועלען זאגען".

דער אמת איז, אז א סך פון די פיהרער, — און זשאבאטינסקי, איז איינער פון זיי, — האבען שוין לאנג איינגעזעהען אז דאס בעסטע וואלט געווען ווען מען גט זיך אפ און מען מאכט א סוף פון דער אבנארמאלער קראנקהאפטיגער לאגע, האט מען אבער ערשטענס, געהאפט, ווער ווייסט, אפשר וועט פארט געשעהען א נס, און די לאגע וועט זיך ווי עס איז אויסגלייכען, און פאר די רעוויזיאניסטען וועט דאך זיין מעגליך צו בלייבען אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע; צווייטענס, האט מען זיך געמוזט רעכענען מיט די סענטימענטען און טראדיציעס פון א געוויסען טיפ רעוויזיאניסטען איבערהויפט די עלטערע, — די, וואס זענען אריבערגעקומען צו דער רעוויזיאניסטישער בעוועגונג, פון דער אלגעמיינער ציוניסטישער. ביי די דאזיגע רעוויזיאניסטען, ביי וועלכע דער רעוויזיאניזם איז נאך אין גאנצען נישט געווארען קיין ארגאנישער טייל פון זייער רעוויזיאניסטישער וועלט־אנשויאונג, איז נאך אלץ פערבלייבען אנ'אלטע פיעטעט פאר דער סובערעניטעט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. דער געדאנק פון פערלאזען די ציוניסטישע בעוועגונג האט ביי זיי ארויסגערופען א שטילען ציטער.

וואס זענען אבער די סיבות וואס האבען איצט געצוואונגען די רעוויזיאניסטישע עקזעקוטיווע צו מאכען ענדליך דעם שריט?

מיט די זלזולים, וואס די רעוויזיאניסטען איז אויס געקומען איבערצוטראגען מצד די ציוניסטישע שריי בער און פיהרער, וואס האבען — ווער אפיציעל און ווער אומאפיציעל — אלע אינאיינעם פערשריגען די רעוויזיאניסטען אלס פאשיסטען, מיליטאריסטען, שונאים פון די ארבייטער א.אז.וו.

איז דערפאר קיין וואונדער נישט, וואס די רעוויזיאניסטען האבען זיך די גאנצע צייט געפיהלט אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע ווי אין א פיינטליכער אטמאספערע, אין א פערגיפטעטער לופט, אין א סביבה וואו מ'קוקט אויף זיי ווי אויף איבריגע, אויף שונאים.

און איצט — די ריין־פרינציפיעלע אדער ארגאניזאציאנעלע סיבות:

ערשטענס, דער שקל. אריגינעל איז דער שקל. ווי הערצל האט איהם בעשאפען. בעשטימט געווארען צו דינען אלס צייכען פאר יעדען יודען, אז ער איז פעראינטערעסירט אינם אויפבוי פון א יודישער היימלאנד אין ארץ ישראל. אין דעם שקל ווערט געזאגט: „די ציוניסטישע ארגאניזאציע שליסט איין אלע יודען וואס אנערקענען דעם באזעלער פראגראם". רעוויזיאניסטען האבען געקאנט טענה'ן, אז די אלגעמיינע ציוניסטען האבען נישט קיין רעכט צו בעלאנגען צו דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, ווייל זיי אנערקענען דאך נישט דעם באזעלער פראגראם. וואס רעדט בפירוש פון א „יודענשטאט", ווי הערצל האט עס פערשטאנען. די רעוויזיאניסטען האבען נאר געדארפט ברענגען די רעדעס, וואס ווייט מאן האט געהאלטען אין בערלין און אין בעלגיען אין דער צייט, ווען ער איז געווען פרעזידענט פון דער אלוועלטליכער ציוניסטישער ארגאניזאציע, און אין וועלכע ער האט צוניישט־געמאכט די אידעי פון א „יודענשטאט" און פון א יודישער מאיאָריטעט, דאס איז אבער בלויז אנב־אורחא. די הויפט־טענה פון די רעוויזיאניסטען קעגען דער אלגעמיינער ציוניסטישער ארגאניזאציע איז אין פערבינדונג מיטן נייעם פונקט וואס מען האט איצט אוועקגעשטעלט אויפן שקל און וואס לייענט זיך אזוי:

„די צוגעהעריגקייט צו דער ציוניסטישער ארגאניזאציע איז מחויב צו אונטערוואַרפען זיך די געזעצען און בעשלוסען פון איהרע פיהרענדע ארגאנען. אין אלע ציוניסטישע פראגען מוז די פליכט פון דיסציפלין לגבי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע שטיין העכער פון דער דיסציפלין לגבי יעדער אנדער ארגאניזאציע".

דערביי ווערט אנגעגעבען אז דאס איז אין איין קלאנג מיט דעם בעשלוס וואס איז אנגענומען געווארען אויפן 18טען קאנגרעס.

די רעוויזיאניסטען האבען טאקע באלד נאכן 18טען קאנגרעס פראטעסטירט קעגען דעם דאזיגען בעשלוס און דערקלערט, אז דאס וועט מאכען פאר זיי אוממעגליך צו פערבלייבען אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, די רעוויזיאניסטען האבען עס מאטיווירט מיט דעם, אז זיי קאנען אנערקענען בלויז איין אויטאָריטעט און איין פליכט פון דיסציפלין און דאס איז די פליכט און דיסציפלין. וואס ווערט דיקטירט פון זייער ארגאניזאציע, אין אבער געגאנגען די ציוניסטישע לייטונג און האט אינקארפאָרירט דעם בעשלוס פון דעם 18טען קאנגרעס אויפן שקל; אין אנדערע ווערטער: מ'האט ארויפגעצוואונגען אויף די רעוויזיאניסטען אנ'אויטאָריטעט, וואס זיי האבען פריהער דערקלערט אז זיי אנערקענען נישט, אן די פליכט פון א פארטיי, צו וועלכער זיי געהערען נישט, מ'האט גענומען דעם פרייען שקל, דעם העכסטען אויסדרוק פון דעמאקראטיע בנוגע ציוניזם, און איהם איבערגעשמידט אין א פארטיי אינסטרומענט. האבען עס די רעוויזיאניסטען פרינציפיעל נישט געקאנט דערלאזען און עס האט דערפאר געמוזט פיהרען צו דער שפאלטונג.

און די פארערונג פון די רעוויזיאניסטען פאר א „רונדען טיש קאנפערענץ" צו בעטראכטען די לאגע אין ציוניזם און געפינען א וועג, ווי אזוי צו שאפען א פערשטענדניש צווישען די פערשידענע פראק ציעס און גרופעס אין דער ארגאניזאציע, די רעוויזיאניסטען וואס ווערען בעשולדיגט אין אריינטראגען צעשפליטערונגען, האבען זיך פון לעצטען אויגוסט אן געקלאמערט מיט אלע קרעפטען אין דעם פלאן פון א „רונדען טיש קאנפערענץ" דער אקציאנס־קאמיטעט האט עס אבער אפגעוואָרפען און זיך נישט גערעכענט מיט דעם כאאס וואס מען לאזט איבער אין דער בעוועגונג מיט אזא האנדלונג

אנ'אנדער פאקטאר אנ'אומדירעקטער איז אויך געווען דער רעפערענדום וואס די הסתדרות האט גענומען וועגען דעם אפמאך צווישען זשאבאטינסקי און בן גוריון, און וואס האט זיך געענדיגט מיט א נידערשטימונג פון דעם אפמאך, דערביי האבען אויך צוגעשפילט די דיסקרימינאציעס, וואס ווערען געמאכט פאר רעוויזיאניסטען ביים אויסטיילען סעד טיפיקאטען — דיסקרימינאציעס, וואס זענען אנגעגאנגען אויך נאך דעם, ווי עס האט געהייסען, אז עס איז געשאפען געווארען א פערשטענדניש וועגען דעם ענין

האט איהר דא א טייל פון די פאקטארען, וואס האבען געפיהרט צו דעם בעשלוס, פון דער רעוויזיאניסטישער עקזעקוטיווע אין פאריז

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15. טעל. 149-07
ספעציאל־ארצט פאר מענער־שוועכע־בעהאנדלונג
און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוועגד.
זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע־פרייזע

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל־גאס 19, טעל. 125-17
נעמט אן פון 1–2 און פון 4–6 נאכט.

אין 10 יאהר צייט האט ער אויסגעשאכטען צעהן מיליאן נעגער

ווי דער בערגישער קעניג לעאפאלד האט איינגענומען די קאנגא

פון ב. י. גאלדשטיין

ביסמארק איז קיינמאל נישט ארויסגעפאהרען פון אייראפע און האט קיין שום ידיעה נישט געהאט וועגען אפריקע. ביסמארק האט אפילו דעם דייטשען אימפעריאליזם נישט געקאנט פער דייען, כאטש ער אליין איז געווען דער דינער פון דעם דייטשען אימפעריאליזם. איז אזוי גיך ווי ער האט נאר דערהערט, אז ענגלאנד האט אונטערגעשריבען אנ'אנערקענונג פון דער „א. אי. א." (אדער קאנגא־ארגאניזאציע), האט ער עס גלייך אנגעגריפען ביים אמת'ן נאמען: „אזוי גאר? בעלגיע זוכט שוין אנערקענונג פאר איהרע אונטערנעהמונגען אין אפריקע?" — און פון דעם איז געווען צו פערשטעהען, אז אפילו ביסמארק האט זיך נישט אנגעשטויסען, אז עס איז נישט בעלגיע, נאר דער בעלגישער קעניג, וואס וויל שעפען גאלד פון אפריקע.

דער דייטשער קאנצלער האט דורכגעקוקט די אנערקענונגען פון אמעריקע און ענגלאנד נאכדעם געזאגט, אז קיין אנערקענונג וויל ער נישט אונטערשרייבען, אבער ער וואלט א בעלן געווען אפצוקויפען ב יבעלגיע דאס רעכט וואס זי האט אין קאנגא. ער איז געווען זיכער, אז לעאפאלד, וועמען ער האט קיינמאל נישט געגלויבט, וועט צורעדען דער בעלגישער רעגירונג אריינצוכאפען עטליכע מיליאן דאלאר פראפיט. ווען ער האט זיך דערוואוסט, אז בעלגיע האט קיין חשק נישט, האט ער אונטערגעשריבען אנ'אפמאך, לויט וועלכען אפריקא דארף זיין פריי פאר דייטשען האנדעל.

האבענדיג די און אנדערע דאקומענטען, וואס מאכען לעאפאלד'ן פאר הערשער איבער דער קאנגא האט ער זיך א נעהם געטון אויף א גרויזאמען שייגער צו פערווירקליכען זיינע חלומות. און מיט האק און שווערד, מיט ביקס און רעוואלווער, מיט פייטש און נאגייקע אנגעהויבען ארויספרעסען גאלד פון דער שוואַרצער נעגער־וועלט. ער האט זיך א נעהם געטון צו די צוואנציג מיליאן נעגערס, וואס עטליכע רעגירונגען האבען איהם אנפערטרויט און ביי וועלכע ער האט אויסגענארט חתי־מות און צלמ'לך, און זיי געטון אזוינס, אז ווען ער איז מיט א צעהן יאהר שפעטער געשטארבען, זענען פון זיי געבליבען נישט מעהר ווי צעהן מיליאן — יעדעס יאהר האט מען א מיליאן מענשען אויסגעשאכטען, כדי לעאפאלד זאל נישט זיין געשטערט אין זיין ארבייט צו זאמלען גאלד.

דעם חלום צו קאלאניזירען די קאנגא האט ער אויפגעגעבען. דאס וואלט גוט געווען, ווען ער זאל נישט וועלען רייך ווערען גיך. עס איז א צו לאנגער פראצעס צו פערוואנדלען צוואנציג מיליאן ווילדע און האלבע ווילדע נעגערס אין פויערים, מען קאן זיי אבער א סך לייכטער איינשפאנען אין א יארמאַ און זיי שיקען ברענגען נומי פון די וועלדער אדער עלפאנטביין: און טאמער וועלען לעמפערטען זיי בע באלען און צערייסען אין שטיקער, איז אויך קיין אומגליק נישט. פאראן צוואנציג מיליאן נעגערס, און זיי מעהרען זיך מיט יעדען יאהר, מען האט נאר בעדארפט צווינגען דעם שווארצען טשיף, אז ער זאל נאכקומען זיין פערפליכטונג אין די געצלמטע וועקסלען און געבען מענשען מיט גוטען. אויב ער האט נישט געוואלט שיקען זיינע מענשען, אדער אויב די נעגערס אליין האבען נישט געוואלט פאלגען דעם טשיף, האט מען געשאסען, האט מען געהאקט הענט געמאכט פאר קאליקעס, פערשמיסען צום טויט, געמאכט שרפות און פערברענט מענשען לעבעדיגערהייט.

אט איז א בעריכט, איינער פון א סך, וואס איז ערשינען אין דעם יאהר 1903 פון מר. קלארק אנ'אמעריקאנער גלח, וואס איז געקומען אויף א געוויסער מיסיע קיין איקאקא (א שטעטעל אין קאנגא) אין דעמזעלבען שטעטעל איז מר. קלארק געווען אין יאהר 1893, דעמאלט איז די נעגער־בעפעלקערונג געווען 4000. מיט צעהן יאהר שפעטער איז די בעפעלקערונג רעדוצירט געווארען צו געצעהלטע 600. דער גלח דערצעהלט ווי אזוי לעאפאלדס סאלדאטען האבען אויסגעמארדעט גאנצע פאמיליעס; אנדערע זענען פון שרעק זיך צעלאפען ווי ווילדע חיות, ער דערצעהלט פון די נעגערס וואס ער האט געטראפען מיט אפגעהאקטע הענט, ווי אזוי לעאפאלדס סאלדאטען האבען רואינירט פרויען און צעראבירט דאס פערמעגען פון די שווארצע. מען האט ביי שווארצע מוטערס ארויסגעריסען די קינדער אריינגעוואָרפען און דערטרונקען זיי אין טייך, און בעת מעשה געשריען צו די פערצווייפעלטע מוטערס: „איצט איז א צייט צו ארבייטען און נישט צו ניאנטשען זיך מיט קינדער!"

דער לייטענאנט טילקענס שרייבט: „פאן קעראוועו, פאדערט 1500 ארבייטער אין דער געגענט פון דעם טייך נילוס, וואו זאל איך זיי נעהמען, אט די 1500 מענשען? אומגליקליכע נעגערס! דאס מיינט נייע בלוט־בעדער, נייע שמיץ, נאך אפגעהאקטע הענט. א טשיף האט מיך ערשט געזעהען און מיט א טיפען וועהמאג דערצעהלט, אז דער גאנצער דארף זיינער איז חרוב געווארען, זיינע פרויען האט מען אויסגעשאכטען, מיט וואס זשע קאן איך איהם העלפען? איך אליין פיהר איצט א מלחמה מיט די נעגערס פון א געוויסען טשיף. און עס דארף קלאר זיין, אז די ווייסע וועלען נישט איבערלאזען קיין איין לעבעדיגען שווארצען מענשען. וואָרים די ווייסע האבען געוועהר און די נעגערס האבען פייל־און־בויגענס".

מר. גלייון א יונגער ענגלענדער וואס האט געדינט אונטער סטענלין, שרייבט אז ער האט ארומגערייזט 2000 מייל אין קאנגא און ווען ער האט געזעהען מיט וואס פאר א מערדערישע מיטלען מען צווינגט די שווארצע צו קלויבען גומי, האט ער בע שלאסען צו ברעכען זיין פערשפרעכען און אויסזאָגען פאר דער וועלט, וואס ער האט געזעהען און גע הערט, אזא בארבאריזם קאן מען זיך נאר נישט פאר שטעלען.

און דער „טיימס" האט אינ'ם יאהר 1894 געשריבען דער מיסיאָנער מוירפי פון אמעריקע, אז די סאלדאטען אין דער קאנגא זענען די אומבארמהערציגסטע מענשען, וואס ער האט ווען עס איז געזעהן, א סאלדאט קומט צו א נעגערטע און פרעגט זי, וואו איהר מאן איז, ווארום האט ער נישט געבראכט די גומי, ענטפערט זי איהם, אז ער איז געגאנגען כאפען פיש. און אזוי גיך ווי ער וועט קומען וועט ער ברעב גען דעם ראבער. דער סאלדאט הויבט זי אן צו זיר־לען, זאגט איהר, אז זי איז א ליגנערקע, און דערשיסט זי אויפן ארט... אויף נקמה צו נעהמען אן די נעגערס האט מען ביזן גרונט פערברענט די שטאט סאלימא און דערשאסען הונדערטער מענשען; אין באסיירא האט מען ארעסטירט 1800 נעגערס און זיי דערנאך אלעמען אויסגעשאסען; אין דער שטאט באמבומבא האט מען פערלאנגט פון'ם טשיף אז ער זאל נאכקומען זיין אנגעצלמטען קאנטראקט און געבען מענשען צו דער ארבייט אין די וועלדער. דער טשיף האט געענטפערט אז זיינע מענשען האבען מורא פארן וואלד, ווייל דארט האלטען זיך אויף ווילדע חיות, פאר אט דעם ענטפער האט מען איהם פערוואונדעט און זיין ווייב געקעפט. נאכן אפהאקען איהר דעם קאפ האט א סאלדאט צוגענומען די שכור פאטשערקעס. וואס זי האט געטראגען אויפן האלז, אין דער זעלבער שטאט האט מען געכאפט זיבען אנטלאפענע נעגערס און ביי יעדען פון זיי אפגע־האקט די רעכטע האנד. צווישען די נעגערס מיט די אפגעהאקטע הענט איז אויך געווען איין יונג מיי־דעל. מען שטעלט צונויף א ריי נעגערס און מען טרייבט זיי אין וואלד אריין צו קלייבען האבער, עטליכע האבען נישט געוואלט גיין, האט מען דיי אויפן ארט דערשאסען, ווען די נעגערס זענען שוין אין וואלד, און אויב זיי רעוואלטירען דארט האקט מען זיי אפ די לינקע האנט.

דער פראנצויזישער סענאטאר פיקאר האט דער־ציילט: א סך נעגערס צעלויפען זיך. זיי שטארבען אוים אויף די וועגען, אדער ווערען צעריסען זיין די וועלדער פון חיות, קומט מען צו צו א הויז, פון וואנען דער נעגער איז אנטלאפען צינדט מען עס אונ־טער. אויב א נעגער מאכט א מינע פון וועלכע מען פערשטייט אז ער האט נישט קיין חשק צו פאלגען שמייסט מען איהם מיט ריטער, צו וועלכע עס איז צוגעבונדער בליי; אין ערגערע פאלען שיסט מען איהם, אדער זיין ווייב, א סך נעגערס זענען זיך אנגע לאפען אויף דער פראנצויזישער און פארטוגעזישער טעריטאָריע, וואו זיי לעקען אויך נישט קיין האניג. אבער מען דערמארדעט זיי נישט אויף אזא גרויזא מען און באראבארישען אופן, ווי אין לעאפאלדס „פרייען שטאט"..

(סוף מארגען)

טרויעריגער שפּאַס

פון א רייך יודיש מיידעל מיט איהר טאַטענס משרת, אויף וואָס זי וויינט ביז היינטיגען טאָג

(שטוינענדע געשיכטע פון אמת'ן לעבען)

פון ד. אכערמאַן

די געשיכטע, וואָס מיר וועלען אייך דאָ דערצעהלען האָט זיך פערלאָפען אין א קליין שטעטעל אין פוילען מיט א סך יאָהרען צוריק. און זי איז פערשריבען אין פנקס פון יענעם שטעטעל.

אָנגעפאנגען האָט זיך די געשיכטע אין א שפּאַס אויף קאַטאָוועס. אָבער עס איז פון איהר נאָכדעם ארויסגעקומען א גרויסע טראגעדיע אין וועלכער א סך מענשען זענען אומגעקומען, און דאָס האָט אין בערגעלאָזט א גרויסע שרעק אויפן גאנצען שטעטעל אויף פילע יאָהרען.

די געשיכטע האָט פאר אונז דערצעהלט די הויפּט העלדין, וואָס איז דאן געווען פערוויקעלט אין יענער טראגעדיע. איצטער איז זי שוין פאר אונז געזעסען אנ'אלטיטשקע זקנה, וואָס איז שוין קרוב צו נייג־ציג יאָהר און קוים־קוים וואָס מיר האָבען געהערט איהרע רייד, אזוי פערעלטערט איז שוין איהר קול, אזוי אָפּגעבליאקעוועט זענען שוין איהרע רייד. אָ־בער אמאָל ווען דיזע געשיכטע האָט געטראָפען איז די העלדין (די איצטיגע זקנה) געווען נאָך גאָר א יונגע מיידעל א שעהנע, ווי א פליהענדע רויז, און יונגעלייט זענען געווען גליקליך ווען זי האָט צו זיי א שמייכעל געטון ווער שמועסט שוין, אז זי האָט צו זיי אויסגערעדט א וואָרט.

אָבער לאָמיר דערצעהלען די געשיכטע:

דער נגיד פון שטעטעל וועלמאָזשי

אין פוילען אין וואָלקאָווישער קרייז האָט גע־וואוינט א פאָר הונדערט יודישע פאמיליעס, עהרלי־כע און פרומע יודען.

איבער וועלמאָזשער יודען איז שטענדיג געווען אויסגעגאָסען א טרויער, אנ'אומעט, גלייך ווי דער צער פון דער וועלט וואָלט אויף זייערע פּלייצעס גע־לעגען, אזוי פער,דאנה'ט זענען זיי געווען, אזוי פער אומערט.

נאָר איין פאמיליע אין וועלמאָזשי וואָס איז גע־ווען אנדערש פון אנדערע פאמיליעס, און איהר אנ־דערשקייט האָט זיך געוואָרפען אין די אויגען. דאָס איז געווען די גבירישע פאמיליע פון וועלמאָזשי, פאן יאָהאן קראוויצקים בני־בית, א ווייב מיט דריי קינ־דער: צוויי זיהן און איין טאָכטער.

לויטן נאָמען קאָנט איהר חלילה מיינען, אז פאן יאָהאן איז געווען אנ'אמתער פאָליאק וועמעס יחוס ס'האָט זיך אזש געצויגען פון כמיעלניצקים צייטען, וועט איהר האָבען א טעות. ווייל פאן יאָהאן קראַ־וויצקי איז געווען א יוד מאנשי שלומינו און זיין אמתער נאָמען איז געווען יונה קראוויץ.

אי, ווי זשע קומט עס, אז פון יונה קראוויץ זאָל ווערען יאָהאן קראוויצקי?

איז דערויף דאָ א תירוץ:

אמאָל אין די יונגע יאָהרען איז יונה קראוויץ געווען א פשוטער אָרימער שניידער יונג, א געזעל, וואָס פלעגט ארבייטען ביי יענעם אויפן זמן, איז דאן האָט ער זיך טאקע גערופען מיט זיין אמת'ען נאָמען, ער האָט אָבער נאָכדעם חתונה געהאט און ער האָט געירשענט פון זיין ווייב'ס צד א גרויסע ירושה, און ער איז געוואָרען דער גביר פון שטעטעל.

איז דאָס ערשטע האָט ער אוועקגעוואָרפען זיין שניידעריי, און נאָכדעם האָט ער זיך געפּיטען זיין יודישען נאָמען אויף יאָהאן קראוויצקי, עס זאָל קלינגען פוילישׁ.

און איצטער אז ער איז שוין נישט געווען קיין שניידער, נאָר א גביר, און אז ער האָט שוין אויך דערצו געהייסען א פוילישען נאָמען, האָט ער זיך שוין אויך אָנגעהויבען צו פיהרען לויט ווי עס פאסט פאר א גרויסען גביר.

ער האָט פאר זיך געלאָזט אויפבויען דאָס שענ־סטע הויז אין שטעטעל, און ער האָט זיך אָנגעהויבען צו דערוויטערען פון די איבעריגע יודען פונם שטעטעל.

פון שניידער - יונג צו גביר און אפיקורס

באלד איז ער געוואָרען אנ'אפיקורס. ער האָט אויפגעהערט צו קומען דאוונען אין קלויז, און ער איז אפילו געוואָרען א גלוח (ער האָט זיך גענומען גאָלען די באָרד).

ווען יונהס ווייב (מיר וועלען איהם דאָ רופען ביי זיין אמתען נאָמען) האָט איהם געהאט דריי קינ־דער, האָט ער זיי אלע גענעבען פוילישע נעמען. דער ערשטער זוהן האָט געהייסען טאדעאוש (נאָך זיינעם א זיידען טודרוס); דער צווייטער זוהן האָט געהייסען יוליאן (זלמן) און יונה'ס בת יחידה האָט געהייסען פלאָרא (פרייידעל).

און מיט דער בוים אזוי זענען אויך די פרוכטען. זענען יונה'ס קינדער געווען געראָטען און טאָטען און זיי זענען אויך געווען אָפּגעשיידט פון די איבע־ריגע יודישע קינדער פון שטעטעל.

יונה האָט געפיהרט מסחרים מיט פוילישע פּרי־צים, און ביי איהם אין הויז האָט ער שטענדיג גע־האַלטען א פאָר לעהרערס (קריסטען), וואָס האָבען מיט זיינע קינדער געלערענט. פוילישׁ. פארוואָס יונה האָט זיך אָפּגעשיידט פון יודישען קהל און פארוואָס ער האָט זיך מיט זיי נישט געוואָלט מישען, דאָס האָט מען נישט געקאָנט אויף זיכער וויסען.

אייניקע האָבען געזאָגט אז ס'איז געווען דער־פאר, וואָס ער האָט זיך זייענדיג אנ'אָרימאן אָנגע־ליטען גרויסע צרות, דאָרטען אין שטעטעל, און די דאָרטיגע יודען האָבען איהם נישט געוואָלט ארויס העלפען, און א יש־אומרים איז געווען אז יונה איז דערפאר געוואָרען אָפּגעפרעמדט פון די יודען, ווייל זיין ווייב האָט איהם געפיהרט אויף די דרכים.

אזוי צי אזוי, יונה איז געוואָרען א גרויסער אפי־קורס און דערצו א גרויסער קמצן. פאר זיך און פאר זיין פאמיליע, אז ער האָט עפּעס געדאַרפט האָט ער קיין געלד נישט געזשאַלעוועט אָבער אויף יודישע צוועקען, פאר קהל, האָט ער נישט געוואָלט געבען אפילו קיין פרוטה, מען האָט שוין אין שטעטעל גע־וואוסט אז צו יונהן נאָך א נדבה דאַרף מען נישט געהן, ווייל דער גאנג איז אנ'עבירה, ער וועט סיי ווי סיי נישט געבען.

א גאנץ יאָהר האָט מען אפילו נישט געוואוסט, אז ס'איז פאָרהאן א יונה קראוויץ אין שטעטעל. זיין הויז איז געשטאנען מן הצד, אין שכנות מיטן גלח'ס הויז און צו די יודישע געסלעך איז פון דאָרטען גע־ווען א מחלך.

אָבער ימים נוראים, ווען די פאָרכטיגע טעג האָ־בען זיך בעוויזען, האָט זיך אויך יונה בע־וויזען, דאן פלעגט ער קומען אין קלויז אריין דאוונען, זיך איינהילען אין טלית, גלייך ווי ער וואָלט זיך געשעהמט זיין צורה צו ווייזען, און אזוי ביז נאָכן דאוונען איז ער געשטאנען אנ'איינגעהיל־טער און איבערגעדעקטער מיטן טלית, און אז די ימים נוראים פלעגען פאָראיבערגעהן, פלעגט אויך יונה פערשווינדען ביזן קומענדיגען יאָהר, און ביז דאן פלעגט ער זיך נישט ווייזען.

יונהס קינדער זענען געוואַקסען און זייערע פריינט זענען געווען נאָר קריסטליכע קינדער.

יונה'ס בת יחידה: פלאָרא קראַ־וויצקי

ווען יונה'ס בת יחידה פלאָרא איז אלט געוואָ־רען אכצעהן יאָהר האָט מען ביי יונהן אין הויז גע־פּראָוועט א גרויסע סעודה לכבוד איהר געבורטס־טאָג.

און די שמחה איז געווען א צווייענדיגע:

ערשטענס איז פלאָרא געווען א „אימעניצעע" (ס'איז געווען איהר געבורטסטאָג), און צווייטענס, האָט זי שוין געהאט געענדיגט א פוילישע גימנא־זיע אין וואַרשע, און אזוי ווי ביידע שמחות זענען אויסגעפאלען אין איין צייט, האָט יונה (דער פאן יאָהאן קראוויצקי) געפּראָוועט א גרויסע סעודה.

איינגאנצען פערשעהמען די וועלמאָזשער יודען און קיינעם פון זיי נישט בעטען אויף זיין טאָכטערס שמחה האָט יונה נישט געוואָלט. האָט ער יאָ פער בעטען עטליכע יודישע פאמיליעס אָבער נישט גלאט אפי וועמען.

ער האָט פערבעטען דעם יודישען אפטייקער פון שטעטעל, און דעם אדוואָקאט און נאָך א פאָר פער מענליכע באלעבאטים מיט וועמען עס זאָל איהם גע־ווען אָנשטעהען זיך צו ווייזען פאר זיינע פוילישע פריינט.

און פאָליאקען זענען דאן געווען אויף יענער שמחה אין די צענדליגער.

עס איז געווען א שמחה און ווען האָט זיך געגאָ־טען ווי וואסער און מען האָט־געשיכורט ביזן ווייסען טאָג אריין.

מען האָט געזונגען פוילישע לידער, מען האָט געטאנצט פוילישע טענץ און מען האָט געהוליעט אויף וואָס די וואָלט שטעהט.

פלאָרא, יונה'ס בת יחידה איז געווען א גע־ראָטענע פאנגע. מיט אלע מעלות, א שעהנע, א קלו־גע, א גערעטענע און דערצו געהאט א רייכען טאטען

ווען זי איז דורכגעגאנגען וועלמאָזשער גאסען האָט מען איהר נאָכגעקוקט, ווי זי וואָלט געווען א פריצ'ע, אין יענעם שטעטעל האָט זיך יעדער איינער אין הארצען געוואונשען צו האָבען פלאָראס מזל.

פלאָרא איז איצט געוואָרען ניינצעהן יאָהר. און צוואנציג, און מען האָט איהר שוין גערעדט שידוכים.

אָבער נישט אזוי גרינג האָט זיך פלאָרא אויסגע־קליבען א חתן, זי האָט געוואָלט אזוינס און אזעל־כעס.

פון א בעל מלאכה איז אָפּגערעדט, אזעלכען האָט מען ביי יונהן אין הויז אפילו נישט געוואָלט דערמאָהנען, אפילו א באלעבאטישען חתן (דאָס האָט געהייסען נישט קיין באלמעלאָכע) איז אויך נישט געווען אזוי גרינג צו צו טרעפען פלאָרא'ן.

איינער איז געווען שעהן, איז ער געווען אָרים, דער אנדערער איז געווען רייך, האָט ער געהאט מיאוס'ע אויערן, אדער אנ'אנדער חסרון, און פלאָ־רא האָט אלץ געקליבען און געקליבען ביז עגדליך האָט זי גענומען א חתן איהר גלייכען, א געעריג־טען בוכהאלטער, א טאטענס א קינד, און דערצו זעהר א שעהנער, און מען האָט געפּראָוועט תנאים.

(ווייטער קומט).

קיבא־טעאַטער
„MIRAZ"
11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנט.) 16
היינט און מאָרגן, טעג!
גרויסער סענסאַציאָנעלער פילם א.נ.
די שוואַרצע פערל
אין די הויפּטראָלען:
Reri i Bodo
אָנהויב 4 א זייגער נאָכמיטאָג
שבת און זונטאָג 12 א זייגער

Dr. Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגער־גאַס 11, טעל. 238-02
נעמהט אָן אין הויט- און וועניריש
קראַנקהייטען, מענער-שוועכע
פון 8–11 ביי טאָג און פון 4–9 אָוועגד

Dr. med. H. LUBICZ
פאַר הויט, וועניריש און געשלעכטס-קראַנקע
צענעלניאַנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפּפאַנגס-שעה'ן 8–10, 12–2 און 5–8 אָוועגד
זונטאָג פון 9–11 בייטאָג און יום-טוב פון 9–1,
פאַר דאַמען – בעזונדערער וואַרטע-זאַל.

Dr. med. P. Braun
צוריקגעקעהרט פון פאַריז
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און וועניריש
קראַנקהייטען
נעמהט אָן פון 8 ביז 1 און פון 4 ביז 8 אָוועגד
Cegenialna 4, tel. 100-57.

BANK HANDLOWY w ŁODZI
Spółka Akcyjna
Al. Tadeusza Kościuszki 15
ma jeszcze do wynajęcia SAFES
na dogodnych warunkach, poczynając od 4 złotych miesięcznie.
Safe jest NAJPEWNIEJSZEM miejscem przechowywania posagu Twej córki.

ל. מ. ווייסענבערג

יענקל אדלער

די מאַהלעריי פון ה' י. אַדלער האָט א מאָד־נעם, אייגענאַרטיגען גורל. קיינער פון די אנ־שויער קען זיך נישט מיט איהר סאָלידאַריזירען אָבער קיינער פון זיי — אויך נישט מבטל זיין זי. אפילו זיינע „געגנער", — נישט. אין געגענטייל אָבער, שטעלט זיך מאַהלעריי זיינע נאָהענטע מענ־שען, ווי אויך די מאַהלער־קרייזען פאַר א רעסעניש און ברענגט זיי צו אונרוה: אַלע זע־נען זיכער, אַז דאָ ליגט ערגעץ דער סוד פון דעם וואָס הייסט מייסטער, אין אַלגעמיין, נאָר קיינער קען דאָס נישט „דערטאַפּען". עס איז מייסטערשאַפט, נאָר די זאכען זענען נישט צום פערשטיין.

דער שרייבער פון דאַנען, נישט קיין קונסט־קריטיקער, נאָר אַ שרייבער בלויז פון שורות, האָט זיך אָפּט אויסגעדריקט פאַר בעקאַנטע בנוגע שאַפונג, בנוגע שרייבען: גרימפּלט מיט העל־צער, נאָר בעווירקט די צוהערער צו אַ דערהויבען פיהלען זיך, הייסט דאָס די קונסט. וואָרען וועמען גייט עס אָן, צי איהר ברענגט אויף דאָס דאָזיגע געפיהלען־לעבען אייערס דורך אָפּרירען מיט וערטער, אָדער דורך קראַצען מיט העלצער, אויב דער עיקר איז נאָר דאָס בעווירקען און בעאיינ־פלוסען.

„איט איבער אייער אינערליכען בעטרעף, נעמליך, אייער נשמה-אינהאַלט."

און ווירקליך, די פאָרמען מיט וועלכע אַ מעטשטער בענוצט זיך איבערגעבען זיין אינער־ליך לעבען טאָרען נישט זיין בעדינגט און דורך קיינעם נישט דיקטירט. וואָרען פונקט ווי די קונסט האָט נישט קיין גרעניץ, אַזוי אויך די פאָר מען, ווייל זיי זענען אומצושיידט מיט דער קונסט, נאָר איינס און דאָס זעלבע. פאַרוואָס אָבער גיט זיך די קונסט צו דערקענען ביי איינעם דורך אַזאַ פאָרם און ביי אַ צווייטען דורך אַנ'אַנדערער? דאָס איז דאָך טאַקי די בעזונדערקייט און די אָרי־גינעלקייט פון יעדען איינעם שעפער, פונקט ווי עס זענען אונבעגרעניצט און אומבעשרענקט די מעגליכקייטען פון ענטפּלעקונגען פונ'ם געפיהלען־לעבען, ד. ה. פון דער קונסט.

אָט, צ. ב. אַז ה' אדלער גיט אונז בלעם מיט'ן אייזעל, וואָלט דאָס געגעבענע נישט געהאַט קיין שאַפונגס-בערעכטיגונג, אויב דאָס וואָלט אונז צושויער נישט געגעבען שטימונג, איבערלעבונג. ד. ה. אַז נישט בלעם מיט'ן אייזעל איז דער ציל, נאָר בלויז אַ מיטעל.

אָדער, צ. ב. איינער פון אונז גייט אויף אַ וועג און זעהט אין אַנ'אָפּגעלעגען אָרט שטייט אַ חורבה פון אַ פערצייטישען שלאָס. ווען די חורבה זאָל נישט זיין אַנ'איינגעשאַפט פאַר ער־אינערונגען, אַ מיטעל פאַר שטימונג און איבער־לעבונג דעם אַמאָל פון דאַנען, וואָלט די חורבה נישט געהאַט מעהר ווערט ווי אַ קופּע גרוז.

טאָ, וואָס פאַר אַ ווערט וואָלט געהאַט ה' אדלערס בילד „בלעם מיט'ן אייזעל", ווען דאָס וואָלט אונז צושויער געווען בלויז נאָר אַ „בלעם מיט אַנ'אייזעל" און נישט קיין מיטעל פאַר שטי־מונג און איבערלעבונג? עס וואָלט נישט געהאַט קיין שאַפונגס-בערעכטיגונג ווען ס'איז נאָר בלויז דאָס.

דאַגעגען בעקומט עס דעם פוילען ווערט ווען ס'איז נאָר בלויז אַ מיטעל פאַר עפּעס אַנדערש, נעמליך, ווי ס'איז שוין אויבען געזאָגט: שטי־מונג און איבערלעבונג.

ווען איך קוק אויף ה' אדלערס בלעם מיט'ן אייזעל, בלעם, וואָס זעהט אויס אויפ'ן קאָפּ ווי אַ קיילעכדיגער „פשעטיק" איבערגעדעקט מיט אַ ווייסער הילע, וואָס דערמאָנט אַ פאַטריאַר־כאַלישקייט און אַנ'אַזיע, אויך דאָס אייזעל, וואָס זעהט גאָר אויס ווי צוויי שופרות, האָב איך אין דעם די שטימונג און איבערלעבונג, וואָס בלעם מיט'ן אייזעל דאַרפען אַרויסרופען.

קייגען אָבער קומט דער עולם (דער ברייי־טערער) און זאָגט, אַז בלעם זעהט נישט אויס ווי בלעם און דאָס אייזעל נישט ווי קיין אייזעל. וואָס טוט מען דעמאָלט, אַז דער קינסטלער זאָל קע־נען האָבען זיין פאַטריאַרכאַלע איבערלעבונג וואָס דרינגט אַרויס פון יענער פאַטריאַרכאַלער צייט ווי די עראינערונגען איבער דעם אַמאָליגען לעבען פון דעם שלאָס (פריהער געבערענגט) און דער עולם זאָל האָבען, אַז דאָס אייזעל זאָל זיין אַנ'אייזעל און בלעם — אַ בלעם?

ס'איז קלאָהר, אַז דאָ שטייט די פראַגע פון צוויי זייטען: דער קינסטלער געפינט, אַז צום וויכטיגסטען איז די איבערלעבונג וועגען יענער צייט, וועלכע מען קען נישט, אָדער לאָזט זיך נישט, עראינערן דורך אַנ'אייזעל מיט אַ רייטער, נאָר דורך די מיטלען מיט וועלכע דער קינסטלער בענוצט זיך, און ביים עולם איז דאָס וויכטיגסטע, אַז אויב דאָס טראָגט דעם און דעם נאָמען, זאָל עס שטימען: בלעם מיטן אייזעל, דורעשט די איבערלעבונג איז די אונווייכטיגע טייל. דער קינסטלער אָבער וואָלט צוליב דעם נאָר, און מעהר נישט, נישט געשאַפן. ער וויל האָבען אין זיין שאַפונג דעם עלעמענט וואָס פיהרט צו בענק־שאַפט, צו עראינערונגען נאָך וועלכע עס איז דער דראַנג פון אונזער זעעלן-לעבען.

גאַנץ בעזונדער האָט ה' אַדלער אַ דראַנג נאָך נאַטור. זיין גאַנצע אויסשטעלונג, זיינע אַלע זאַכען זענען נישט קיין זאַכען לויט זייערע נע־מען, נאָר בלויז מיטלען, אויסגעטראַכטע גע־שטאַלטען, וואָס דערמאָנען נאָר קוים בלויז אַז אַזעלכע זאַכען געפינען זיך אין דער נאַטור, און דאַדורך זענען די זאַכען אויך דאָ נאָר אַ טפּל און דער עיקר איז דאָס פערטראַכטען זיך וועגען דער נאַטור צי וואָס די זאַכען זאָלען גורם זיין, אָנרעגען. אָט דאָס איז אַדלערס דראַנג. אַלט אַזעלכען, מיט אַזאַ פעראַנלאַגטקייט האַלט איך דעם קינסטלער, דעם מאָהלער י. אַדלערן.

זיינע זאַכען, וואָס מ'האַלט שוין, מפלומרשט, יאָ פאַר פאָזיטיוו, אין אַ בילד ווי ער גיט אַ געביידע, אָדער „די לויה", דערמאָנען אונז אויך גיכער אָן שטיקער גראַניט, אָדער ערד-גראָהע פלעקען, איידער אין אַ געביידע, אָדער „לויה".

דאַדורך האָב איך נאָך מעהר ליב זיינע זאַכען וואָס זענען נישטאָ אין דער מענשליכער ווירטשאַפט, אפילו אויך נישט אין דער אַזוי גוט בעקאַנטער לאַנדשאַפט, נאָר עקזיסטירען בלויז ווי אויסגעטראַכט, אָבער זיי דערמאָהנען מיט זיך שטאַרק אין דער נאַטור.

אַמבעסטען עמפּינד אַדלער די נאַטור דורך די מיטלען וואָס ער טראַכט זיך אַליין אויס.

צי איז אַדלער גרויס? זעהר. שטאַרק איז זיין מאָהלען און זיינע מאָטיווען נאָהענט דעם האַרץ.

———

רעכט און רעכען

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

נאטיצען

האנדווערקער־קארטען

די ס'אגע פון בעקומען א האנדווערקער־קארטע דריקט און שטיקט הונדערטער און אפשר גאר טויזענדער יודישע בעלי־מלאכות.

און גאנץ ריכטיג האט פערשטאנען די יודישע געזעלשאפטליכקייט אפצושאצען די נאציאנאלע בעדייטונג פון דערמאנטען פראבלעם, שאפענדיג א ספעציעלען קאמיטעט צו פערטיידיגען די אינטערעסען פון דער יודישער מלאכה.

דער געשאפענער קאמיטעט האט זיך אבער נישט געטארט בעגניגענען מיט'ן בלויזען אלאר־מירען דורך דער פרעסע די מאסען בעל־מלאכות, אז זיי זאלען זיך ווענדען אין די געהעריגע אמטען וועגען האנדווערקער־קארטען. און אודאי האט מען אויך נישט געדארפט יוצא זיין מיט אוועק זעצען א סעקרעטאר אדער א סעקרעטארקע, וועל־כע זאל די פערצווייפעלטע פעטענטען אינפארמי־רען, ווי אזוי צו שרייבען די בקשות און וואסערע דאקומענטען ס'מוז צו זיי צוגעלייגט ווערען.

די יודישע בעלי־מלאכות זענען שוין דאכט זיך, אליין גענוג רייף צו פערשטיין די נויטווענ־דיגקייט פון בעזיצען א האנדווערקער־קארטע און ס'איז דעריבער בכלל געווען איבעריג ערשט וועגען דעם זיי אויפצוקלערען און זיי בגוואלד צו טרייבען אין די אמטען.

קיין וואזשנע אויפטו איז אויך נישט צו אינ־פארמירען וואסערע דאקומענטען מ'דארף צולייי־גען צו א בקשה ובכדי צו בעקומען א האנדווערקער־קארטע האט מען דאך נישט געטארט פערגעסען, אז דא האנדעלט זיך טאקע אויסשליסליך וועגען אזעלכע פעטענטען, וועלכע זענען נישט ביכולת בייצולעגען די געפאדערטע דאקומענטען און דע־ריבער האט מען געדארפען וויסען. אז אלע זיי־ערע דערלאנגטע בקשות אויף האנדווערקער־קארטען וועלען זיכער אפגעווארפען ווערען.

אויב דער קאמיטעט פאר דער יודישער מלאכה האט געוואלט בערעכטיגען זיין ענטשטעהונג און עקזיסטענץ, האט ער נישט געטארט אפפטרן די געקומענע בעלי־מלאכות מיט טריקענע עצות, נאר געדארפען אנשטרענגען אלע כחות און זעהען אויסצופולען ביי דער צענטראלער מאכט אדער אונטערנעמען ווייניגסטענס אנ'אינטערווענץ ביי דער לאקאלער מאכט פאר יעדען בעל־מלאכה בעזונדער, אז מ'זאל אנערקענען פאר געניגענד די פארגעשטעלטע דאקומענטען, צייגנישען פון א מייסטער, בעשטעטיגונג פון הויזווירט א.א.וו. שטיצענדיג זיך אויפ'ן ארטיקעל 146 פון מאדי־פיצירטען אינדוסטריע־געזעץ, האט מען אזא אקציע לייכט געקאנט דורכפיהרען.

אויך איצט טאר נישט דער קאמיטעט האל־טען זיינע אויפגאבען לגבי די דערמאנטע יודישע בעלי־מלאכות פאר ערפילט מיט'ן בלויזען אפעל צו זיי, אז זיי זאלען דערלאנגען רעקורסען אויף די אפגעווארפענע בקשות.

דער קאמיטעט דארף גוט געדענקען, אז אויב

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט און אדמיניסטראטיווען טריבונאל

פערקויף פון אנ'אונטערנעמונג און אומזאץ־שטייער

פון דער דערהאלטענער סומע פאר א פער־קויפטע אונטערנעמונג דארף נישט אפגעצאהלט ווערען קיין שטייער פון אומזאץ.

קוים איז אבער פערקויפט געווארען א טייל פון דער אונטערנעהמונג און ביי דער רעשט איז דער אייגענטימער ווייטער געבליבען, דארף די דערהאלטענע סומע יא צוגערעכענט ווערען צום אומזאץ.

אהן א פאטענט

דער כלל, אז אויב דער פערקויף קומט פאר אין זעלבען לאקאל, וואו ס'געפינט זיך דער ווערקשטאט, דארף אויפ'ן פערקויף נישט אויס־געקויפט ווערען קיין בעזונדערער האנדעלס־פא־טענט האט אויך אנ'אנווענדונג אין דעם פאל, ווען א בעקער שיקט אוועק אין א געוועלב אריין א סכום געבעקס לויט א פריהעריגער בעשטעלונג.

נישט בלויז קיין האנדווערקער, נאר אויך א סוחר מעג האנדלען אויף טערגער און יאהר־מערק אויפ'ן סמך פון זיין שטענדיגען האנדעלס־פאטענט, פאר'ן געשעפט, אויב דאס געשעפט ווערט אין דער צייט פון האנדעל אויפ'ן טארג אדער יאהרמארק געשלאסען.

לאקאל־שטייער

א ביבליאטעק, קורסען זענען בעפרייט פון לאקאל־שטייער נאר אין דעם פאל, אויב זיי געפינען זיך אין א ספעציעלען לאקאל, קוים געפינען זיי זיך צוזאמען מיט א קלוב, פעראיין אדער אנ'עהנליכע אינסטיטוציע זענען זיי שוין נישט בעפרייט פון לאקאל־שטייער.

אויפסויף

אנ'אויפקויף־פאטענט (סקופ) בערעכטיגט נישט צו פיהרען דעם אויפקויף דורך אנגעשטעלטע, סיידען די אונטערנעהמונג פיהרט געשעפט־ביכער.

דאגעגען אויב די אונטערנעמונג איז א בשותפות'ליגע און א פארשריפטליך רעגיסטרירטע מעג ר'וועט זיך נישט עקשנות'דיג איינשטעלען פאר די פערצווייפעלטע פעטענטען ביי די דעצידירענדע פאקטארען וועט נאר לאזען די רעקורסען אליין גיין מיט'ן געוועגליכען ביוראקראטישען גאנג, וועט מען זיי זיכער פונקט אזוי אפוואר־פען, ווי ס'זענען אפגעווארפען געווארען די ערשטע בקשות.

דאן וועלען דאך די מאסע האנדווערקער מיט זייערע משפחות אוועקגעשטעלט ווערען אין א אורא דיגער אויסגאנגסלאזער לאגע.

י. א.

רעכט אויף אורלויבען

הפסקה איז דער ארבייט

אנ'הפסקה אין דער ארבייט צוליב קראנקהייט, אומגליקספאלען אדער מיליטערישע איבונגען ווערט נישט בעטראכט פאר קיין מניעה צו בעקומען אור־לויב. דעסגלייכען פערלירט אויך נישט קיין אר־בייטער זיין רעכט אויף אורלויב אין פאל, ווען ער איז אין משך פון 3 חדשים נאך דער קינ־דיגונג: ווידער צוגענומען געווארען צו דער אר־בייט אין דער זעלבער אונטערנעמונג.

דאגעגען פערלירט יא אנ'ארבייטער זיין רעכט אויף אורלויב, אויב ער פערלאזט אליין דעם פאסטען אדער, ווען ער ווערט בעזייטיגט צוליב א בעגאנגענעם מיסבראוך. ער האט אויך נישט קיין רעכט צו מאהנען א פערגיטיגונג פאר'ן אור־לויב אין פאל, ווען ס'ווייזט זיך ארויס, אז ער האט אין דער זעלבער צייט געארבייט אין אנ'־אנדערער אונטערנעהמונג.

פע'ניטיגונג

א פערגיטיגונג פאר'ן אורלויב בעקומט אנ'־ארבייטער אין דער זעלבער הויך, וויפיל ער וואלט פערדינט, ווען ער וואלט אין דער זעלבער צייט געארבייט. קוים האנדעלט זיך וועגען אנ'־אקארד אדער שטיק־ארבייט, ווערט די פערגי־טיגונג פאר'ן אורלויב אויסגערעכענט לויט'ן דורכ־שניטליכען לוין אין משך פון די לעצטע 3 חדשים.

וואס שייך טערמינאטארען און פראקטיקאנטען בעקומען זיי פערגיטיגונג פאר'ן אורלויב אלענ־פאלס נישט ווייניגער, ווי די סומע, אויף וויפיל זיי זענען פערזיכערט אין סאציאלען פערזיכערונגס־אנשטאלט.

די אורלויב־טעג ווערען גערעכענט כסדר לויט דער קאלענדאר־רייה, אנהויבענדיג פון לעצ־טען ארבייטס־טאג.

שטראפליכע קאנסעקווענצען

פאר נישט וועלען געבען אנ'ארבייטער אדער אנגעשטעלטען קיין אורלויב, דראהט א געלד־שטראף ביז 100 זלאטעס אדער ארעסט ביז 1 חודש.

יעדער פון די שותפים בעזונדער אויפקויפען.

סאצ. פערזיכערונגען

רעכט אויף אינוואלידען־רענטע האבען די ארבייטער, וועלכע האבען פערלוירען מעהר, ווי 50 פראצענט ארבייטספעהיגקייט אויסצופיהרען דעם אייגענעם בערוף.

בכדי צו געניסען פון דער עלטער־רענטע איז נישט גענוג, אז מ'איז אלט געווארען 65 יאר, נאר מ'מוז נאך האבען דורכגעמאכט 480 ביי־טראג־חדשים.

יעדעס יאהר אין חודש מאי הויבט מען אן צו ערטיילען אין זעלבע אונטערנעהמונגען דעם בעשעפטיגטען פערזאנאל אורלויבען. איז דע־ריבער איצט נויטיג צו בעקענען זיך מיט די פערפליכטענדע פארשריפטען.

רעכט אויף א געצאהלטען אורלויב האבען אלזא אלע ארבייטער און אנגעשטעלטע, וועלכע זענען בעשעפטיגט אויפ'ן סמך פון אנ'ארבייטס־אבמאך. נישט פערפליכטעט צו ערטיילען אור־לויבען זענען די אזוי גערופענע סעזאן־אונטער־נעמונגען, פאר וועלכע דאס געזעץ אנערקענט אזעלכע אנשטאלטען, וואס זענען אין בעטריב ווייניגער, ווי 10 חדשים אין משך פון א יאהר.

דעסגלייכען זענען אויך נישט מחויב צו געבען קיין אורלויבען בעל־מלאכה'שע ווערק־שטעלען, וועלכע בעשעפטיגען נישט מעהר, ווי 4 געדונגענע מענשען.

פיזישע ארבייטער

פיזישע ארבייטער האבען רעכט נאך א יאהר אהן הפסקה'דיגער ארבייט אין דער זעלבער אונ־טערנעהמונג אויף אנ'8־טאגיגען געצאלטען אור־לויב, נאך א 3־יעהריגער אהן הפסקה'דיגער אר־בייט אין דער זעלבער אונטערנעהמונג בעקומען פיזישע ארבייטער רעכט אויף א 15־טאגיגען אורלויב.

נייסטיגע ארבייטער

נאך א האלב יאהר ארבייט אהן א הפסקה אין דער אונטערנעהמונג בעקומען גייסטיגע ארב־בייטער א 2־וואכענדיגען אורלויב: נאך א יאהר ארבייט זענען זיי בערעכטיגט אויף א חודש'דיגען אורלויב.

יוגענדליכע

יוגענדליכע ארבייטער (ביז 18 יאהר) האב־בען רעכט נאך א יאהר ארבייט אויף א 14 טאגיגען אורלויב, אויף א 14־טאגיגען אורלויב זענען דעסגלייכען אויף בערעכטיגט פראקטי־קאנטען און טערמינאטארען, וועלכע זענען בע־שעפטיגט אין אונטערנעמונגען, וואו ס'ארבייטען ווייניגער, ווי 4 געזעלען.

פערקויף פון אנ'אונטערנעמונג און אומזאץ־שטייער

פון דער דערהאלטענער סומע פאר א פער־קויפטע אונטערנעמונג דארף נישט אפגעצאהלט ווערען קיין שטייער פון אומזאץ.

קוים איז אבער פערקויפט געווארען א טייל פון דער אונטערנעהמונג און ביי דער רעשט איז דער אייגענטימער ווייטער געבליבען, דארף די דערהאלטענע סומע יא צוגערעכענט ווערען צום אומזאץ.

אהן א פאטענט

דער כלל, אז אויב דער פערקויף קומט פאר אין זעלבען לאקאל, וואו ס'געפינט זיך דער ווערקשטאט, דארף אויפ'ן פערקויף נישט אויס־געקויפט ווערען קיין בעזונדערער האנדעלס־פא־טענט האט אויך אנ'אנווענדונג אין דעם פאל, ווען א בעקער שיקט אוועק אין א געוועלב אריין א סכום געבעקס לויט א פריהעריגער בעשטעלונג.

נישט בלויז קיין האנדווערקער, נאר אויך א סוחר מעג האנדלען אויף טערגער און יאהר־מערק אויפ'ן סמך פון זיין שטענדיגען האנדעלס־פאטענט, פאר'ן געשעפט, אויב דאס געשעפט ווערט אין דער צייט פון האנדעל אויפ'ן טארג אדער יאהרמארק געשלאסען.

לאקאל־שטייער

א ביבליאטעק, קורסען זענען בעפרייט פון לאקאל־שטייער נאר אין דעם פאל, אויב זיי געפינען זיך אין א ספעציעלען לאקאל, קוים געפינען זיי זיך צוזאמען מיט א קלוב, פעראיין אדער אנ'עהנליכע אינסטיטוציע זענען זיי שוין נישט בעפרייט פון לאקאל־שטייער.

אויפסויף

אנ'אויפקויף־פאטענט (סקופ) בערעכטיגט נישט צו פיהרען דעם אויפקויף דורך אנגעשטעלטע, סיידען די אונטערנעהמונג פיהרט געשעפטס־ביכער.

דאגעגען אויב די אונטערנעמונג איז א בשותפות'ליגע און א פארשריפטליך רעגיסטרירטע מעג

משומדים

ר. איזראעל

סענסאצ. שפאנענדער ראמאן פון היינטיגען יודישען לעבען

(12

— דאס קען איך אייך נישט ערלויבען. יע־דענפאלס ליגט דאס נישט אין מיין מאכט. איך וואלט געמוזט וועגען דעם נאכפרעגען ביי מיין פריינד. איך קען נישט אויף אייגענע אחריות ריזיקירען מיטצונעהמען צו אונז א נישט בע־רופענעם פערזאן. איך וועל גלייך וועגען דעם נאכפרעגען. איהר מוזט מיר אבער זאגען וועמען וועמען איהר וואלט געוואלט מיטנעהמען, בדי מיינע פריינד זאלען זיך קענען אינפארמירען וועגען דעם דאזיגען מענשען, צי מ'קען הבען צוטרוי צו איהם.

— איך וואלט געוואלט מיטנעהמען מיט זיך מיינס און מיין מאנ'ס א פריינד.

— ווי הייסט ער?

האנקא האט שוין איצט גערעדט מעכאניש. ר' האט זיך שוין נישט אפגעשטעלט דערויף, וועגען וואס מ'האט זי געפרעגט, וואס זי דארף ענט־פערען און צי זי דארף בכלל ענטפערען.

— הענריק פאוסט הייסט ער, האט האנקא מעכאניש געזאגט.

— גוט, איך האב מיר דעם נאמען נאטירט. אין מיין זכרון. איך געה אוועק און העכסטענס אין א האלבער שעה וועל איך צוריקקומען אדער אייך טעלעפאגירען, צי מיינע פריינד זענען מסכים אז איהר זאלט קומען מיט א בעגלייטער.

דער קריפעל איז אזוי ווי א לאמער ארויס־געשפרונגען פון דער וואוינונג. האנקא איז גע־ווען איבעראשט און גלייצייטיג שטארק דער־שראקען. זי האט נישט געוואוסט וואס דא קומט פאר. זי האט נישט געוואלט זיך פערלאזען אויף איהר אייגענעם שכל און האט בעשלאסען תיכף ארויסצורופען הענריק'ן, הגם זי האט ערשט מיט א שעה צוריק איהם געהייסען זיך נישט אריינ־צומישען אין איהרע ענינים. איצט האט זי אליין נישט געקענט בלייבען. דאס איז געווען איבער איהרע כוחות. איהר איינציגער פריינד איז געווען הענריק פאוסט און איצט מוז ער צו איהר קומען זיי איז צוגעגאנגען צום טעלעפאן און ארויסגערופען הענריק'ן.

— הענריק, איהר מוזט שוין אהערקומען. איהר מוזט מיר העלפען. איך דארף אייך האבען.

— וואס איז געשעהען, האנקא?

— איך קען אייך דורכ'ן טעלעפאן דאס נישט זאגען, אבער איך בעט אייך, אז איהר זאלט תיכף אהערקומען.

— אבער א ווארט האנקא, איין ווארט, איך זאל זיך קענען אריענטירען.

— ניין, פרעגט נישט, אויב איהר ווילט אהערקומען, זאלט איהר גלייך קומען.

— איך קום שוין צו פאהרען.

הענריק האט זיך נישט געקענט בערוהיגען.

— וואס האט דארט געקענט געשעהען? ערשט נישט לאנג בין איך דא געווען ביי איהר און זי האט מיר כמעט ווי פערבאשען זיך צו מישען אין איהרע ענינים. איך האב זיך כמעט ווי גע־פיהלט בעליידיגט. איך האב שוין געהאט בע־שלאסען זיך נישט אריינצומישען אין דעם ענין פון האנקא מיט מאריאנ'ען און מיטאמאל רופט זי מיך צו זיך און דאס אין אזא דרינגענדען ענין, מיט א ציטערנדיגער שטים. עפיס האט דאך געמוזט דארט געשעהען. ס'איז דאך נישט צו פערשטעהען, אז האנקא זאל זיך וועלען מיט מיר גלאט אזוי אדורכשמועסען.

הענריק האט איבערגעלאזען זיין בעשעפ־טיגונג, איז אוועק אין מיטען פון זיין ארבייט אין דער וואוינונג פון האנקא'ן. ער האט אנ־געטראפען די פרוי בוסקא א דענערווירטע און דערשראקענע. זי האט זיך געדרעהט הין און צוריק איבער'ן צימער און געצופט דעם שפיץ פון איהר טיכעל. זי האט אביסעל אויפגעלעבט ווען זי האט דערזעהען ביי זיך אין שטוב הענריק'ן.

— וואס איז געשעהען? האט הענריק געפרעגט קוים אטעמדיג.

— פרעגט גארנישט הענריק, איך ווייס אליין נישט ווי אזוי איך זאל אייך אנהויבען דאס צו דערצעהלען.

— איז עפעס געשעהען מיט מאריאנען?

— איך ווייס נישט, יא צי נישט, ס'קען זיין אז עפיס האט מיט איהם פאסירט.

האנקא האט אויף דער שנעל דערצעהלט הענריק'ן אלץ וואס זי האט געוואוסט.

— וואס איז דא געשעהען, האט הענריק איבער־געחזרט. געפיהלט האט ער, אז דאס איז אנ'ערנסטע ענין.

— מיר מוזען געהען, האט הענריק געזאגט.

— איך האלט אויך אזוי, האט האנקא גע־זאגט. אבער צי וועלען זיי לאזען אז איהר זאלט מיסגעהען.

— אויב זיי וועלען נישט דערלאזען, האט הענ־ריק געזאגט, וועט איהר מוזען אליין געהען.

— איהר האלט, אז איך דארף געהען מיט פרעמדע און אזעלכע שרעקליכע מענשען און צו פרעמדע מענשען? איך האב מורא. איך האב שטארק מורא.

— איהר מוזט דאס אבער טון, פאר אייער טובה וועגען און פאר דער טובה פון מאריאנען.

— אפשר וועלען מיר מעלדען וועגען דעם דער פאליציי.

— ניין, בשום אופן נישט. אין קיין שום פאל נישט. איך גלויב נישט, אז די מענשען זאלען אייך עפעס וועלען שלעכטס טון. ווען דאס וואלט געווען דער פאל, וואלטען זיי צו אייך געקומען אויף אנ'אנדערען אופן. אזוי ווי זיי האבען געטון מיט מאריאנען. אויב זיי האבען דאס נישט געטון איז א סימן, אז איהר זענט נישט די הויפט־פיגור אין דעם ענין. איהר מוזט לויט מיין מיינונג, געהען.

אין דעם מאמענט האט זיך אנגערופען דער טעלעפאן. הענריק האט געוואלט צוגעהען צום טעלעפאן, אבער ער איז געבליבען שטעהען אין דער מיט.

— ניין, איהר געהט צו האנקא, רעדען דורכ'ן טעלעפאן, אפשר זענען דאס די מענשען. וועלכע איהר ערווארט.

האנקא איז צוגעגאנגען צום טעלעפאן.

— האלא!

— גוט, וואס איהר זענט ביים טעלעפאן, האט האנקא געהערט די שטימע פון דעם קריפעל.

— דאס בין איך, האט איהר מיר וועגען עפיס צו זאגען.

— יא, מיינע פריינט האבען ערלויבט, אז איהר זאלט קומען מיט אייער'ס א בעגלייטער, אבער נאר מיט הענריק פאוסט, וועלכען איהר האט מיר אנגערופען.

האנקא האט זיך דערפרעהט, ס'איז איהר געווארען אביסעל לייכטער ווען זי האט גע־הערט, אז הענריק פאוסט וועט מיט איהר מיט־געהען.

— ווי אזוי זאלען מיר אבער דאס ערלעדיגען. וואוהין דארפען מיר קומען? אויף וואס פארא אופן?

— דאס וועל איך אייך נישט זאגען דורכ'ן טעלעפאן. איך קום גלייך צו אייך. אין דער צייט קענט איהר בעשטעלען אייער פריינט צו אייך אין דער וואוינונג און פון דארט וועלען מיר אין דריייען צוזאמען אוועקגעהען.

— גוט, איך וועל אזוי טון, האט האנקא געזאגט, אוועקלעגענדיג דאס טעלעפאן־טרייבעל.

— אזוי איז גוט געשעהען, האט הענריק געזאגט. מיר איז אויך געווען פריקרע, אייך אליין צו לאזען געהען אהין.

— איך האב דאך מורא, איך ווייס נישט פארוואס איך האב מורא.

— האט נישט קיין מורא. זייט נישט איבער־געשראקען. ס'וועט אונז גארנישט געשעהען. און אפשר וועט דער גאנצער ענין זיין פאר אונזער טובה וועגען.

דער קריפעל האט געקלאפט אין דער טיר.

(פארטזעצונג קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זינטאג
12
מ
אייר תרצה

מאי
זון-אויפגאנג 3.46
זון-אונטערגאנג 7.19

דעלעגאציע פון ביורא פאר רעכט אויף ארבייט אין לאדז

ביים דירעקטאר פון ארבייטס-פאנד וועגען צונעהמען יודישע ארבייטער

צוליב דעם, וואס די אינטערווענץ ביים קאמי־סאר וואיעוואודזקי ווי אויך ביים לייטער פון פער־מיטלונגס-אמט וועגען שיקען אויף עפענטליכע ארבייטען אויך יודישע ארבייטער, האבען נישט געגע־בען קיין פאזיטיווע רעזולטאטען, איז דעם לעצטען פרייטאג אוועק א דעלעגאציע מיטן ראטמאן ש. מילמאן צום דירעקטאר פון ארבייטס-פאנד יאגעלא.

ראטמאן ש. מילמאן האט אנגעוויזען דעם דירעק־טאר אויף דעם, וואס היינט צו־טאג האט שוין דער ארבייטס-פאנד פערמיטעלט הונדערטער ארבייטער צו שטאטישע ארבייטען (בלויז ביי דער קאנאליזא־ציע ארבייטען שוין העכער 900 ארבייטער) צווישען וועלכע ס'געפינען זיך אינגאנצען איינינג יודישע.

ראטמאן מילמאן האט בעזונדערס אונטערגעשטראָ־כען, אז אזוי ווי הייריאהר וועלען ווארשיינליך נישט אלע ארבייטער, וואס האבען פאריגעס יאהר געאר־בייט, בעשעפטיגט ווערען, דראהט א געפאהר, אז אפילו די קליינע צאהל פון 70 יודישע ארבייטער אויף דער צאהל ביז 4000 ארבייטער, זאלען היי־יאהר בלייבען אהן בעשעפטיגונג.

דער דירעקטאר יאגעלא האט דערויף בעמערקט, אז בכלל זענען דא וועניג יודישע ארבייטער, ווייל יודען זענען בעשעפטיגט אין האנדעל און אינדוס־טריע.

ראטמאן מילמאן האט דעם דירעקטאר דערויף געענטפערט, אז די קליינע צאהל בעשעפטיגטע יו־דישע ארבייטער אויף די עפענטליכע ארבייטען איז נישט קיין רעזולטאט פון דער בכלל קליינע צאהל יו־דישע ארבייטער, ווייל אין לאדז זענען פארהאן נאר יודען סוחרים און פאבריקאנטען, נאר אין לאדז איז פארהאן א פאר צענדליג טויזענד יודישע לוין־ארבייטער און אויף דער צאהל העכער 200 טויזענד יודען אין לאדז בילדען די ארבייטער און האנד־ווערקער ווי בכלל ארבייטענדיגע העכער א העלפט פון אלע יודען.

דער דירעקטאר האט צוגעזאגט ארורצורעדען וועגען דער פראגע מיטן לייטער פון פערמיטלונגס־אמט און געהייסען דער דעלעגאציע זיך ווענדען נאך א ענטפער די נאהענטסטע טעג.

בעשטעטיגט דעם קאלעקטיוועז אפמאך

צווישען דער לאדזער אובעזפיעטשאלניע און די דאקטוירים

(א) ווי מען אינפארמירט אונז האט די לאדזער אובעזפיעטשאלניע בעקומען פון ווארשא, פונם אויפ־זיכטס-ראט א מעלדונג, אז דער קאלעקטיווער אפ־מאך מיט די דאקטוירים איז בעשטעטיגט געווארען.

דער אונטערשריד פון איצטיגען אפמאך מיט'ן פריהערדיגען איז דער, וואס די האנארארען פון די דאקטוירים זענען בעשטימט אין א ריטשאלט, נישט אפהענגיג פון די הכנסות פון דער אובעזפיעטשאל־ניע, ווי עס איז געווען ביז איצט.

נאכדעם זעהט דער נייער אפמאך פאר 6 חדשים קינדיגונג. ביז איצט איז געווען נאר דריי חדשים. דער האנאראר, וועלכער די דאקטוירים בעקומען ענט־האלט די גאזשע פון דאקטאר, צוזאמען מיט דעם עוועגטועל געדונגענעם קאבינעט און הילפס-פערזאָ־נאל.

דער נייער אפמאך געהט אריין אין לעבען פונם 1 יולי.

—=—

בריף פון דער פועלי-ציון-פראקציע איז שטאט-ראט

צום רעגירונגס-קאמיסאר אינזש. וואיעוואודזקי

אין צוזאמענהאנג מיט די קאנפערענצען, וואס דער רעגירונגס-קאמיסאר טיהרט איצט דורך מיט די פרעזעסען פון די שטאט-ראט-פראקציעס וועגען די דעקלאראציעס וועגען די געשעהענישען דעם 2 אפריל, האט די פועלי-ציון-פראקציע צוגעשיקט צום רעגירונגס-קאמיסאר פאלגענדע ערקלערונג:

דערמיט ערקלער איך, אז מיר זענען געגען דעם פארשלאג פון קאמיסאר וועגען נישט לייענען אין שטאט-ראט די דעקלאראציעס פון די בעזונ־דערע פראקציעס וועגען די געשעהענישען, וועלכע זענען פארגעקומען אין שטאט-ראט דעם 2 אפריל.

מיר האלטען, אז דער אויסטריט פון ה' קאפטשינסקי און בכלל די טאקטיק פון די ענדעקעס אין שטאט-ראט איז נישט קיין צופעליגער ענין. דאס איז א פועל-יוצא פון פאשיסטישען פראגראם אין דער טאקטיק פון די ענדעקעס אין פוילען. דאס איבערגעהען צום טאג-אָרדנונג איבער דעם אויסטריט וואלט געהייסען דאס אונטערווארפען זיך דעם ענדעקיש-פאליטישען טעראר און זיי גע־בען נאך מעהר מוט צו ווייטערדיגע אויסטריטונ־גען אין שטאט-ראט און אויסער דעם פארום פון שטאט-ראט.

אין דער דעקלאראציע פון פועלי-ציון-פראקציע איז דער ווארף געווען אויף דעם, אז די פראקציע האט אויך אין דער פרעזידיום פון שטאט-ראט אין דער לעצטער צייט געהאט אן אויגען אויף דעם, אז אין שטאט-ראט זאל נישט געשען קיין אנדערע אויסטריטונגען, ווי אין דער פאלגע פון דער אויסטריטונג פון ה' קאפטשינסקי.

דאס וואלט געהייסען צוהעלפען די ענדע־קעס איינצופיהרען אין פוילען א סיסטעם, וועלכער הערשט אין היטלער-דייטשלאנד און וועט זיין גע־ריכטעט נישט נאר געגען יודען נאר אויך געגען די ארבייטער-מאסען אין פוילען.

די וואך פון ל.א.פ.פ.

היינט הויבט זיך אן די וואך פון פראפאגאנדע דע פארן ל.א.פ.פ.

שוין נעכטען פארנאכט האט מען ארויסגע־האנגען אין צוזאמענהאנג מיט די פייערלעכקייטען פעהנער אין די טויערן פון די הייזער, ביי די אמטען א. ד. ג.

היינט 10 א זייגער וועט אין דער קאטעד רע (סטאניסלאוו קאסטקע) פארקומען א פייערליכע גאטעסדינסט.

נאך דעם גאטעסדינסט וועט פארמירט ווערען א פראפאגאנדע צוג, וואס וועט דורכגעהן מיט דער פיעטריקאווער גאס ביז צו פרייהייטס-פלאץ.

אין דעם צוג וועלען צום ערשטען מאל אנטיילנעמען פרעכטיג דעקאָרירטע אויטאס און מאטאציקלען, וואס שטייען צום קאנקורס צו דער דעקאָראציע.

בעת דעם צוג וועט קרייזען אין דער לופ־טען אנ'עסקאדרע פון אעראפלאנען פון לאדזער אעראָ-קלוב, די אעראפלאנען וועלען אין דער לופטען אדורכפיהרען א רייה עוואָלוציעס.

שטיצט דעם „לאפפ"!

(רוף צו דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג)

אין צוזאמענהאנג מיט דער „לאפפ"-וואך, וואס הויבט זיך אן היינט אין אונזער שטאט אפ־לירען מיר צו דער יודישער בעפעלקערונג:

שטיצט די דאזיגע נוצליכע אינסטיטוציע! פערשרייבט זיך אלס מיטגלידער פון דער געזעל־שאפט, שפענדעט ברייטווייליג לטובת „לאפפ".

בצווייט ווי תמיד אייערע פאטריאטישע געפיהלען און אייער טיף פערשטענדניש פאר א בירגערליכען חוב.

העלפט-צו צו דער שנעלער ענטוויקלונג פון „לאפפ"!

לאדזער ראבינאט

די זומער-קאלאניעס פאר די ארימסטע קינדער איז לאדז

אונטער א פראגע צייכען

(א) דער קאמיטעט פון די זומער-קאלאניעס פאר די ארימסטע קינדער פון אונזער שטאט הויבט יעדעס יאהר אין אנהויב מאי אן א ברייטע אקציע לטובת די דאזיגע זומער-קאלאניעס.

א דאנק אזא אקציע האט דער קאמיטעט פארגעזאהרען, מיט דער הילף פון דעם שול-ראט, לאדזער זעלבסטפערוואלטונג, אובעזפיעטשאלניע א.א.וו. געהאט די מעגליכקייט ארויסצושיקען 2000 קינדער אויף די קאלאניעס און 5,500 אויף הצלב קאלאניעס.

היי-יאהר שטעהט די ארגאניזאציע פון די זומער-קאלאניעס און הצלב-קאלאניעס פאר די ארימסטע קינדער אונטער א פראגע צייכען צוליב דעם, וואס דער שטאט-ראט האט נאך נישט בע־שטעטיגט דאס בודזשעט און עס איז נישט בע־וואוסט מיט וואס פאר א סומע געלד די שטאטישע זעלבסטפערוואלטונג וועט צוהילף קומען דעם קאמי־טעט. צוליב דעם האט דער קאמיטעט בעשלאסען זיך צו ווענדען צו דער געהעריגער מאכט, און קודם-כל צום רעגירונגס-קאמיסאר אינזש. וואיע־וואודזקי, כדי פעסטצושטעלען, ווייל עס הויבען יך באלד אן די זומער-פעריענס — צי וועט מען קענען ארויסשיקען די קינדער אויף די קאלאניעס.

א פייעליכער גאטעסדינסט

אין דער אלטשטעטישער שול אויף וואלבארסקא

אין צוזאמענהאנג מיט דער וואך פון פראָ־פאגאנדע פון ל.א.פ.פ. וועט אין דער אלטשטעטי־שער שול אויף וואלבארסקא-גאס היינט 9 א זיי גער מארקומען א פייערליכע גאטעס-דינסט.

DR. MED. H.
Różaner
ספעציאליסט פאר
הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראנקהייטן.
NARUTOWICZA 9,
tel. 128-98.
נעמט אן פון 1–9 פארם. און פון 5–9.

פאבאר פון יאהרגאנג 1914

(א) מארגען מאנטאג, ד. 13 מאי דארפען ויך שטעלען:

פאר דער קאמיסיע נומער 1, (פיעראצקי ג. 18) מיליטער-פליכטיגע פון יאהר-גאנג 1914, וואס וואוינען אויפן שטח פון 3 פאליציי-קאמיסאר יאס מיט די פאמיליען-נעמען אויף

פון Ko ביז סוף און Ł

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2, די פאבאר פליכטיגע פון יאהרגאנג 1914, וואס וואוינען אויפן שטח פון 4 פאליציי קאמיסאריאט מיט די פאמיליען נעמען אויף

K L

פאר דער קאמיסיע נומער 3, די פאבאר פליכטיגע פון יאהרגאנג 1912, קאט. „בע" וואס וואוינען אויפן שטח פון 4 און 13 פאליציי קאמיסאריאטען — אלע.

פאר דער קאמיסיע פון פאוויאט, פון יאהר־גאנג 1914, מיט די פאמיליען-נעמען:

A ביז R

אין פון יאהרגאנג 1912, קאט. „בע" — אלע וואס וואוינען אין קאנסטאנטין.

א נייע פאסט-פיליע

אויף מאניושקי 4, ווערט רעמאנטירט א רירה. וואו עס וועט זיך געפינען א פיליע פון דער לאדזער פאסט, פאר דער מיטען שטאט. די פיליע זאל אנהויבען ארבייטען שוין פונ'ם 1 יוני א.י.

זעמטליכע
האלץ-מאטעריאלן
פראדוקציע פון די מלוכה'שע וועלדער
ליפערט
„Paged"
Sp. z ogr. odp.
Warszawa, Zielona 46, tel. 554-80
Gdynia, Swiętojańska 44, tel. 19-19
Gdańsk, Holzmarkt 24, tel. 224-51
אגענטורען אין גאנץ פוילען.
אינפארמאציעס אויף פערלאנג.

רעפרעזענטאנץ-טעאטער „ראזמאיטאשטשי" צוגעל-גאס 27, טעל. 25-112
דיר.: ד. צעלמייסטער

די אמעריקאנער קינסטלער
סיידי שיינגאלד
— און —
סעם אויערבאך
שפילן שוין די לעצטע וואך
הייבט זונטאג, 3 פארשטעלונגען, פינקטליך אנה, 4 נמ. און 9.30 אוו.
„מאמע און געריבטע"
אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון בן-צבי
ביימאג-פרייזען פון 54 גר. ביז 1.40. אוונט-פרייזען פון 80 גר. ביז 2 זל.

פינקטליך 7 אוועגט
ספעציעלע פארשטעלונג פאר ארבייטער און אינטעליגעניץ
פרעמיערע! ● צום ערשטען מאל אין לאדז ● פרעמיערע!
דאס בעריהמטע מייסטערווערק פון ד"ר י. ב. צפור
„אויפשטאנד"
אין 4 בילדער 2 אקטען. רעזשי: משה ליפמאן.
מיט דער בעטייליגונג פון די בעסטע כוחות פון „ראזמאיטאשטשי"-טעאטער.

אכטונג! מארגען מאנטאג, 9.30 אוועגד, גרויסע הנחה און פאלקס-פארש טעלונג
פרייזן אלע בילעטן אין פארטער נאר 1 זל. צום לעצטן מאל אין דעם סעזאן
„די פרוי וואס שווייגט"

לאדזער וואיעוואדע האוקע-נאוואק

האט אויסגעפועלט צוגאבס-קרעדיטען פאר אינוועסטיציע-ארבייטען, צו בעשעפטיגען די לאדזער ארבייטסלאזע

נעכטען איז צוריקגעקומען פון הארשע דער וואיעוואדע האוקע-נאוואק. בעת זיין בעזוך אין ווארשע, וואס האט געדויערט 3 טעג, איז דער וואיעוואדע אויפגענומען געווארען דורכן אינערן-מיניסטער קשטשאלקאווסקי, וויצע-מיניסטארען: קארסאק און קריכאווסקי, מיניסטער פון געזעל-שאפטליכער שוץ פאציארקאווסקי, אנדער-מיניסטער פאניאטאווסקי, קאמוניקאציאנס מיניסטער אינזש. בודקעוויטש און וויצע מיניסטער אינזש. פיאסעצקי אויך הויפט-דירעקטאר פון ארבייטס פאנד דאלא-נאווסקי.

אלס טעמא פון די קאנפערענצען האט גע-ווינט די עפענטליכע ארבייטען אין לאדז, און צו-גאבס קרעדיטען אויף צו קאנען לאזען אין גאנג די ארבייטען און געבן בעשעפטיגונג א גרעסערער צאהל פון ארבייטסלאזע.

די אויספיהרונגען פון ה' וואיעוואדע זענען זעהר גינסטיג אנגענומען געווארען דורך די מי-ניסטארען און עס איז בעשלאסען געווארען, נאך. דעם, ווי עס וועלען אונטערסומירט ווערען די רע-זולטאטען פון דער אינוועסטיציע הלוואה צו ער-טיילען די נויטיגע פון איהר קרעדיטען פאר לאדז צו בעשעפטיגען די לאדזער ארבייטסלאזע.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

היינט, ביינאכט, דיזשורירן פאלגענדע אפטייקען קאפראווסקי (נאוואמיעיסקא 15), ס. טראווקאווסקי בזשעזשינער 56), מ. ראזענבלום (שרודמיעיסקא 2), מ. בארטאשעווסקי (פיעטרקאווער 95), ב. סקווארפשינסקי (קאנטנא 54), ל. טשינסקי (ראַ-קאטשינער 53).

ביי אסטמע

הארץ-קראנקהייטען, ברונכיט און לונגען-קראנקהייטען, פער-נרעסערונג פון די סענדלען, רעגולירט דאס נאטורליכע ביישווהאסער FRANCISZKA JóZEFA פרענט דאקטו-רים, זי בעקומען אין שלע אפטיקען און סקלער-אפטעק-נעס.

לאדזער „מזרחי" און „תורה ועבודה" פאר די שקל-אקציע

אין צוזאמענהאנג מיט דער שקל-אקציע אין פוילען איז אויף א זיצונג פון לאדזער „מזרחי" און „תורה ועבודה" בעוועגונג, געבילדעט געווע-רען א שקל-קאמיטעט אין וועלכען עס זענען פער טרעטען: פון „מזרחי" — מ. העלמאן, י. ראזענ-בערג, א. י. פיק, מ. נאכטשטערן, ב. דאבזשינסקי, ל. בוים, ע. קופצרמינץ, ש. ליכטענבערג, י. ד. יאמניק. פון „צעירי מזרחי" — מ. ראזענבערג, ש. מ. קולבה, י. גאלדהאמער און י. קארדצלאס. פון „החלוץ-המזרחי" — מ. דאנציגער, שרה שטערן, אשר משיכאטא. פון „השומר הדתי" — ה. אפעל-בוים, י. ראזענבלום. פון „בני-עקיבא" — ב. צינג-מאן, נ. גרינשפאן, י. קופערשמיד, ר. היימאן. פון „מרכז בעלי-מלאכה דתיים" — נ. וואלדמאן און א. א. בארנשטיין. פון „בית אברהם" — י. לעווי, מ. שיניצקי. פון קבוץ „מוהילבר"— י. ביזשואנסקי.

פארזיצער — משה העלמאן, סעקרעטאר — אברהם אהרן בארנשטיין,—קאסיר—יוסף ראזענבערג.

דער קאמיטעט האט בעשלאסען צו פראק-לאמירען די שקל-אקציע אונטער דער לאזונג: „יעדער רעליגיעזער יוד — א שוקל".

דער „מזרחי" אין פוילען האט זיך געשטעלט פאר א ציל צו פערשפרייטען צווישען די רעלי-גיעזע יודישע מאסען — 100,000 שקלים.

צי האסטו דיר רעזערווירט א פאס קיין טשעכאסלאוואקיי?

איינשרייבונגען נעמט אן

Wagons-Lits Cook

Łódź, Piotrkowska 64.

היינט רעוויזיאניסטישער קריין-קאנפערענץ אין לאדז

היינט זונטאג 12 א זייגער פריה קומט פאר אין פילהארמאניע די פייערליכע ערע פנונג פון דער 5 רעוויזיאניסטישער קריין-קאנפערענץ אין לאדז, אויף וועלכער עס וועט אויפטרעטען מיט א רעפעראט דער מיטגליד פון דער רעוויזיאניסטישער אלוועלטליכער עקזעקוטיווע ד"ר שעכטמאן א.ד.ס. „דער קאמף פאר דעם בלוי-ווייסען ציוניזם, אין דער קאנפערענץ נעמט אויך אנטייל דער פאר-זיצער פון פוילישען הצה"ר ד"ר וודאווינסקי, צו דער קאנפערענץ האבען געמאלדען זייער קומען איבער 150 דעלעגאטען מיט 70 פונקטען.

פון דער לאדזער בערזע

בענק פאלסקי	—	—	—	87.75
3 פרעצענטיגע בודאוולענע			—	42.50
4 „ דאלארובקא			—	51.70
7 „ סטאביליזאציע (אמ.)				63.50
5 „ וואדשאווער ס.ב. 1934				58.50
5 „ לאדזער				52.00
ענגלישער פונט	—	—	—	25.88
דאלאר אמיצ.	5.31	נישט	אמיצ.	— 5.33
גאלד-דאלאר	—	—	—	9.18
גאלד-רובל	—	—	—	4.73
דייטשער מארק	—	—	—	1.90
ציגער גולדען	—	—	—	1 זלאטע.

קלאנג-קינא-טעאטער

Zachęta

זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

גרויסער דאפעלטער פראגראם.

— I —

„פעטערבורגער נעכט"

אין די הויפט-ראלען:

Wiera Karosowa

M. Weronin

M. Orłowa

— II —

די גרעסטע וועלט-סענסאציע די 4-יעהריגע שירלעי אין דער קאמעדיע א. נ.

„דאס געהיימניס פון דער קליבער שירלעי"

אנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאג 12 בייטאג

טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20.

לעצטע 5 אויפטריטען

פון די בעל. קינסטלער

ר. שושנה, א. סאמבערג, מ. לאמפע,

מיט זייער אנסאמבל.

א. סאמבערג — ר. שושנה — מ. לאמפע

היינט זונטאג, 12 מאי, בייטאג אנפאנג 4.30 צו ביליגע פרייזען אוועגד 9.15

אין דעם לעצטען סאוויעטישן שלאגער מ. לאמפעס אופפיהרונג

אורטיויל

פון ס. לעוויטע. אין 3 אקטען, 9 בילדער, וואס איז 2 סעזאנען דורכגאנג געשפילט געווארען אין ווארשא דורך די אויבענדערמאנטע קינסטלער מיט'ן גרעסטען דערפאלג.

צווישען שנר. בילדער: 1) אין רוסישן פראנט, 2) אין ווייסען שטאב, 3) אויפרייס פון די בריקען, 4) דער מען פעראורטיילט שליען ווען פרוי, 5) צווישען צוויי שפיאנען.

ארקעסטער לייטונג פון ב. שטיבעל. רעזשיי: מ. לאמפע, אימפרעסאריא א. אבראמאוו

מארגען מאנטאג, צום לעצטען מאל, גרויסע פאפולערע פאלקס-פארשטעלונג, פארטער, לאזשע, בולקאן 90 גר. גאלעריע 54 גר. א.סאמבערגס גרויסע אויפטריטן „ארבעטלאזער"

„דער גייסט פון די פראטאקאלן איז דער גייסט פון נאציאנאל-סאציאליזם"

(ענדע פון דער 5-טער זייט)

פיהרער אין רוסלאנד די ציניש אפערטע, עפענט-ליך צוריקציהען אלץ, וואס ער האט געשריבען גע-גען יודען. אויב מען וועט איהם ווי געהעריג דער-פאר בעצאהלען. זעלבסטפערשטענדליך, האבען יו-דען אזא פראוואקאטארישע אפערטע אפגעווארפען.

טעאדאר פריטש איז א צווייטער אנטיסעמיטי-שער גדול, וועלכען פליישהאוער האט ציטירט שעהן לאנג און זיך געגרויסט מיט זיין „פערזענליכער פריינדשאפט", דער נישט-יודישער ביפעל-קריטי-קער פראפ. קיטעל האט פריטש'ן בעצייכענט אלס „גייסטיגען און מאראלישען בעל-מום". טעאדאר פריטש איז געווען געריכטליך בעשטראפט נישט ווע ניגער ווי דרייסיג מאל. צוויי פראצעסען זיינע זענען בעזונדערס קוריאז:

ערשטער פראצעס: פערמשפט אויף אנ'אנקלאגע פון דעמאלסדיגען רייכסבאנק-פרעזידענט און איצ-טיגען מיניסטער און רייכסבאנק-פרעזידענט ד"ר שאכט פאר בעהויפטען, אז די רייכסבאנק איז אנ"-אנשטאלט פון פאלשמינצעריי.

צווייטער פראצעס: פריטש האט געהאט עפענט-ליך זיך מתחייב געווען אויסצוצאהלען 10 טויזענד מארק בעלוינונג דעם, וואס וועט קענען בעווייזען, אז זיין שולחן-ערוך איבערזעצונג איז א געפעלשטע. ד"ר לודוויג האלענדער האט פארגעשטעלט די דא-זיגע בעווייזען, און דאס געריכט האט איהם צוגע-פסק'ענט פון פריטש'ן די צוגעזאגטעסומע.

דאסען - לעהרע און קרימינאליסטיק.

דער עקספערט מצד די בעשולדיגטע — זאגט לאאזלי — האט זיך פסדר פערראפען אויף דער דייטשער דאסען-לעהרע, וועלכע זאגט, אז דער גרעס טער גנב, אויב ער איז נאר אנ'אריער, איז ווערט-פולער ווי א גייסטיגער דיו פון נישט-ארישער אפ-שטאמונג. פאר אונז אבער איז די דאסען-לעהרע נישט קיין וויסענשאפט. אמת, די וויסענשאפט מוז זיך מיט איהר בעשעפטיגען, אבער בלויז ווי מיט א מארשונגס-אביעקט פון דער פסיכיאטריע און קרי מינאליסטיק.

די דאסען-תורה איז אויך כאראקטעריסטיש פאר די „וויסענשאפטליכע" מעטאדע פון די יודען-העצער. אט איז איינער פון צעהנדליגער פיישהאוער בעהויפטעט, אז מארים זשאלי איז גע-ווען א יור — והא-ראיה, זיין פאטער האט געהאט דעם פארנאמען לאמבער (לאמבערט), און דאס איז „ווי בעקאנט" א יודישער נאמען. לאאזלי ברענגט אנ'ערך 50 פיישפילען, וואס בעווייזען, ווי טפשות-דיג עס איז אזא בעהויפטונג צווישען די פערזענ-ליכקייטען, וואס האבען געהאט דעם פאפולערען ראמאנישען פארנאמען „לאמבערט", געפינען זיך אויף לאאזלי'ס צעטעל: א בעקאנטער קירכען-פירשט א הערצאג פון טאסקאנא, א קאטוילישער הייליגער, אנ'איטאליענישער קעניג, א פראנצויזישע אדעל-משפחה (לאמבער — אלס פאמיליען-נאמען) — די אלע האבען געטראגען דעם „יודישען" נאמען לאמ-פערט.

דער אמת וועגען די „בני ברית".

זעהר גרינדליך האט לאאזלי בעהאנדעלט די פראגע וועגען דער פריימוירערייי. דער עקס-פערט קומט צו. אנד .צו פאלגענדע מסקנות:

עס בעשטעהט נישט קיין שום צוזאמענהאנג צווישען פריימוירער און יודען. די גאנצע געהיימ-קייט פון די מאסאנען-לאזשעס בעשטעהט דערין, וואס זיי זענען געשלאסען געזעלשאפטען.

דער „בני-ברית"-אָרדען איז א נישט-פאלי-טישע פעראייניגונג, וואס האט מיט מאסאנעריע די מינדעסטע שייכות נישט. זיין טעטיגקייט איז בלויז א פילאנטראפישע און געזעלשאפטליכע. בעת דער מלחמה האט די „בני-ברית" — דווקא אין דייטשלאנד! — זיך אויסגעצייכענט מיט איהר אינטערקאנפעסיאנעלער הילפס-אקציע פאר די קריגס-פערוואונדעטע.

די פריימוירערייי איז ענטשטאנען אין 17-טען יאהרהונדערט אין ענגלאנד, און צו יענער צייט האבען אין ענגלאנד געלעבט בלויז געצעהלטע, קוים טאלערירטע יודען. די לעגענדע וועגען „יודען און מאסאנען" זענען פונקט אזוי לעכערליך, ווי די בעהויפטונג, אז יודען האבען געמאכט די פראנ-צויזישע רעוואלוציע. פון 1789. אין גאנץ פראנק רייך האבען דעמאלט געלעבט אנ'ערך 40 טוי-זענד יודען, און דאס אויסשליסליך אין באָרדאָ און עלזאס. קיין שום פאליטישע טעטיגקייט האָ-בען זיי נאטירליך נישט געפיהרט.

די מאסאנען-לאזשען נעמען אויך אָן יודישע מיטגלידער, הגם נישט אלע לאזשען. אינטע-רעסאנט איז לאאזלי'ס סטאטיסטיק פון די שוויי-צארישע לאזשען: אין דער „אלפינא"-לאזשע זענען רא קוים 2 פראצ. יודען; אין דער „אלד-פעלאוס" לאזשע ווענינער ווי איין פראצ. און אין דער „א ניאן"-לאזשע קיין איין יוד נישט. אין שוויי-צארישען בונדעס-ראט איז נישטא קיין איין פריי-מוירער. דאס זעלבע בילד איז אויף פעסטצו-שטעלען אין אנדערע לענדער. עס זענען זאגאר דא מאסאנען-לאזשען (אין דייטשלאנד), וואס זע-נען אפען אנטיסעמיטיש.

די פראטאקאלען שטאמען פון א קאנ-גרעס פון... קעז - פראדוצענטען.

די פראטאקאלען האבען — לויט דער „ניי-עסטער" קאנצעפציע פון פליישהאוער'ן — גע-זאלט ענטשטעהען אויף א „בני-ברית"-קאנגרעס אין באזעל אין 1897. ס'איז דעריבער אויפפאַ-לענד, וואס די ערשטע „בני-ברית"-פעראייניגונג אין דער שווייץ איז ענטשטאנען ערשט אין יאהר 1905. פליישהאוער האט פארגעשטעלט א „דאָ-קומענט", וועלכען מ'האט „אויף א געהיימען אופן" ארויסבעקומען פון א „בני-ברית"-לאזשע אין אונ-גארן. ווייזט זיך אבער ארויס, אז אין אונגארן האט קיינמאל נישט עקזיסטירט קיין לאזשע פון „בני-ברית". אלזו האט מען „אויף א געהיימען אופן" ארויסבעקומען א נישט עקזיסטירענדען דאָ-קומענט פון א נישט-עקזיסטירענדער ארכיוו. וואס געהערט צו א נישט-עקזיסטירענדער לאזשע!

איצט — פיהרט אויס לאאזלי איראניש — וועלען די אנטיסעמיטען זיך מוזען מטריח זיין בעווייזען, אז די פראטאקאלען זענען ענטשטאנען אויף א קאנגרעס פון קעז-פראדוצענטען אדער פון דער וועלט-פאסט-פעראייניגונג.

שונד - ליטעראטור פון געמיינסטען און געפעהרליכסטען מין

די עקספערטיזע פון ה' פליישהאוער — ער-קלערט לסוף לאאזלי — איז נישט מעהר ווי דער פאלעמישער, געוויסענלאזער פרוב פון פראפאַ-גאנדא-מאכעריי פארן נאציאנאל-סאציאליזם און זיינע אידעען, האט אבער גארנישט צו טון מיט דער „בני-ברית", ווייל דער „בני-ברית" איז א אויסגעצייכענטער אינסטיטוט, וועלכער האט אויפגעבויט א גרויסע ארבעט אין בעקעמפן דעם שונד-ליטעראטור פון ערגסטען, נידעריגסטען און גע-פעהרליכסטען מין.

דאס „לעצטע וואָרט" פון פליישהאוער'ן.

פליישהאוערס „רעפליק" אויף לאאזלי'ס רע-פעראט האט שוין אפילו לויט איהר פארם נישט געהאט דעם הויכרעדערישען כאראקטער פון זיין פינפטאגיגער „עקספערטיזע". ער חזר'ט נאך איבער פערשידענע אומגעלומפערטקייטען, עס שיינט אבער אז ער אליין גלויבט שוין נישט אין זיינע אייגענע ווערטער.

קערענסקי — זאגט ער — איז טאקע נישט געווען קיין יוד, אבער „לויט זיין בליט" האט ער יא געהערט צו יודען. די „בני ברית" איז יא פאליטיש. דער נאמען „לאמבער" קומט טאקע פאר ביי קריסטען, אבער ער טרעפט זיך אויך ביי יו-דען. איז ער הייסט עס, ווענינסטענס... פערדעכ-טיג. פריטש — זאגט ער — איז טאקע פיל מאל געווען בעשטראפט, אבער געשעהען איז עס מחמת דעם, וואס פארין היטלער-רעזשים איז די דייטשע יוסטיץ געווען „פעריודישט".

וואס לאאזלי דערצעהלט וועגען דער פריי-מוירעריי, דאס אינטערעסירט בכלל נישט פליש-האוער'ן, ער קען זיך — זאגט דער נאצישער למדן — אויף די זאכען בעסער ווי לאאזלי.

ווייטער קומט א פרישער מבול אנגריפען אויפן „יודישען פעלקער-בונד" און אויפן ווער-סאלער טראקטאט און ווידעראמאל די בעהויפ-טונג, אז ציוניזם איז ... באלשעוויזם.

לסוף בעמיהט זיך דער נאצישער „מומחה" צו געבען צו פערשטעהען די שווייצער, אז ער מיינט נאר זייער טובה און גיט זיי דעריבער די „פריינדשאפטליכע עצה", אז זיי זאלען מרביץ-ברבים-זיין די תורה פון די „פוטאקאלען פון די זקני-ציון".

א וואָרשאווער „פראטאקאלען" - ברא-שור אין יודיש אויפן געריכטס - טיש.

ווען פליישהאוער האט געענדיגט, בעט ק. א. לאאזלי דאס וואָרט צו א קורצער ערקלערונג.

דער עקספערט פון דער פערטיידיגונג — זאגט לאאזלי — האט דא איצט פארגעשטעלט דעם געריכט אלס „בעווייז-מאטעריאל" פאר דער אור-טענטישקייט פון די פראטאקאלען אנ'אויסגאבע אין דער יודישער שפראך, וואס איז ערשינען אין א וואָרשעווער פערלאג. איך בעט דאס געריכט פעסטצושטעלען — אויף'ן יסוד פון דער הקדמה צו דער דאזיגער בראשור — אז זי איז ערשינען נאך דער אקטאבער-פערהאנדלונג פון 1934 און האט געהאט דעם צוועק צו אינפארמירען די יו-דישע עפענטליכקייט וועגען אינהאלט פון דעם [illegible]

פון פובליקום פאלען אויסרופען: „פוי, פליישהאוער".

דערמיט איז געשלאסען געווארען דע[illegible] פון די עקספערטען.

וואס זיי זענען געשלאסענע געזעלשאפטען.

דער „בני-ברית"-אָרדען איז א נישט-פאלי-טישע פעראייניגונג, וואס האט מיט מאסאנעריע די מינדעסטע שייכות נישט. זיין טעטיגקייט איז בלויז א פילאנטראפישע און געזעלשאפטליכע. בעת דער מלחמה האט די „בני-ברית" — דווקא אין דייטשלאנד! — זיך אויסגעצייכענט מיט איהר אינטערקאנפעסיאנעלער הילפס-אקציע פאר די קריגס-פערוואונדעטע.

די פריימוירערייי איז ענטשטאנען אין 17-טען יאהרהונדערט אין ענגלאנד, און צו יענער צייט האבען אין ענגלאנד געלעבט בלויז געצעהלטע, קוים טאלערירטע יודען. די לעגענדע וועגען „יודען און מאסאנען" זענען פונקט אזוי לעכערליך, ווי די בעהויפטונג, אז יודען האבען געמאכט די פראנ-צויזישע רעוואלוציע. פון 1789. אין גאנץ פראנק רייך האבען דעמאלט געלעבט אנ'ערך 40 טוי-זענד יודען, און דאס אויסשליסליך אין באָרדאָ און עלזאס. קיין שום פאליטישע טעטיגקייט האָ-בען זיי נאטירליך נישט געפיהרט.

די מאסאנען-לאזשען נעמען אויך אָן יודישע מיטגלידער, הגם נישט אלע לאזשען. אינטע-רעסאנט איז לאאזלי'ס סטאטיסטיק פון די שוויי-צארישע לאזשען: אין דער „אלפינא"-לאזשע זענען רא קוים 2 פראצ. יודען; אין דער „אלד-פעלאוס" לאזשע ווענינער ווי איין פראצ. און אין דער „א ניאן"-לאזשע קיין איין יוד נישט. אין שוויי-צארישען בונדעס-ראט איז נישטא קיין איין פריי-מוירער. דאס זעלבע בילד איז אויך פעסטצו-שטעלען אין אנדערע לענדער. עס זענען זאגאר דא מאסאנען-לאזשען (אין דייטשלאנד), וואס זע-נען אפען אנטיסעמיטיש.

די פראטאקאלען שטאמען פון א קאנ-גרעס פון... קעז - פראדוצענטען.

די עקספערטיזע פון ה' פליישהאוער — ער-קלערט לסוף לאאזלי — איז נישט מעהר ווי דער פאלעמישער, געוויסענלאזער פרוב פון פראפאַ-גאנדא-מאכעריי פארן נאציאנאל-סאציאליזם און זיינע אידעען, האט אבער גארנישט צו טון מיט דער „בני-ברית", ווייל דער „בני-ברית" איז א אויסגעצייכענטער אינסטיטוט, וועלכער האט אויפגעבויט א גרויסע ארבעט אין בעקעמפן דעם שונד-ליטעראטור פון ערגסטען, נידעריגסטען און גע-פעהרליכסטען מין.

דאס „לעצטע וואָרט" פון פליישהאוער'ן.

פליישהאוערס „רעפליק" אויף לאאזלי'ס רע-פעראט האט שוין אפילו לויט איהר פארם נישט געהאט דעם הויכרעדערישען כאראקטער פון זיין פינפטאגיגער „עקספערטיזע". ער חזר'ט נאך איבער פערשידענע אומגעלומפערטקייטען, עס שיינט אבער אז ער אליין גלויבט שוין נישט אין זיינע אייגענע ווערטער.

קערענסקי — זאגט ער — איז טאקע נישט געווען קיין יוד, אבער „לויט זיין בליט" האט ער יא געהערט צו יודען. די „בני ברית" איז יא פאליטיש. דער נאמען „לאמבער" קומט טאקע פאר ביי קריסטען, אבער ער טרעפט זיך אויך ביי יו-דען. איז ער הייסט עס, ווענינסטענס... פערדעכ-טיג. פריטש — זאגט ער — איז טאקע פיל מאל געווען בעשטראפט, אבער געשעהען איז עס מחמת דעם, וואס פארין היטלער-רעזשים איז די דייטשע יוסטיץ געווען „פעריודישט".

וואס לאאזלי דערצעהלט וועגען דער פריי-מוירעריי, דאס אינטערעסירט בכלל נישט פליש-האוער'ן, ער קען זיך — זאגט דער נאצישער למדן — אויף די זאכען בעסער ווי לאאזלי.

ווייטער קומט א פרישער מבול אנגריפען אויפן „יודישען פעלקער-בונד" און אויפן ווער-סאלער טראקטאט און ווידעראמאל די בעהויפ-טונג, אז ציוניזם איז ... באלשעוויזם.

לסוף בעמיהט זיך דער נאצישער „מומחה" צו געבען צו פערשטעהען די שווייצער, אז ער מיינט נאר זייער טובה און גיט זיי דעריבער די „פריינדשאפטליכע עצה", אז זיי זאלען מרביץ-ברבים-זיין די תורה פון די „פוטאקאלען פון די זקני-ציון".

א וואָרשאווער „פראטאקאלען" - ברא-שור אין יודיש אויפן געריכטס - טיש.

ווען פליישהאוער האט געענדיגט, בעט ק. א. לאאזלי דאס וואָרט צו א קורצער ערקלערונג.

דער עקספערט פון דער פערטיידיגונג — זאגט לאאזלי — האט דא איצט פארגעשטעלט דעם געריכט אלס „בעווייז-מאטעריאל" פאר דער אור-טענטישקייט פון די פראטאקאלען אנ'אויסגאבע אין דער יודישער שפראך, וואס איז ערשינען אין א וואָרשעווער פערלאג. איך בעט דאס געריכט פעסטצושטעלען — אויף'ן יסוד פון דער הקדמה צו דער דאזיגער בראשור — אז זי איז ערשינען נאך דער אקטאבער-פערהאנדלונג פון 1934 און האט געהאט דעם צוועק צו אינפארמירען די יו-דישע עפענטליכקייט וועגען אינהאלט פון דעם [illegible]

פון פובליקום פאלען אויסרופען: „פוי, פליישהאוער".

דערמיט איז געשלאסען געווארען דע[illegible] פון די עקספערטען.

צו דער אויפמערקזאמקייט

פון די אינהאבער פון די אונטערנעהמונגען, וואו מען שפילט אי קארטען, בילארד א. אנד.

די שטעטישע סטאראסטווע מאכט בעקאנט, אז צוליב ענדערונגען אין דעם אינדוסטריע־געזעץ, גיט ערלויבנישען צו פיהרען לאקאלען, וואו מען שפילט אין קארטען, בילארד א. ד. ג. ארויס נאר די אדמיניסטראטיווע מאכט ביי דער וואיעוואודזטווע; ערלויבנישען צו שפילען אין קארטען, בילארד אין די גאסטראנאמישע לאקאלען, קלובען, צוקערניעס א. ד.ג. גיט ארויס אין לארז די שטאטישע סטאראסטווע

אין צוזאמענהאנג דערמיט ווארענט די שטאטישע סטאראסטווע אלע אינהאבער פון די אונטערנעהמונגען, וואו מען שפילט אין קארטען בילארד א.ד.ג. אז זיי זאלען אדער ליקווידירען די פערוויילונגס־אפטיילונגען אין זייערע אונטערנעהמונגען, אדער זיך בעזארגען מיט די נויטיגע ערלויבנישען ביי דער געהעריגער ראכט, ווייל דעם 31 מאי וועלען אדורכגעפיהרט ווערען קאנטראלעס אין די אלע לאקאלען. און די, וועלכע האבען נישט אויסגעפיהרט די פאר־שריפטען, וועלען צוגעצויגען ווערען צו פעראנט־וואָרטליכקייט.

—=—

„העלענאוו"

היינט זונטאג, דעם 12 מאי קימט מאר די פייערליכע ערעפנונג פון זומער־סעזאן אין „העלענאוו". 11 ב זייגער אינדערפריה וועט געשבען ווערען ב פריהמארגען־קאנצערט אויסגעפיהרט דורכ'ן סימפאנישען ארקעסטער אונטער דער דירעקציע פון סעווערין פיעטרושקע. אלס סאליסטין טרעט ארויס די ערשטקלאסיגע סירעל־שפילערין פרל. ביאוניסלאווא ראטשטיט.

2 גרויסע געווינסן פון דער איצטיגער 4. קלאס

100.000 זל. אויף נומער 72859

50.000 זל. אויף נומער 137936

זענען געפאלען אין דער גרעסטער און גלילליכסטער פוילישער קאלעקטור

J. WOLANOW

Łódź, Piotrkowska 11 i Piotrkowska 72

Pabjanice, Plac Dąbrowskiego 3

קאנטא פ. ק. א. 141.795

וואלאנאוו ברענגט רייכטום!!!

ציהונג פון דער מלוכה־לאטעריע

4־טע קלאס — 5־טער טאג

100 tys. zł. — 171042

20 tys zł. — 73722

10 tys zł. — 20418 58141 100505 11485

5 tys zł. — 52426 78204

2 tys zł. — 76 3071 4178 5585 31512 46831 47169 57400 68499 92909 93468 104688 104740 108373 112835 129193 141501 144489 172621 176217 180136 184271

1.000 — 2926 9713 27560 27613 30694 38121 38778 41799 43760 44027 46013 52239 63290 6560 63894 65894 61588 80535 80399 82271 84238 92519 110390 133080 117956 119099 131071 135436 152645 155765 163159 164356 170317 171172 173187 176332 176419 181836

STAWKI.

Po złotych 200.

118 39 217 372 82 445 585 705 16 47 832 80 915 38 60 1164 254 56 331 58 426 60 5 501 632 50 80 9 916 42 2280 328 406 30 62 84 585 706 48 858 84 916 39 3006 348 415 77 547 739 828 4044 265 649 775 5002 70 105 229 342 49 502 52 97 615 42 719 26 93 990 6 6022 202 406 35 62 135 808 7150 62 251 76 433 673 851 975 9165 238 95 329 62 410 610 61 77 84 703 9003 123 203 337 62 444 612 18 25 823 943 77.

10062 79 176 266 73 337 636 737 11009 23 35 53 162 273 313 85 472 8 81 534 59 77 899 12015 53 95 280 496 66 79 852 88 13022 169 430 729 67 79 809 35 14078 163 4 271 368 560 643 701 88841 3 921 31 15046 77 164 387 422 568 919 25 53 98 702 16162 434 727 77 885 17004 128 50 79 360 74 6 408 668 92 747 804 25 95 903 11 18148 219 76 431 568 715 863 84 919 66 9 19 288 333 40 422 760

20164 437 75 91 503 20 90 707 21250 656 771 826 970 22126 363 604 726 46 920 63 23006 47 203 20 49 79 314 523 24064 773 167 82 317 67 94 477 651 745 887 983 25069 70 189 304 50 98 458 615 732 987 26295 448 50 8 87 926 27255 77 527 28 55 70 83 618 839 952 28020 63 94 6 137 458 549 614 811 99 939 66 29041 574 627 69 900

30019 48 164 212 28 32 5 81 512 51 659 717 881 311100 48 92 205 42 46 80 368 415 532 685 850 997 32104 28 68 285 320 53 585 852 965 33008 61 175 353 85 473 886 546 34025 58 97 397 513 43 740 72 805 44 87 992 938 35216 392 648 781 805 36062 70 89 98 103 88 272 80 91 329 407 30 51 88 92 503 748 891 37081 102 405 863 919 97 38060 77 241 84 407 90 523 745 39127 231 400 24 82 572 649 729 945 81 99.

40160 203 400 33 41 42 910 41202 549 69 87 913 98 42203 59 71 505 82 784 973 96 43048 128 99 286 840 59 979 201 96 44008 11 98 138 489 635 39 45005 27 38 197 217 57 63 84 429 60 609 18 901 46020 68 414 27 96 626 95 617 22 40 917 47028 47 100 252 361 569 646 66 87 773 831 60 941 48106 7 10 38 60 448 537 927 55 49026 31 44 169 298 303 68 522 30 733 806 33 919 93.

50022 155 81 241 71 85 450 662 76 705 821 92 906 40 51171 212 363 660 787 496 51005 366 481 594 97 655 705 820 53002 194 274 319 411 548 613 74 892 54094 163 88 267 72 412 33 66 527 44 91 643 750 81 868 55119 207 366 881 917 54 56083 135 205 76 394 700 897 900 57043 187 327 66 409 24 42 45 526 741 900 89 58045 84 158 42 204 307 747 814 43 59001 4 67 90 121 304 36 593 602.

60085 322 514 754 819 904 74 61017 70 6 100 2 228 333 49 459 588 609 33 409 699 882 94 62077 110 42 270 320 584 89 723 56 71 824 63021 153 49 249 478 639 780 955 911 61 64 278 356 66 542 95 637 700 41 72 875 977 65175 256 76 559 891 6 66097 134 205 332 529 611 34 67046 83 183 84 285 340 404 606 88 745 897 68003 83 110 52 76 96 504 23 783 809 33 42 976 69001 271 312 93 4 544 52 608 738 815.

70119 219 81 96 582 95 702 15 18 71038 239 41 335 4440 605 917 35 72008 40 117 40 391 472 573 77 627 819 30 954 73006 68 165 82 96 241 454 510 843 74 5 74356 501 97 761 810 18 89 930 2 52 75036 178 232 406 527 60 4 854 956 76176 211 22 84 478 571 91 605 8 903 77177 394 494 695 977 78301 51 3 497 593 687 728 31 86 834 60 924 79311 40 540 2 884 946.

80137 79 36 444 567 86 637 9 954 64 81156 87 98 249 99 314 84 636 61 962 82054 213 22 26 71 92 631 777 803 55 27 83034 47 250 81 419 61 80 8 802 902 84117 74 317 4447 705 62 947 52 9 85004 140 450 69 549 88 630 706 877 99 972 86062 430 753 901 669 87016 139 216 96 331 74 497 769 892 88164 83 264 404 709 966 89103 22 283 441 551 616 44 946.

90144 57 268 312 66 525 673 92 839 60 928 91008 34 102 4 225 74 94 404 47 553 97 637 80 965 92060 104 263 7 319 484 99 616 84 729 43 840 2 906 93065 306 19 25 93 457 645 720 71 850 988 94219 74 369 561 86 633 79 751 834 97 914 95080 134 42 339 76 432 545 616 47 83 89 763 96249 353 75 6 475 645 908 88 97145 56 280 356 66 412 651 746 68 71 98056 71 202 345 428 517 692 824 6 44 57 989 99047 67 88 160 338 40 516 48 730 81 800 73.

100039 280 365 436 686 787 838 927 76 101029 481 622 704 66 862 91 102013 32 102 557 608 714 905 902 5 24 103027 124 263 508 50 606 23 92 738 911 43 104102 66 292 77 767 979 105104 83 228 54 71 86 305 518 642 53 726 36 906 2 35 106009 30 66 120 230 77 351 593 891 911 59 107082 153 348 79 411 66 555 829 43 108008 217 37 388 402 34 66 604 60 825 912 30 53 77 109115 428 534 650 707 823 77.

110028 101 303 85 496 578 89 908 111050 219 83 344 586 614 40 707 96 886 112054 64 147 311 30 597 715 820 30 113044 487 615 79 4 894 950 114070 148 66 256 312 511 50 69 115024 181 93 230 7 40 88 812 94 116006 75 266 358 435 529 991 117024 6 143 66 200 79 318 660 936 118101 42 88 210 84 397 433 67 526 614 30 735 946 119055 66 168 283 767 915 44 59.

120038 569 95 676 744 121121 206 88 333 502 122092 442 88 507 25 37 621 786 864 956 123078 83 672 88 735 891 919 45 54 124148 271 97 336 86 496 505 887 994 125275 389 93 4 620 94 812 961 70 126010 96 310 17 451 586 611 742 57 79 858 60 89 127021 27 190 5 498 509 636 58 128040 125 73 92 268 381 608 841 129075 96 187 380 76 451 543 618 703 8 801 26 924 49 76.

130085 121 403 717 98 131008 113 79 88 267 410 638 773 869 945 132379 410 32 507 660 779 972 133173 242 558 625 787 805 98 134019 424 527 50 4 678 875 810 91 135248 339 58 546 618 58 628 850 89 917 136015 83 4 160 255 322 427 516 603 918 137069 362 456 517 653 783 890 138048 108 32 5 212 37 84 344 400 553 761 941 63 139045 79 325 452 500 706 800 30 73 909 12.

140086 120 5 36 66 246 641 4 807 18 930 50 97 141021 31 66 70 82 136 7 48 81 618 22 44 838 56 948 31 142327 477 523 638 920 97 143141 256 337 52 489 571 609 96 880 944 144000 6 75 442 509 607 42 73 811 17 19 960 145063 76 102 319 66 420 513 26 609 21 824 46 97 900 644 146001 35 169 557 636 43 779 816 48 936 43 147009 207 13 588 702 808 997 148002 46 148 98 90 281 307 69 460 ? 89 594 811 72 927 149014 37 105 252 320 44 75 504 692 810 83 947.

150011 121 57 67 84 266 410 661 738 838 998 151043 256 308 472 502 619 61 152061 194 302 542 705 32 5 956 153040 50 181 342 75 516 687 784 890 154035 150 341 98 403 575 634 743 919 155049 178 207 27 354 72 93 450 57 67 674 726 825 905 45 156076 137 356 429 99 600 29 717 815 157071 101 223 85 308 82 544 89 617 717 158099 154 504 646 744 89 98 884 159014 139 289 346 74 425 28 580 610 67.

160083 96 385 782 854 97 841 161076 166 69 242 334 74 85 482 754 162049 339 799 834 93 163027 99 476 616 40 722 66 85 164132 43 350 63 57 56 61 96 408 662 836 922 69 165018 57 206 20 418 64 535 54 736 54 166031 125 21 221 36 59 320 430 63 415 609 94 96 789 93 975 67229 322 406 26 49 71 571 611 735 809 168172 240 413 621 65 75 772 169100 97 453 575 718 29 7 70 79 453 575 718 29 70 79 89 879 98

170050 150 207 44 384 432 513 776 171089 454 543 652 97 732 54 68 92 — 859 938 172026 57 255 77 481 649 868 992 173077 118 64 226 303 32 438 39 91 598 90 683 822 40 916 174033 351 464 530 703 905 175191 323 709 69 802 997 176013 206 65 346 97 431 37 45 77 99 595 603 909 938 177079 90 246 459 95 520 662 80 99 744 945 72 78 178004 58 198 267 209 21 618 33 46 67 99 977 179110 41 34266 419 522 34 53 87 — 795 878 83

180005 173 353 448 742 77 853 95 926 67 181027 31 200 2 348 656 915 21 65 182114 77 287 554 24 57 76 92 707 49 999 183013 48 129 317 19 465 89 503 623 51 77 184003 284 341 97 430 58 556 57 85 665 768 883 918

Drugie ciągnienie ważniejszych wygranych.

100.000 zł. — 72859

20.000 zł. — 83895 99552

10.000 zł. — 2627 20305 26779

5.000 zł. — 38112 54101 101800 155994 166323

2,000 zł. — 2707 3581 6699 8713 31092 49038 50918 81924 82369 82601 91451 93835 99505 110530 159383 168223 — 175618 181531 180197

1.000 zł. — 19018 16118 17062 18041 31215 32040 31092 36963 38205 41424 43518 44792 45717 52645 53929 57605 58546 59061 63444 72962 85292 87178 90013 101821 106544 111415 113011 — 128574 130154 141651 146216 146584 147350 147907 149718 156491 157719 169006 171352 181099 182242

Po 200 złotych

135 80 404 530 725 98 845 88 1112 93 99 266 75 361 565 879 902 2003 100 26 263 326 43 458 587 618 62 985 3015 73 256 321 32 89 532 52 85 720 818 82 4003 34 176 279 594 813 24 61 983 5011 59 231 62 66 71 77 376 492 704 40 852 975 6133 79 245 591 589 94 725 935 39 94 912 58 7022 116 30 229 392 440 551 90 8045 286 442 550 600 50 705 35 932 419 106 37 96 358 556 619 28 722 77 871 901

10026 39 57 99 729 83 99 810 14 67 905 11098 102 307 418 87 450 709 30 85 814 99 12013 80 299 513 601 26 88 705 66 837 58 918 13013 160 364 86 508 980 14216 302 47 625 703 800 87 91 15118 39 346 451 511 941 16050 161 253 305 410 40 57 61 84 597 783 801 41 17072 125 559 87 435 74 520 89 799 809 42 950 18023 54 87 171 231 68 357 468 674 741 52 77 855 912 19009 116 95 216 324 476 583 644 66 763

20111 85 229 300 425 30 457 610 730 910 21314 94 475 525 796 808 922 64 22010 69 593 669 740 73 810 18 80 970 93 23048 53 653 24137 327 31 598 665 91 757 841 907 34 25142 227 364 407 511 807 98 607 26 747 68 867 74 942 26019 394 506 45 968 72042 155 605 20 88 739 87 28055 99 205 336 906 29112 284 95 422 86 551 85 605 38 850 80 952

30109 21 45 67 81 431 780 809 77 89 924 69 93 31027 71 95 147 339 74 552 608 87 711 47 98 80264 32087 94 167 357 449 517 28 66 625 741 33117 315 471 580 743 875 81 923 40 35069 80 134 72 89 206 305 07 522 98 609 728 35 177 99 222 31 388 406 525 47 629 742 83 836 44 81 36201 486 603 09 728 39 824 27 37078 282 85 302 29 470 585 668 725 57 907 66 38016 33 141 56 66 285 374 455 616 782 830 907 96 39101 282 319 37 409 521 55 88 92 733 819 36

40220 32 90 413 90 769 821 51 41093 36 83 602 46 96 748 818 30 42182 352 446 848 72 958 43268 97 382 93 678 828 90308 430 46 100 07 21 275 326 92 611 2842 707 45117 54 92 300 48 64 430 737 837 46048 88 116 60 77 207 594 509 634 824 928 54 71 48098 102 445 551 632 739 49092 245 376 512 27 80 92 666 703 898 967 50042 59 71 80 87 243 26 322 76 87 557 72 673 731 90 51076 77 139 64 346 893 637 711 52042 121 211 357 437 589 802 97 931 87 53311 44 420 550 602 50 815 917 27 57 54104 286 342 428 508 668 95 742 76 99 889 935 42 95 55071 116 29 30 81 285 723 410 20 578 604 27 771 73 988 56000 19 78 99 106 22 408 24 918 31 51 57035 117 46 257 309 451 98 509 11 58002 35 156376 92 476 662 72 776 853 956 59093 177 252 40 710 21 23

60028 191 407 506 67 605 817 75 79 61025 270 517 681 846 944 62000 185 201 04 357 706 87 63027 94 181 216 375 438 85 546 600 07 763 873 64063 227 97 55 71 534 551 88 909 51 96 15020 345 589 753 78 874 972 66078 80 251 69 315 23 401 12 35 58 514844 88 67319 43 477 93 514 35 781 929 63 68001 144 613 208 46 836 934 90 69004 72 75 80 195 276 395 502 34 90 604 806 53

70111 500 48 675 727 45 96 886 7107 09 67 261 331 35 508 624 71 810 46 903 05 18 12085 332 67 89 468 87 510 69 94687 813 991 73080 104 203 862 453 88 519 58 654 85 824 68 962 74012 236 322 81410 98 726 96 956 75274 82 399 440 58 600 63 65 709 81 87 99 916 71 76011 76 297 387 443 534 600 077 94 7235 824 71 907 10 41 84 77007 38 41 62 157 339 60 488 99 630 740 94 821 919 78132 43 57 219 35 498 523 745 801 982 89 799101 75 210 713 836 91

80192 386 521 71 711 75 880 81046 43 106 44 282 363 550 645 743 895 918 76 82153 212 494 535 49 624 765 83013 32 73 157 227 316 606 709 23 27 36 63 811 933 49 61 86 84039 40 231 56 359 530 613 717 901 24 39 85163 80 359 522 601 897 989 86013 40 119 455 561 635 87194 311 703 822 58 975 81 88214 319 407 721 78 91 814 60 917 89032 73 169 72 369 584 815 16 49 910

90215 350 449 572 610 808 09 32 970 71139 259 98 301 22 441 528 98 634 50 92074 101 25 84 83 218 320 87 462 65 515 91 624 813 59 968 93247 434 98 548 795 867 84 99 94083 210 434 697 737 41 809 95148 236 489 500 44 71 81 680 788 823 57 919 96031 314 54 529 615 727 822 43 67 97021 36 40 149 58 364 544 632 72 79 718 28 802 15 901 25 77 98098 234 60 86 99 367 464 71 81 548 699 730 78 935 70 99007 131 96 257 315 490 564 857 905

1100067 114 256 429 30 594 694 901 111008 163 64 76 91 234 385 570 617 703 953 102092 105 88 379 87 962 103020 121 201 431 597 605 766 104115 213 19 316 502 08 61 68 606 712 809 105034 185 85 395 599 687 88 716 106046 286 328 418 64 539 714 25 897 107183 375 614 28 769 108270 300 449 54 56 599 895 984 109053 137 221 329 404 38 542 618 57 60 95 941

110027 48 70 97 322 42 64 494 587 640 796 961 111047 68 197 358 69 81 433 504 611 748 856 937 112012 99 129 38 51 605 64 81 717 51 74 83 3936 86 113126 43 98 220 369 437 647 75 785 840

114033 174 219 94 99 485 88 633 918 115034 142 277 621 36 712 78 817 81 116041 214 42 69 470 85 534 674 748 64 824 915 117031 172 201 36 94 923 4 573 677 71 73 764 99 820 86 118607 149 437 76 762 943 119096 163 242 300 510 28 63 720 69 813

120061 217 344 847 610 14 905 121004 10 46 507 867 56 122064 157 284 319 458 65 94 588 791 809 123062 74 245 311 58 438 45 48 59 602 474 50 31 44 70 738 873 124019 10 420 70 554 631 47 92 793 911 125007 42 74 123 51 210 86 779 804 22 31 926 126115 21 97 200 39 46 389 423 365 605 30 40 83 94 911 74 127086 361 431 572 779 879 910 128247 75 414 610 32 810 86 911 51 129185 219 319 58 698 912 70 72 4

130037 67 211 36 32 58 322 68 873 743 899 914 131127 50 238 76 408 18 519 620 725 51 868 132088 75 164 67 461 578 675 96 742 71 133044 75 300 134013 26 62 127 203 403 518 811 36 997 20 135286 369 479 540 734 136162 261 478 92 537 677 801 942 137119 55 201 204 97 305 471 519 649 71 85 969 74 138518 604 812 69 951 139011 119 214 72 348 54 497 546 60 689 821 93

140299 350 93 410 609 30 80 704 24 60 821 141035 122 19 22 29 38 51 68 99 307 61 76 646 739 893 921 34 45 142028 51 80 216 301 16 57 448 738 842 88 909 88 143071 521 622 94 793 929 144049 208 9 394 428 38 54 67 598 622 68 725 876 145209 62 514 71 61 146 719 52 901 69 146122 288 559 792 94 805 909 28 44 147333 36 52 399 473 543 604 776 874 968 81 148315 40 525 666 852 74 912 149052 62 216 23 359 69 88 477 93 910 12 64 94

150013 48 180 214 352 414 30 70 521 60 600 16 50 788 830 950 151032 136 58 60 273 300 41 593 626 762 968 88 15296 411 29 601 779 825 990 153122 51 59 406 39 41 61 78 549 65 776 154039 135 96 322 469 522 964 155024 37 97 217 348 540 644 746 156025 58 62 100 45 67 228 404 25 83 84 612 713 63 157038 60 98 333 497 517 58 67 618 57 61 707 960 158178 250 493 530 68 97 630 885 159088 108 89 259 369 437 66 707 12 36 94 910 25

160038 95 266 77 451 81 613 708 917 22 161057 143 208 51 399 636 75 98 709 975 162179 20 657 340 510 13 28 655 804 28 941 163094 219 28 39 5491 549 618 48 80 854 86 909 57 164026 117 511 553 715 50 71 809 31 47 62 93 165116 217 654 729 92 821 41 50 71 942 166073 132 55 208 62 213 18 59 79 69 578 931 65 73 167063 122 29 246 82 304 403 77 659 822 92 168022 434 439 879 169210 19 89 95 300 419 78 93 883 945

170076 177 205 09 347 500 77 621 76 93 718 91 803 99 955

171161 91 609 78 717 40 172096 198 268 407 29 568 606 09 20 732 49 173163 343 49 425 528 30 36 43 58 79 605 71 795 871 85 964 174361 620 527 175036 88 115 28 309 433 75 529 64 728 876 176044 73 143 351 436 61 512 84 949 177000 49 175 270 80 444 502 68 810 42 43 926 79 178031 162 271 93 429 79 721 804 946 179161 243 61 352 69 604 86 722 800

180043 61 94 124 208 17 91 305 517 746 839 59 67 181019 120 52 369 411 43 89 638 736 85 89 820 94 994 182070 92 124 343 5 0530 620 87 812 87 27 183016 105 84 252 66 337 93 444 80 534 727 37 801 02 915 184052 244 505 63 726 37 50 85 872 74 98

1938 שנה 12 מס' 109 מ.ש.ד.ד.ש.ר.ש.ר.ש.ר

„דויער מיט'ז טויט"

RONALD COLMAN, LORETTA JOUNG

זויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע.
דער זאל איז ווענטילירט.
אנהייב פון די סעאנסען: 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג 1.30

היינט
אוי פאלגענדע טעג!
גרויסער סענסאציאנעלער פילם א. נ.
אין די הויפט-ראלען:
דער זאל איז ווענטילירט.

קראנג-ריגא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

דאס נייע-ערעפענטע „NOWOSCI"
אינה.: I. TIGER
געשעפט פון זייד און וואל
פיעטריקאווער 29, טעל. 22-213
עמפפעהלט א רייכען אויסוואהל פון די לעצטע פריהלינגס-זומער בייהייטען
פאכמענישע און סאלידע בעדינונג
פרייזען זעהר נידריגע
דאס בעזוכען אונזער געשעפט
ערפליכטעט נישט צום קויפען.

שייטרען
מיט פאריזער שרינדן
און פערטיגע שייטלן
ביי קערש.
סקווערואווא 15

אנאנסען
— אין —
פאלקסבלאט
האבן גרויס ערפאלג

Dr. med. D. Frid
אינערליכע קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף זאוואדזקא 16a
פראנט 1 שט. טעל. 78-224
נעמט אן פון 9–10 און פון 5–7 אוי.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפיליס
און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג
פון מענער-שוועכע
אנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פראנט, 1-טער שטאק.
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוי.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

LABORATORJUM ANALITYCZNE dla celów DJAGNOSTYKI LEKARSKIEJ.
J. ROZENBERGA
st. asystenta fizjologji Wolnej Wszechnicy Polskiej
Piotrkowska 101 m. 8, tel. 130-87
wykonywa wszelkie analizy (chemiczne, bakterjologiczne, serologiczne, mikroskopowe i in.) krwi, kału, nalotów i t.p

לעטשניצע
פאר ווענעריש קראנסע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוענד.
ווענעריש-קראנקע, מענערשוועכע
און הויט-קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אוריז
די פערהיטונגס-סטאציע
אין מעטשע, א לאנגען סעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

קלוינע אנאנסען
1 זלאטי אן אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

עס ווערט געזוכט
א פאבריקס-לאקאל
מיט א בעטען-פיסבאדען אין דער גרויס
ביי 300 קוואדראט-מעטער (די ברייט פון
14 מעטער); אפערטען אין אדמיניסטר.
אונטער „Fabryczny". 1031

Dr. med. Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז אין אורין-קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוי

Dr. med. E. Gutman
קינדער-קראנקהייטען
נעמט ווידער אז
Gdańska 26, tel. 173-00.
טעגליך פון 11–1 און פון 4–6 נאכמ.

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און ווענעריש
קראנקהייטען און מענער-שוועכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט
זונטאג פון 10–12 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

לעטשניצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען-גאבינעט
ווענעראלאגישעס אמבולאטאריום
פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אוונט.
ווייזיט 3 זל.

פערשידענעס

איך זוך א קאמפאניאן צו א גאנג באר און איינגעפיהרט געשעפט מיט קאפיטאל 6000 זלאטים. גענן ריזיקא ווערט גארענטירט. ג'פערטען אונטער P. R.

2 ענגלישע לינקס שטריקמאשינען פאר זאקען מיט אדער אהן גומי-אפאראט ווערט געזוכט צו קויפען. אפערטען אונטער 123 אין אדמינ.

איך קויף געזוכט מעבעל און צאל גוטע פרייזען. ביי מיר איז אויך צו בעקומען שלאף-צימער, עס צימער און פער שידענע מעבעל-שטיק אויף עגצעל. אויך ווענוצטע אין גוטען צושטאנד. שענקעווי-טש 52 אין מעבעל-מאגאזין, טעל. 261-08.

די בעסטע לאדעס בעקומט מען נאר אין דער בעקאנטער צוקערניע קושמירעק, שרודמיעסקא 11, טעל. 211-54.

איך קאן מיטנעמען א מריילין און א יונגערמאן קיין פאלעסטינא, צו ערפאהרען 6-שערפינ 21|23 אין פא-פיר-געשעפט ביי ווארשאווסקי.

Zaginiony weksel na zł. 35 pł. 1|6 1935 r. wystawca Maroko Pabjanice na zlecenie Lipmanowicz, weksel zostaje unieważniony, zwrócić do p. Goldberg, Ogrodowa 1.

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej na zł. 10.— na imię H. L. Mandelbaum, Gdańska 23 za № 31910 z dn. 30|X–25 r. 7624

היגיענישע
ד"ראט-מאטראצען
אין צו בעקומען ביליג ביים טאפ-צירער
I. Bresler פאלודניאווא 10

פרייע פאסטענס

א קוואליפיצירטער דרוקער ווערט געזוכט פון זאפארט זיך צו מעלדען „Futura" פיעטריקאווער 64.

עס קאן זיך מעלדען א לערנינגעל צו ס'וויטערס פון א בעסערער פאמיליע אהן צוצוצאהלען, צעגעלניצנא 15, ליבראווסקי.

צו א קריטע-מאשין און צו א גע-וועהנליכער מאשין און א האנד-נייהערין ווערען געזוכט פון באלד פיעטריק 115, וו. 7, פראנט, 2: שטאק. 7628

ראבאלען

צו פערדינגען דריי צימער און קוך מיט בעקוועמליכקייטען אויף שקאלנא 7 וו. 43 ביליג דירה-געלד. מעקלערס געוואונשען.

א מעבלירט לעצט צימער צו פער דינגען מיט אלע בעקוועמליכקייטען אין צענטרום שטאט צו דערוויסען זיך ביי צוקער, פאמארסקא 19 הערבאטשארניע.

צו פערדינגען א גרויס געוועלב אויף א וואוינונג ביליג דירה-געלד, בושעזשינער 57a, פרעגען אויפ'ן ארט, מעקלער געוואונשען.

א בעקעריי ווי אויך א ווילע אויף א פענסיאנאט אדער אויף א קאלאניי אויף די טעאדארען צו פערמיטען. צו ערשאהרען פראנציסקאנער 30 ביים וועכטער.

אין בעסטען פונקט אין פארטער אפצוגעבען א שטוב מיט א קוך זגער-זשער 12 מאשקאוויטש.

א גרויס מעבלירט צימער עוועג-טזעל אהן מעבעל מיט בעקוועמליכקייטן צו פערדינגען. צו ערפאהרען פאלודניא-ווא 31 ביים וועכטער.

Dr. med. MARJA KOHNOWA
נעוו. ד"ר אין דער אויגען-קליניק אין וויען
ספעצ. פאר אויגען-קראנקהייטען
נעהמט אן פיעטריקאווער 51,
טעל. 170-03.
אויפנאהם-שעהן פון 10—12 און פון 4—6 נ"מ

Dr. Med. J. Schlosser
כירורג
האט זיך איבערגעצויגען אויף
צגערניאנא 30 טעל. 122-16
נעהמט אן טעגליך פון 4–7 אוי.

Starszy Felczer R. JOSKOWICZ
PÓŁNOCNA 4, tel. 141-86
שטעלט טעגליך פ אקען מיט פרישע
קראוויינקע און גיט ארויס שוויידצטוועס.
נעהמט אן פון 8 ביז 11 פריה
און פון 4 ביז 9 נאכמ.

3-pokojowe mieszkanie
wszelkie wygody, pięknie wykończone, do wynajęcia.
Informacje u dozorcy domu — Mielczarskiego 4 (Szkólna).

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אן פון 4–8 אוועגד.

בעלאנטמאכונג.
וויכטיג צום זומער-סעזאן!
ס'ווערט בעקאנט געמאכט דער ג'
קונדשאפט, אז ביי דער צוקערניע
קושמיראק, שרודמיעסקא 11
איז ערעפענט געווארען א שעהן גאסט-
צימער און ס'ווערען ארויסגעגעבען גע-
שמאקפולע פריהשטיקען און אונטע-
ברויטען פון 5 גענג צום פרייז פון
80 גראשן. קומט און איבערצייגט איך!

Dr. med. W. EYCHNER
פרויען-קראנקהייטען
צגערניאנא 4, טעל. 134-72
נעמט אן פון 2 ביז 3.30 נאכמיטאג
און פון 6.30 ביז 8.30 אוועגט
אין לעטשניצע זגערזשער 17
פון 10–12 ביים טאג.

צו פערגרעסערן א לאנגיעהריגעס פאבריקאציאנס-געשעפט מיט א גרויסער קונדשאפט אין לאדז און אין גאנץ פוילן,
ווערט געזוכט א שותף
מיט א קאפיטאל נישט ווייניגער ווי 5000 זל. דער ארטיקעל איז זעהר א קוראנטער, וועלכער ווערט געגען קאסע פערקויפט. זיך צו ווענדן אויף די אדרעס: קיליג-סקיעגא 42, וואוינונג 18. 7612

אנאנסען-פריין פאר א מיליעטער-שורה
פאר פעקס: פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער וויך שטעלטען
אין פעקס—40 " " " " 60— " " " " 4
אין פעקס—12 " " " " 18— " " " " 2
פאר דער שטאדט 50 פראנ. אויסלאנד 100 פראנ. מיינדער. אויסלאנד — 10 גר. א ווארט. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקרעלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט) שטעלטען קלאגע שנאפען בון 15 וואר-טער ? זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פריין:
אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פערלאנג: ווענען אינהאלט און פאר מין פון די אנאנסן איז דער פערלאג נישט פערענטפערטליך. די אדמינ. איז אפען ביישטאנד און ביינאכט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman